T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AKRAN DANIŞMANLIĞININ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL, SOSYAL ve AKADEMİK UYUMUNA ETKİSİ

Naz ÖZÜM SÖZER

DANIŞMAN
Doç. Dr. Emine ŞENYUVA

Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı

Hemşirelikte Eğitim Programı

Haziran, 2022

TEZ KABUL VE ONAYI

Naz Özüm SÖZER tarafından, Doç. Dr. Emine ŞENYUVA danışmanlığında hazırlanan ***"AKRAN DANIŞMANLIĞININ HEMŞIRELIK ÖĞRENCILERININ BIREYSEL, SOSYAL ve AKADEMIK UYUMUNA ETKISI"*** başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 22/06/2021 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

		İmza	**Sonuç**
DANIŞMAN	Doç. Dr. Emine ŞENYUVA İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Doç. Dr. Sevim ULUPINAR İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Doç. Dr. Esra UĞUR Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü		☒ Kabul ☐ Ret

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve bilimsel etik kuralları içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını ve her türlü hukuki sorumluluğu aldığımı kabul ederim.

Naz Özüm SÖZER

(İmza)

İTHAF

Aileme ve hocama ithaf ediyorum…

BÜTÇE DESTEKLERİ

Bu tez çalışması için herhangi bir kurumdan bütçe desteği alınmamıştır.

TEŞEKKÜR

Öğrencisi olmaktan her zaman onur duyduğum, bilgi, deneyim ve değerli görüşleri ile akademik sürecimde bana rehberlik eden ve yoluma ışık tutan, yaşantımın her alanında örnek aldığım ve almaya devam edeceğim değerli hocam, danışmanım Sayın Doç. Dr. Emine ŞENYUVA'ya

Uygulama aşamasında araştırmaya katılmayı kabul ederek katkıda bulunan tüm hemşirelik öğrencileri arkadaşlarıma,

Yaşamımın her aşamasında yanımda olan ve beni her zaman destekleyen, sonsuz sevgi ve sabrını sunan başta annem Ayten ALTUNKAYA SÖZER olmak üzere, babam, dayım ve anneanneme,

Maddi ve manevi her türlü desteğini benden esirgemeyen, her anımda sonsuz varlığını ve desteğini hissettiğim dedem İsmail ALTUNKAYA'ya,

Ve araştırmaya katkıda bulunan, emeği olan herkese çok teşekkür ederim.

Haziran 2022 Naz Özüm SÖZER

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ KABUL VE ONAYI ..... **ii**
BEYAN ..... **iii**
İTHAF. ..... **iii**
BÜTÇE DESTEKLERİ ..... **v**
TEŞEKKÜR ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **ix**
TABLO LİSTESİ ..... **x**
SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ ..... **xi**
ÖZET ..... **xiii**
ABSTRACT ..... **xv**

1. GİRİŞ **1**
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE **4**
2.1. Temel Kavramlar **4**
2.1.1. Danışman **4**
2.1.2. Akran Danışmanı **5**
Akran Danışmanının Özellikleri **5**
2.1.3. Yönder **6**
2.1.4. Akran Danışmanı **7**
Akran Danışmanının Özellikleri **7**
2.1.5. Akran **8**
2.1.6. Akran Eğitimi **9**
2.1.7. Akran Danışmanlığı **10**
2.2. Akran Danışmanlığının Amacı **12**
2.3. Akran Danışmanlığının Yararları **12**

2.3.1. Akran Danışmanları Açısından Yararları 12
2.3.2. Danışan/Akran Açısından Yararları 13
2.4. Akran Danışmanlığının Sınırlılıkları 14
2.5. Akran Danışmanlığı Süreci 14
2.5.1. Planlanma Aşaması 15
2.5.2. Uygulama Aşaması 15
2.5.3. Değerlendirme Aşaması 16
2.5.4. Programın Devamlılığının Sağlanması 17
2.6. Akran Danışmanlığının Uygulandığı Alanları 17
2.7. Hemşirelik/Hemşirelik Eğitiminde Akran Danışmanlığının Kullanımı 19
2.8. İlgili Araştırmalar 21
3. YÖNTEM 25
3.1. Araştırmanın Amacı 25
3.2. Araştırmanın Tipi 25
3.3. Araştırma Hipotezleri 25
3.4. Araştırmanın Değişkenleri 25
3.5. Araştırmanın Yeri ve Zamanı 26
3.6. Araştırmanın Evren ve Örneklemi 26
3.6.1. Akran Danışmanlarının Seçimi 26
3.6.2. Akran Danışmanlarının Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri 26
3.6.3. Akranların Seçimi 27
3.6.4. Akranların Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri 27
3.6.5. Girişim ve Kontrol Gruplarının Belirlenmesi 27
3.7. Veri Toplama Araçları 28
3.7.1. Akran Danışmanı Seçim Formu (EK 1) 29
3.7.2. Akran Seçim Formu (EK 2) 29
3.7.3. Akran Danışmanı Bilgi Formu (EK 3) 30
3.7.4. Akran Bilgi Formu (EK 4) 30
3.7.5. Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği (EK 5) 30
3.7.6. Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği (BGİÖ) (EK 6) 31

3.7.7. Akran İzlem Formu (EK 7) 31
3.7.8. Akran Değerlendirme Formu (EK 8) 31
3.7.9. Akran Danışmanı Değerlendirme Formu (EK 9) 32
3.7.10. Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formu (EK 10) 32
3.7.11. Akran Danışmanlığı Eğitim Programı (EK 11) 32
3.8. Verilerin Toplanması 32
3.9. Akran Danışmanlığı Süreci 33
3.10. Verilerin Analizi 34
3.11. Araştırmanın Etik Yönü 34
3.12. Araştırmanın Sınırlılıkları 34
3.13. Araştırmanın Güçlükleri 35
4. BULGULAR 37
4.1. Akran Danışmanlarının Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akran Danışmanlarının Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular 38
4.2. Akranların Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akranların Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılması 42
4.3. Akranların Üniversite Yaşamına Uyuma İlişkin Bulgular 46
4.4. Akranların Bireysel Gelişim İnisiyatifine İlişkin Bulgular 50
4.5. Akran Danışmanlığı Sürecine İlişkin Bulgular 53
4.5.1. Akran İzlem Formlarına İlişkin Bulgular 53
4.5.2. Akran Danışmanı Değerlendirme Formlarına İlişkin Bulgular 54
4.5.3. Akran Değerlendirme Formlarına İlişkin Bulgular 57
4.5.4. Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formuna İlişkin Bulgular 61
5. TARTIŞMA 63
5.1. Akran Danışmanlarının Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akran Danışmanlarının Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması 64
5.2. Akranların Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akranların Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması 65

5.3. Akranların Üniversite Yaşamına Uyumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması . 67

5.4. Akranların Bireysel Gelişim Inisiyatiflerine İlişkin Bulguların Tartışılması..... 68

5.5. Akran Danışmanlığı Sürecine İlişkin Bulguların Tartışılması 69

5.5.1. Akran İzlem Formlarına İlişkin Bulguların Tartışılması..... 69

5.5.2. Akran Danışmanı Değerlendirme Formlarına İlişkin Bulguların Tartışılması 70

5.5.3. Akran Değerlendirme Formlarına İlişkin Bulguların Tartışılması..... 71

5.5.4. Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formuna İlişkin Bulguların Tartışılması 71

6. SONUÇ ve ÖNERİLER..... 73

7. KAYNAKLAR..... 76

8. EKLER..... 88

EK 1. AKRAN DANIŞMANI SEÇİM FORMU 88

EK 2. AKRAN SEÇİM FORMU 90

EK 3. AKRAN DANIŞMANI BİLGİ FORMU 93

EK 4. AKRAN BİLGİ FORMU 96

EK 5. ÜNİVERSİTE YAŞAMINA UYUM ÖLÇEĞİ 98

EK 6. BİREYSEL GELİŞİM İNİSİYATİF ÖLÇEĞİ 102

EK 7. AKRAN İZLEM FORMU 104

EK 8. AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU 110

EK 9. AKRAN DANIŞMANI DEĞERLENDİRME FORMU 112

EK 10. AKRAN DANIŞMANLIĞI PROGRAMI DEĞERLENDİRME FORMU 114

EK 11. AKRAN DANIŞMANI EĞİTİM PROGRAMI 116

EK 12. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU 119

EK 13. ÜNİVERSİTE YAŞAMINA UYUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ 120

EK 14. ÜNİVERSİTE YAŞAMINA UYUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ 121

EK 15. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ – CERRAHPAŞA KURUM İZNİ 122

EK 16. ETİK KURUL İZNİ 123

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI..... 124

ÖZGEÇMİŞ..... 125

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 2.1: Akran Danışmanlığı Süreci **15**

TABLO LİSTESİ

Tablo 4.1.1: Akran danışmanlarının tanıtıcı özellikleri ve girişim grubu ile kontrol grubundaki akran danışmanlarının bu değişkenler açısından karşılaştırılması ……. 54

Tablo 4.1.2: Akran danışman öğrencilerin özellikleri ……... 56

Tablo 4.2.1: Akranların tanıtıcı özellikleri ve girişim grubu ile kontrol grubundaki akranların bu değişkenler açısından karşılaştırılması …….. 59

Tablo 4.3.1: Girişim ve kontrol grubundaki akranların eğitim öncesi, eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması ……... 62

Tablo 4.4.1: Girişim ve kontrol grubundaki akranların eğitim öncesi, eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması ……. 66

Tablo 4.5.1: Akran izlem formlarına ilişkin bulgular ……... 68

Tablo 4.5.2: Akran danışmanlarının akranlar tarafından değerlendirilmesi ……. 69

Tablo 4.5.3: Akranların akran danışmanları tarafından değerlendirilmesi ……... 73

Tablo 4.5.4: Akranların akran danışmanlığı programını değerlendirmeleri …….. 76

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AKRAN DANIŞMANLIĞININ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL, SOSYAL ve AKADEMİK UYUMUNA ETKİSİ

Naz Özüm SÖZER

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı

Hemşirelikte Eğitim Programı

Danışman : Doç. Dr. Emine ŞENYUVA

Üniversiteye başlama dönemi, birçok sosyal ve akademik değişimi içinde barındıran bir süreçtir. Yaş, eğitim statü gibi açılardan benzer bireylerin birbirlerine kişisel, sosyal ve akademik açıdan akran desteği sağladığı akran danışmanlığı ise bu uyum sürecini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada akran danışmanlığının hemşirelik öğrencilerinin bireysel, sosyal ve akademik uyumuna etkisinin incelenmesi amacıyla deneysel araştırma tasarımındaçalışılmıştır. Çalışma, girişim ve kontrol grubu bulundurmaktadır ve deneysel araştırma biçiminde yürütülmüştür.

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Hemşirelik Fakültesi'nde öğrenim gören tüm 3. sınıf öğrencileri (N: 286) ve aynı eğitim-öğretim yılında fakülteye yeni kayıt yaptıran tüm 1. sınıf öğrencileri (N: 281) oluşturmuştur. Araştırmaya dahil edilme kriterlerine sahip öğrencilerden 20 3. sınıf öğrencisi akran danışmanı olarak 80 1. sınıf öğrencisi akran olarak seçilmiştir. Girişim grubu 20 akran danışmanı ve 40 akran ve kontrol grubu 20 akran danışmanı 40 akran içerecek şekilde oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Akran Danışmanı Seçim Formu, Akran Seçim Formu, Akran Danışmanı Bilgi Formu, Akran Bilgi Formu, Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği ve Bireysel Gelişim İnisiyatif Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, SPSS paket programının 21.0 versiyonunda analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda, girişim ve kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği'nin alt boyutu olan Kişisel Uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark saptanmıştır *(t=2,163 p=,034)*. Girişim grubundaki akranların eğitimden altı ay sonraki üniversite yaşamına uyum düzeylerinin eğitim öncesinden ve eğitimden bir ay sonrasından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Girişim ve kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği'nin toplam, Akademik uyum ve Sosyal uyum alt boyutlarının puan ortalamalarında eğitim öncesi ve eğitim sonrasında anlamlı bir fark saptanmamıştır *(p>0,05)*. Girişim ve kontrol grubundaki akranların Bireysel Gelişim İnisiyatifleri Ölçeği toplam ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır *(t=2,207, p=,031*)*. Girişim grubundaki akranların eğitimden bir ay sonra bireysel gelişim inisiyatifi puan ortalamalarının arttığı ancak eğitimden altı ay sonra düştüğü tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda; üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi, bireysel, sosyal ve akademik uyumda, mesleğe hazırlanmada akran danışmanlığının önemini ortaya koyacak, öğrencilerin bilgi ve farkındalıklarını arttıracak etkinliklerin düzenlenmesi önerilebilir.

Haziran 2022, 146.sayfa.

Anahtar kelimeler: Akademik Uyum, Sosyal Uyum, Bireysel Uyum, Akran Danışmanlığı Uyum, Akran, Akran Danışmanı, Hemşirelik Öğrencisi

ABSTRACT

M.Sc. THESIS

THE EFFECT of PEER MENTORING on NURSING STUDENTS' INDIVIDUAL, SOCIAL and ACADEMIC ADJUSTMENT

Naz Özüm SÖZER

İstanbul University-Cerrahpaşa

Institute of Graduate Studies

Department of Education in Nursing

Education in Nursing

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Emine ŞENYUVA

The period of starting university is a process that includes many social and academic changes. Peer counseling, in which individuals who are similar in terms of age and educational status provide personal, social and academic peer support to each other, aims to facilitate this adaptation process. In this study, it was aimed to examine the effect of peer counseling on the individual, social and academic adjustment of nursing students. The study includes intervention and control groups and was conducted in the form of experimental research.

The population of the research consisted of all 3rd year students (N: 286) studying at the Faculty of Nursing of a state university in Istanbul and all 1st year students (N: 281) newly enrolled in the faculty in the same academic year. Among the students who met the inclusion criteria in the study, 20 3rd year students were selected as peer counselors and 80 1st year students were selected as peers. The intervention group consisted of 20 peer counselors and 40 peers, and the control group consisted of 20 peer advisors and 40 peers. As a data

collection tool in the research; Peer Counselor Selection Form, Peer Selection Form, Peer Counselor Information Form, Peer Information Form, University Life Adjustment Scale and Individual Development Initiative Scale were used. The data were analyzed in version 21.0 of the SPSS package program.

As a result of the research, a significant difference was found between the levels of Personal Adjustment, which is a sub-dimension of the Scale of Adjustment to University Life, of the peers in the intervention and control groups (t=2.163 p=.034). It was determined that the level of adaptation to university life of the peers in the intervention group six months after the education was higher than before the education and one month after the education. No significant difference was found in the mean scores of the total, Academic adjustment and Social adjustment sub-dimensions of the University Life Adjustment Scale of the peers in the intervention and control groups before and after the education (p>0.05). It was found that there was a statistically significant difference between the total mean scores of the Individual Development Initiatives Scale of the peers in the intervention and control groups (t=2.207, p=.031*). It was determined that the mean score of the individual development initiative of the peers in the intervention group increased one month after the training, but decreased six months after the training.

In line with the results obtained from the research; It can be recommended to determine the factors affecting the individual, social and academic adaptation of students who have just started university, and to organize activities that will reveal the importance of peer counseling in individual, social and academic adaptation, preparation for the profession, and increase the knowledge and awareness of students.

Keywords: Academic Cohesion, Social Cohesion, Individual Adaptation, Peer Counseling

1. GİRİŞ

Günümüz insanı bilimsel, sosyal ve kültürel alanda değişimler yaşamakta ve bu değişimlere uyum sağlama sorunu ile karşı karşıya kalmaktadır. İnsan yaşamındaki en önemli uyum sorunları ise üniversite döneminde yaşanmaktadır. Üniversite dönemi; çoğu genç için heyecanlı, mutlu bir dönemdir. Ancak bu dönem mutlu olduğu kadar da öğrencilerin akademik ihtiyaçlarını karşılama, üniversitenin sosyal hayatına entegre olma, yeni sosyal özgürlüklerin üstesinden gelme, aynı cinsiyetten ve karşı cinsten üyelerle olan ilişkileri sorgulama ve daha bireysel olma gibi birçok alanda mücadele gerektiren özellikleri ile özellikle üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için stresli bir dönemdir. Ayrıca bu dönem pek çok öğrencinin içinde bulunduğu döneme özgü gelişimsel değişimler yaşadığı, birlikte olduğu ailesinden, yaşadığı yerden, arkadaşlarından ayrılıp farklı bir yerde farklı bir sosyal ve akademik çevreye girdiği ve yaşamında pek çok temel öğenin değiştiği bir süreçtir. Bu süreçte bazı öğrenciler bu geçiş sorunları ve karşılaştıkları stresi olumlu şekilde yöneterek üniversite yaşamına uyum sağlarken; bazıları ise o bu yeni rollerin gereklerini karşılayamadığı için bireysel, sosyal, akademik bir takım uyum sorunları yaşamaktadır (Aladağ, 2009; Gürpınar ve ark., 2004; Kaya ve Şenyuva, 2005; Özgüven, 2000; Türküm, Kızıltaş ve Sarıyer, 2016). Yaşanan bu uyum sorunları zaman içinde öğrencilerin akademik zorlanmalarına, kaygılarının artmasına, öğrenim gördükleri bölüme karşı ilgilerinin azalmasına, gerçekçi olmayan ve sınırlandırılmış beklentilerinin oluşmasına ve kariyer planlamalarında belirsizliklere yol açmaktadır (Sevinç ve Gizir, 2014). Bu nedenle bireysel, sosyal ve akademik uyum, öğrencilerin akademik ve sosyal geleceği, kişisel mutlulukları ve psikolojik sağlıkları için büyük önem taşımaktadır (Buote ve ark., 2007; Karahan ve ark., 2005).

Hemşirelik eğitimi ise mesleki bilgi, tutum ve beceri kazandırması amaçlanan kuramsal altyapı ve uygulamalar içermesinin yanı sıra öğrencilerin akademik, sosyal ve kariyer gelişimleri açısından desteklenmesini gerektirmektedir. Hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrenciler de bu süreçte gerek bireysel gerek sosyal gerekse akademik açılardan yaşayacağı değişikliklere uyum sağlamada sorunlar yaşayabilmektedirler (Ünver ve Akbayrak, 2013). Akran danışmanlığı, hemşirelik öğrencilerinin yaşadıkları bu sorunların en aza indirilmesi, üniversite yaşamına ve kurum kültürüne uyumlarının sağlanması, sosyo-

kültürel, sportif etkinliklere katılımlarının teşvik edilmesi, çok yönlü gelişimlerinin desteklenmesi ve yaşam becerilerine temel düzeyde sahip olmalarının sağlanması ile bireysel, sosyal ve akademik uyumlarının kolaylaştırılmasında rol oynayan yöntemlerden biridir (Myrick, 1997; Sevinç ve Gizir, 2014).

Akran danışmanlığı; yaş cinsiyet, eğitim, statü vb. açısından benzer bireylerin birbirlerine kişisel, sosyal ve akademik konularda akran desteği sağlamaları amacı ile akran danışmanı olarak seçilmeleri, amaca yönelik olarak eğitim almaları ve eğitim sonrasında bu bireylerin kendilerine de akranlarına sağladıkları danışmanlık ile ilgili gözetim ve denetim desteği sağlanmasını içeren bir süreçtir (Aladağ ve Tezer, 2007). Sosyal destek, öğrenme süreçlerinin kolaylaştırılması, sorun çözme, öğrenmeyi öğrenme, kişiler arasındaki iletişim ve empati becerilerini geliştirme, kariyer danışmanlığı gibi amaçlara yönelik olarak yapılandırılmaktadır (Fischer ve Herta, 2006; Taylor ve ark., 2013). Akran danışmanlığı ağırlıklı olarak üreme sağlığı programlarında, hemşire/tıp öğrencilerinin klinik eğitimlerinde, özel destek gereken bazı bireylerin (diyabetli hastalar, zihin engelli bireylerde, alkol ve madde bağımlılarında) uyumlarını artırmada (Ünver ve Akbayrak, 2013; Yeniçeri ve ark., 2003; Dağ ve ark., 2012), üniversite eğitiminin özellikle birinci yılında öğrenim gören öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarını kolaylaştırmada/sağlamada kullanılmaktadır (Sevinç ve Gizir, 2014). İlgili araştırmalarda da akran danışmanlığının hemşirelik öğrencilerinin, kuramsal dersler ve klinik uygulamaya uyum sorunlarının giderilmesinde, öğrenmelerinin kolaylaştırılmasında, bireysel ya da gruplar arası çözümleyemedikleri çatışmaların önlenmesinde kullanılabileceği vurgulanmaktadır (Çalışkan ve Çınar, 2012; Aladağ, 2009; Musal, 2018; Atasoy ve Doğu, 2017; Şenyuva ve KocaağalarAkince, 2020).

Literatür incelendiğinde de farklı disiplinlerde eğitime yeni başlayan öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarını kolaylaştırmak/sağlamak amacıyla bilgi, beceri ve deneyimleri olan üst sınıflardaki öğrencilerin yeni başlayan öğrencilere akran danışmanlığı yaptıklarını gösteren araştırmalar söz konusudur (Fischer ve Herta, 2006; Musal, 2018; Kırmızıtoprak ve Şimşek, 2011; Atasoy ve Doğu, 2017; Ay, 2007). Ancak hemşirelik öğrencilerinin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarını kolaylaştırmada/sağlamada akran danışmanlığının etkisini belirlemeye yönelik araştırmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmanın hem literatüre hem de eğitimcilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda araştırmada, akran danışmanlığının üniversite öğrenimine yeni başlayan lisans 1. sınıf hemşirelik öğrencilerinin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarına etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Temel Kavramlar

2.1.1. Danışman

Danışma, toplumda yaşayan herkesin başvurduğu bir problem çözme yöntemidir (Kartal, 2012). Genellikle kısa süreli, iş veya akademik performansı arttırmak gibi belirli bir hedefe yönelik (Carnell ve ark., 2006) olduğu gibi daha kapsamlı ve uzun süreli destek sunmayı da gerektirebilir (Andreanoff, 2016).

Öğretici ve koruyucu bir figür olarak danışman ise, belirli bir alanda daha fazla ve daha derin bilgiye, genellikle çapraz işlevli ve çok disiplinli uzmanlığa sahip kişilerdir (Haggard vd., 2011; Rogers, 2008).

Danışman; deneyimli, bilgili ve profesyonel yapısıyla kariyer becerisi kazandırma, profesyonel kimlik oluşturma, özgüven sağlama ve etkili yolları gösterme açısından yönlendirici olan kişidir. Koruma, kariyer gelişimini yönlendirme, rol model olma, rehberlik ve arkadaşlık,danışmanlık vb. görevleri bulunmaktadır (Rogers, 2008). Danışman tarafından verilen danışmanlık; danışmanlık alan bireyin özerkliğine saygı duyma, yarar sağlama- zarar vermeme, gizlilik, sadakat, adalet ve ilgi gösterme vb. açısından gereklidir (Moberg ve Velasquez, 2004).

Danışmanlık'ta; bilgiye dayalı, müdahale tabanlı/temelli, bütünsel gelişim, öğrenme çıktısı, güç ve varlık oluşturma tabanlı olmak üzere beş yaklaşım kullanılmaktadır. *Bilgiye dayalı (kuralcı danışmanlık) yaklaşım*, bilgi aktarımına odaklanır (He vd., 2020). *Müdahale tabanlı/temelliyaklaşım*, müdahaleci ve proaktif danışmanlık uygulamaları olup önerici tavsiyenin iyi nitelikleri üzerine kurulur (Varney, 2013). *Bütünsel gelişimsel yaklaşım,* danışmanların rollerini tanımlamaya yardımcı olan ve danışmanlığı profesyonel bir alan olarak belirleyen başlıca danışmanlık uygulamalarından biridir (He ve ark., 2020). *Öğrenme çıktısı yaklaşımı,* danışmanların öneride bulunurken etkili öğretim stratejileri uygulamasıdır (Drake ark., 2013). Güç ve varlık artırıcı danışmanlık yaklaşımı ise, bireylerin dönüştürücü deneyimlerine, bireyler ve kuramlar üzerindeki üretken etkilerine vurgu yapar (Schreiner,

2013). Bireysel gelişim için pozitif psikoloji teorisinden ve takdir edici sorgulama sürecini vurgulayan örgütsel değişim teorisinden yararlanır (Cooperrider ve Whitney, 2005).

Danışmanlığın ayrıca; kariyer gelişimi danışmanlığı, akran danışmanlığı, araştırma danışmanlığı ve akademik danışmanlık gibi farklı türleri bulunmaktadır (Wright-Harp ve Cole, 2008).

2.1.2. Akran Danışmanı

Akran danışmanı; bireysel, sosyal ve akademik konularda akranlarına yardımcı olmak üzere belirli kriterlere göre seçilen, temel becerilerin öğretildiği eğitim programlarına katılan ve bu eğitimleri başarı ile tamamlayan kişidir (Aladağ ve Tezer, 2007; Myrick vd., 1995).

Akran danışmanı, profesyonel olmayan akran danışmanlarının belli bir eğitim sonrasında toplumda ihtiyaç duyan kişilere destek ve yardım sunan kişi/kişilerdir (Taylı, 2010). Yansıtma kullanarak danışanların/akranların bakış açılarını ortaya koyabilir, yaşadıkları zorlukları belirleyerek, zorluklarla başa çıkmalarına yardımcı olabilir, bireysel, sosyal ve akademik vb. sorunların üstesinden gelmelerini sağlayarak kendilerini geliştirmelerinedestek olabilirler, karşılaştıkları sorunları çözebilmek için yeni başa çıkma yolları/yöntemleri öğretebilirler (Cropper, 2000; Foster-Harrison, 1995).

Akran danışmanı ayrıca doğru bir plan hazırlayıp, bu planı uyguladığında danışanların/akranların benlik saygısı ve iletişim yeteneklerini üst düzeylere çıkartabilir (Wassef ve Mason, 1996), kendine yabancılaşmasını alt düzeylere indirebilir (Rasain ve Williams, 1999), fiziksel sağlığını iyi hale getirir (Turner, 1999), akademik gelişim ve bireysel başarıyı destekler (Black, vd., 1998), kişilerarası ilişkilerde farkındalık kazanmasını ve iç kontrol odağının gelişmesi sağlar (Sprinthall ve Hall, 1992).

Akran Danışmanının Özellikleri

Akran danışmanlığının başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için iyi düzenlenmiş planlı bir eğitim programı ile akran danışmanlarının eğitim becerilerinin geliştirilmesi gerekir. Ancak bu eğitim, akran danışmanlarının başarılı olması için yeterli değildir. Akran danışmanlarının bazı özelliklere sahip olması da beklenmektedir (Aladağ ve Tezer, 2007; Karadağ, 2003; Rasain ve Williams, 1999).

Akran danışmanlarının sahip olması gereken özellikler şu şekilde sıralanabilir (Tyndall ve Salmon-White, 1990): Akran danışmanı;

- dinleme becerilerini de kapsayan kişilerarası ilişkiler kurma konusunda iyi olmalıdır.
- hedef kitlenin kabul ettiği ve saygı duyduğu biri olmalıdır.
- yargılayıcı olmamalıdır.
- sorun çözme ve karar verme becerilerine sahip olmalıdır.
- liderlik yapabilecek potansiyele ve özgüvene sahip olmalıdır.
- gönüllü olarak çalışmak için zaman, enerji ve isteğe sahip olmalıdır.
- samimi, başkaları tarafından sevgi ve saygı duyulan örnek bir insan/rol model olma potansiyeline sahip olmalıdır.
- danışanın/akranın yaşamında, planlanan değişikliği sağlayabilmesi için onu cesaretlendirebilecek ve teşvik edebilecek özellikte olmalıdır
- farklı yaşantılar ve değerler geliştirme becerisine, kişisel sorumluluk bilgi ve becerisine sahip olmalıdır.

Akran danışmanlarının bu özelliklere sahip olması, danışanların/akranların öz farkındalık geliştirmelerine ve davranışlarını değiştirmeye isteklilik göstermelerine yardımcı olması açısından da önem taşımaktadır (Ender ve Newton, 2000).

2.1.3. Yönder

Kelime anlamı ile *yönder;*"herhangi bir işyerinde farklı görevlerde çalışarak deneyim kazanmış olan, danışan kişinin hedefine ulaşmasını sağlayacak yolu bulmasına yardımcı olan kimse, mentor"dur (TDK, 2022).

Yönder; bireyin karşılaştığı ana geçişleri veya eşikleri ele almak ve bunlarla başa çıkmak için başka bir bireye yardım eden kişidir (Megginson, 1994). Geleneksel olarak daha yaşlı, daha deneyimli bir birey olarak algılanmaktadır (Clutterbuck, 1991).

Yönderlik, bireysel ya da mesleki gelişime yardım etmek doğrultusunda deneyimlerini, uzmanlıklarını ve düşüncelerini paylaşan iki birey arasındaki bir anlaşmadır (Zerzan ve ark., 2009). Eğitim, öğrenme ve gelişmeyi hedefleyen bir yardımlaşma ve paylaşma ilişkisi (Zerzan ve ark., 2009), eğitim süreciyle gündelik hayat tecrübesi arasında köprü kurmaya yarayan bir süreçtir (Barker, 2006).

Farklı bir bakış açısı ile yönderlik, kurum kültürü doğrultusunda duyarlılık meydana getirmeyi, değer ve hedeflere bağlılık oluşturmayı, gereken önlemleri alarak kariyer hedefleri belirlemeyi ve kuvvetli ast-üst ilişkileri meydana getirmeyi amaçlayan koçluk işlevidir (Vatan ve Bayık Temel, 2012).

2.1.4. Akran Danışmanı

Akran danışmanı; kıdemli/deneyimli bir meslektaş ile daha az deneyimli bir genç meslektaş arasında gerçekleştirilen yoğun kişilerarası değişimdir. Sadece kıdemli, daha deneyimli bir kişi ile daha az deneyimli, genellikle daha genç bir birey arasında değil, eşit statüdeki bireyler arasında da gerçekleştirilen kişilerarası etkileşimdir (Topping, 2005).

Akran yöderliği, benzer yaş grubundaki ve statüdeki iki bireyin ortak bir hedefe ulaşmak için bir araya gelerek birbirlerin gereksinimlerini gidermek amacıyla yardımlaşmaları anlamına gelmektedir (Gadad, Talageri, Baligar ve Joshi, 2021).

Rockinson-Szapkiw ve ark. (2016) tarafından yapılan araştırmada lisansüstü eğitimde, öğrenci başarısızlığı, atılmalar ve bırakmalar nedeniyle üniversiteler ve öğrenciler açısından önemli kayıplar yaşandığı, özellikle doktora programı öğrencilerinin %40-%60'ının, online doktora programı öğrencilerinin ise %10-%20'sinin programı bıraktıkları, bu sorunların çözümü için akran yönderlerine ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir (Rockinson-Szapkiw, ve ark., 2016). Bu doğrultuda üniversitelere, lisansüstü öğrencilere ve öğretim üyelerine yönderlik hususunda bilgi, kaynak ve eğitim sağlaması önerilmekte, öte yandan öğretim üyelerinin öğrencilerle düzenli görüşmeler yapması ve bütün öğrencilerin mutlaka bir akran danışmanının olması gerektiği önerilmektedir (Sowel, ve ark., 2010).

Akran Danışmanının Özellikleri

Akran danışmanı olan kişilerin artan yeterlilikten ve kendilerinin artan öz saygılarından ve güven duygularından da yararlandıkları ileri sürülmektedir. Akran yönderleri genel olarak kariyerlerinde orta ve ileri seviyede bulunan, üst düzey seviyede deneyimli, bilgili, yetenekli ve yönderlik yaptıkları insanlara karşı yararlı olabilecek bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır (Esas, 2013).

Collins'e (1983) göre iyi bir akran danışmanın sahip olması gereken özellikle şu şekilde sıralanabilir;

- Sabırla dinlemelidir.
- Sorunlara çözüm üretmelidir.
- Yönderlik alan kişiyle iyi kişilerarası ilişkiler kurmalıdır.
- Korunmalı bir zaman dilimi oluşturmalıdır.
- Empati kurmalıdır.
- Yapıcı olmalıdır.

Esas'a (2013) göre, başarılı bir akran yönderliği için akran danışmanın sahip olması gereken yeterlikler şu şekilde sıralanabilir (Esas, 2013).

- İnsanları sevmeli, kendisiyle ve insanlarla barışık olmalı, insan odaklı olmalıdır.
- Hatalara ve belirsizliklere hoşgörü ile yaklaşmalıdır.
- Kendine güvenmeli, özgüvenli olmalı ve başarı duygusu aşılamalıdır.
- İşine değer vermelidir.
- Çalışanlara saygı ve güven duymalı, onların ihtiyaçlarına karşı duyarlı olmalıdır.
- Esnek ve yaratıcı olmalıdır.
- İletişim ve özellikle aktif dinleme ve empati yeteneğine sahip olmalıdır.

2.1.5. Akran

Akran; Arapça kökenli bir kavram olup kelime anlamı ile "yaşıt, yaşça denk ve boydaştır" (TDK, 2022). *Akran;* statü, eğitim, cinsiyet ve yaş gibi özellikleri bakımından benzer sosyal gruba dahil olanları tanımlamak için kullanılan bir kavramdır (Karadağ, 2003).

Mutie ve Ndambuki'ye (1999) göre; "aynı yaşta, statüde veya yetenekte olan kişilerdir." Örneğin; öğrenen, konuşan, fikirleri karşılaştıran ve birlikte bir şeyler yapan arkadaşlar veya yaş arkadaşlar akrandır.

Santrock (2005)'a göre; "yaklaşık olarak aynı yaş veya olgunluk düzeyinde olan ve okula, okul başarısına ve eğitim planlarına yönelik tutumlarında benzer olma eğiliminde olan ergenlerdir" (akt. Bett, 2013).

Akran ilişkileri, bireyin yaş dönemine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin; çocuğun içinde bulunduğu sosyal çevre, kişisel özellikleri ve birbirleri ile etkileşimleri ergenlerden vb. farklıdır ve bu temel faktörler akran ilişkilerinin yapısını biçimlendirmektedir (Song, 2006).

2.1.6. Akran Eğitimi

Akran eğitimi, işbirlikçi öğrenme-öğretme stratejilerini ifade eden bir kavramdır. Akran eğitimi; eşit yaş, statü vb. özelliklere sahip öğrencilere / bireylere yardım ve destek yoluyla bilgi ve becerilerin kazandırılmasıdır. Bu bilgi ve becerileri kazandıranlar ise, birbirini yönlendiren, uygulama paylaşımı yapan, geri bildirim ve tartışma sürecine aktif olarak katılan, birbirlerinin öğrenmelerine yardım eden benzer sosyal gruplardaki kişilerdir(Secomb, 2007; Topping, 2005).

Akran eğitimi "Eğitim almaya istekli genç insanların akranları (yaş, çevre ya da ilgi alanları yönünden benzer genç insanlar) ile gerçekleştirdikleri, gençlerin bilgi, tutum, inanç ve beceri yönünden gelişmesi ve kendi sağlıklarını koruma bilincini kazanmalarını amaçlayan, resmi olmayan ya da programlanmış eğitimsel etkinliklerin tümüdür" (Yaslı, 2009).

Akran eğitiminde; akranların olumlu niteliklerinden, birbirleriyle olan özdeşiminden ve sosyal etkileşiminden kaynaklanan sosyal öğrenme ortamından yararlanılır. Bu eğitimin etkili ve verimli olarak gerçekleşebilmesi için akran danışmanları bve danışanlar/akranlar arasında bilgi farkının olması gerekir. Böylece bir taraf diğer tarafa eğitici olarak yaklaşabilmektedir. Bilgi düzeyinin eşit olması durumunda ise akran eğitimi değil akran iş birliği söz konusudur (Ünver ve Akbayrak, 2013; Glynn, Macfarlane ve Kelly, 2006; McKennave ve French, 2010).

Geleneksel eğitimde, hiyerarşik bir yapının olması nedeniyle öğrenenler ve eğitimciler arasındaki güç dengesizliği söz konusudur, bilgi akışı genellikle eğitimciden öğrenene doğru tek yönlüdür (Wandel ve Dunn, 2005). Akran eğitiminde ise, akranlar birbirlerine ödül ve ceza verecek pozisyonda olmadıkları ve benzer dili kullandıkları için birbirlerini daha kolay etkilemektedir (Karadağ, 2003). Stresten uzak, rahat ve pozitif öğrenme ortamı öğrenenler ve eğitimciler arasında interaktif ve yapıcı bir etkileşim oluşturarak öğrencilerin kendi öğrenme sürecini kontrol etmesine katkı sağlamaktadır (Glynn, Macfarlane ve Kelly, 2006). Akran eğitiminin pozitif öğrenme ortamı oluşturarak öğrencilerin kendi öğrenmesini kontrol etmesine yardımcı olan bir model olması onu cazip kılmaktadır. Akran eğitiminde öğrenme

ortamının stresten uzak olması, öğrencilerin çekinmeden akranlarına soru sorabilmesi ve akranların birbirlerine destek olması akademik başarı ve öğrenci memnuniyeti artmaktadır (McKenna ve French, 2011).

Ancak akran eğitiminde akran danışmanlarının profesyonel eğitimciler gibi olamayacakları da unutulmamalıdır. Özellikle akran danışmanlarının iyi şekilde yetiştirilmemesi, desteklenmemesi ya da akran eğitiminin etkili şekilde uygulanamaması gibi nedenlerle akran danışmanları profesyonel olmayan öneriler sunmakta ve yanlış bilgilendirmelerde bulunmakta böylece olumsuz etkilerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Karadağ, 2004).

2.1.7. Akran Danışmanlığı

İnsanlar yaşamları boyunca gelişime açıktır ve çevreden aldıkları desteklerle içinde bulundukları gelişim dönemlerinde veya geçiş evrelerinde kendilerini güçlendirebilmektedirler (Brammer ve MacDonald, 1999). Bireyin dışarıdan alacağı destekler içerisine en önemli olanlarından birisi kendisi ile benzer yaşta ve gelişim evresinde olan, arkadaş olarak da tanımlanabilecek akran desteğidir. Bireyler hayatlarında herhangi bir sorunla karşılaştıklarında başvurdukları ilk yardım kaynakları genelde aileler veya uzmanlar değil arkadaşları olmaktadır (Myrick ve Folk, 1999). Öte yandan bireyler arkadaşlarıyla yalnızca sıkıntılarını değil yaşadıkları güvensizlikleri ve korkuları da paylaşmaktadır ve bu paylaşımın karşılıklı olması onların utanç duygusunun azalmasına ve yaşadıkları zorlukları normal kabul etmelerine olanak sağlamaktadır. Danışanların/akranların kişisel, sosyal ya da ahlaki konularda yaptıkları bu karşılıklı paylaşımlar onların kişisel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır ve bu gelişim, yardımın en önemli ve doğal bir sonucu olarak düşünülmektedir (Turner, 1999). Bu görüş doğrultusunda akran danışmanlığı büyük önem taşımaktadır.

Literatürde akran danışmanlığı, odaklandığı konulara ve akran danışmanının üstlendiği rollere göre akran danışmanlığı veya akran danışman (peer counseling; peer facilitator; peer helper), akran-desteği (peer support), öğretici akran (peer tutor), akran arabuluculuğu (peer mediation), akran eğitimi (peer education), akran-lideri (peerleader) vb. farklı kavramlarla ifade edilmektedir.

Akran danışmanlığı; akranlarına kişisel, sosyal ve akademik konularda yardımcı olmak üzere seçilen bireylerin, diğer bir deyişle akran danışmanlarının, yardım etme becerileri

konusunda eğitilmeleri ve eğitim sonrasında verdikleri bakımın denetlenmesisürecidir (Aladağ, 2009). Akran danışmanlığının; duygusal ve psikolojik destek, kariyer ve mesleki gelişime doğrudan yardım ve Rol model olma olmak üzere üç ana işlevi bulunmaktadır (Jacobi, 1991).

Eggert (1996)'e göre bir kişinin karşılaştığı güçlükleri keşfetmesine ve çözmesine, çatışan sorunları netleştirmesine ve o kişinin ne tür bir eylem veya davranışın kendisine yardımcı olacağına karar vermesi için kendilerini ve durumları yönetmenin alternatif yollarını keşfetmesine yardımcı olma sürecidir.

Mutie ve Ndambuki (1999)'ye göre, ilgili kişi ile ihtiyacı olan kişi arasındaki ilişkidir. Bu ilişki genellikle kişiden kişiye olur, ancak bazen ikiden fazla kişiyi içerebilir. İnsanların yaşam alanlarına ilişkin görüşleri anlamalarına ve netleştirmelerine ve anlamlı, iyi bilgilendirilmiş seçimler ve duygusal veya kişilerarası nitelikteki sorunların çözümleriyle kendi belirledikleri hedeflere ulaşmayı öğrenmelerine yardımcı olmaktır.

Wango ve Mungai (2007) 'ye göre yaşamlarındaki değişikliklere yanıt vermenin bir aracı olarak, bireylerin kişisel kaynaklarının daha büyük bir kısmına erişmelerine yardımcı olmak için özel bir tür ilişkiden kaynaklanan güvenliği kullanan bir yardım sürecidir.

Tindi ve Silsil (2008)'e göre kendini tanıma, duygusal kabul ve büyümeyi geliştiren ilişkilerin yetenekli ve ilkeli kullanımı olup sorunları çözme, karar vermede yardımcı olması ve sorunlarla / krizle başa çıkmada yardımcı olması açısından önemlidir.

Bette (2013)'e göre birinin karşılaştıkları zorlukları keşfetmesine ve çözmesine, çatışan sorunları açıklığa kavuşturmasına ve o kişinin ne tür bir eylem veya davranışın kendisine yardımcı olacağına karar vermesi için kendilerini ve durumları yönetmenin alternatif yollarını keşfetmesine yardımcı olma sürecidir.

Genel olarak akran danışmanlığı; olumlu değişimi etkilemek için yaş grupları arasında etkileşimli bir ilişkidir, akranların ayıplanacak davranışlarda bulunmadan sorunlarını dostane bir şekilde tartıştıkları bir süreçtir ve akranların birbirleriyle özdeşleşme ihtiyacı için en iyi alternatiftir (Bette, 2013; Lines, 2006). Bireyin kendisiyle ve karşılaştığı durumlarla ilgili duygu, tutum ve duygusal eğilimleriyle ilgilenmesi (Makinde, 1984), bireylerin başkalarıyla ilişkilerini geliştirmek için duygu ve iç çatışmalar yoluyla çalışmalarına yardımcı olmasıdır (Arudo, 2006).

2.2. Akran Danışmanlığının Amacı

Akran danışmanlığının amacı;

- Akran danışmanlarının, danışanlarının/akranlarının duygu ve düşüncelerini anlamalarına, karşılaştıklarısorunlara kendi çözümlerini bulmalarına yardımcı olmak, onlara destekleyici ilişkiler önermek ve onları desteklemektir (Myrick ve ark., 1995).
- Akran danışmanlarının, danışanları/akranları ile birlikte olası seçenekler aramasını, bu seçeneklerin sonuçlarını değerlendirmesini ve konuyla ilgili deneyimlerini paylaşmasını sağlamaktır (Aladağ ve Tezer, 2007).
- Danışanların/akranların; kendini tanımasını ve duygusal kabulünü sağlamak, büyümeyi geliştiren ilişkileri yetenekli ve ilkeli şekilde kullanmaktır.
- Danışanların/akranların; sorunlarını belirlemek ve çözmek, karar vermelerine ve başa çıkmalarına yardımcı olmaktır.
- Danışanların/akranların; ruhsal sorunlarından kurtulmak için gerekli olan olumlu bir sosyal ortam oluşturmaktır (Briscoe ve ark., 2005).
- Danışanların/akranların; sosyal katılımlarını, yaşam kalitelerini iyileştirmektir (Ho, 2007; Wang ve ark., 2014).

2.3. Akran Danışmanlığının Yararları

Akran danışmanlığı, yeni bir alan olarak kabul edilse de, uzun zamandan beri varlığını sürdüren hem akran danışmanları hem de danışanlar/akranlar açısından pekçok yararı olan bir süreçtir

2.3.1. Akran Danışmanları Açısından Yararları

Akran danışmanları(nın);

- Öğrendikleri bilgileri gösterme ve tartışma fırsatı elde eder.
- Derinlemesine bilgi kazanır (Ünver ve Akbayrak, 2013).
- Danışanların/akranların sorularına cevap veremedikleri zamanların olabileceğini bilir. Akranların birbirlerini desteklerken öğrenmelerini sağlayacak ortamlar oluşturur (Locke, 2007). Ayrıca akran danışmanlarının birçok soruyla karşılaşmaları, bilgilerini test etmeleri ve kendilerini geliştirme konusunda itici güç de oluşturur.

- Danışanlarının/akranlarının sorunlarını etkili şekilde dinleyerek konuyla ilgili seçenekleri birlikte arar, konuyla ilgili bilgi veya deneyimlerini paylaşır (Aladağ ve Tezer, 2007).
- Danışanlara/akranlara danışmanlık yaparak kendi yaşamında anlamlar bulmaya çalışır.

2.3.2. Danışan/Akran Açısından Yararları

Danışanların/akranların;

- Bilgiye ulaşmasını ve ulaştıkları bilgiyi benimsemesini kolay bir hale getirir (Field, ve ark., 2004; Pålsson ve ark., 2017).
- Psikomotor becerilerin gelişmesine katkı sağlar ve eksik ve hatalı öğrenmelerin hızlı bir şekilde düzeltilmesine öncülük eder (Tiwari, ve ark., 2005).
- Kavramakta zorluk çektiği soyut konuları öğrenmesini basit bir hale getirir (Tokgöz, 2007).
- Birbirini değerlendirebilecekleri bir ortam yaratarak öğrenme hedeflerine ulaşmalarını, öğrenme ve öğretme kapsamındaki süreçlere etkin bir biçimde katılmalarını ve kendilerini ve arkadaşlarını daha iyi tanımalarına katkı sağlar (Topping, 2009)
- Durumları farklı bakış açılarından değerlendirip çeşitli sorular sormalarına zemin hazırlayarak problem çözme, eleştirel düşünme, işbirliği yapma, empati ve gözlem yeteneklerini geliştirir (Carlson, ve ark., 2010; Pålsson,ve ark., 2017).
- Kendini daha bilgili ve özgüvenli hissettmesini sağlar.
- Öğrenme kapasitelerini ve sınav başarılarını arttırır (Goldsmith ve ark., 2006; Hurley ve ark., 2003).
- Sorunlarını belirlemesini ve çözmesini sağlar, karar vermesine yardımcı olur (Briscoe ve ark., 2005).
- Sosyal katılımlarını arttırır, yaşam kalitelerini iyileştirir (Ho, 2007; Wang ve ark., 2014).
- Birbirleri ile doğal bir bağ oluşturmasını sağlar (Aladağ ve Tezer, 2007).
- Fiziksel sağlığını geliştirir
- İletişim becerilerini geliştirir
- Akademik ve kişisel başarılarını destekler.

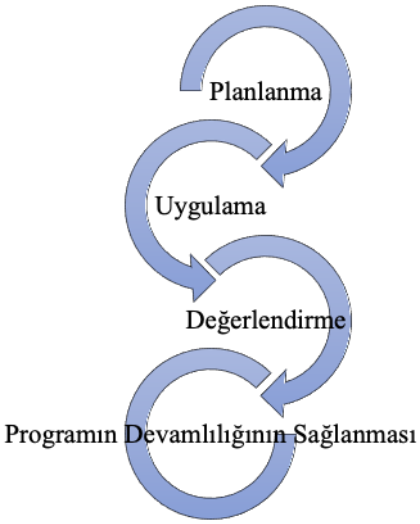
2.4. Akran Danışmanlığının Sınırlılıkları

Akran danışmanlığı hızlıca uygulanabilecek bir uygulama/program değildir, tüm standartlar ve koşullar dikkate alınarak uygulandığında etkili ve verimli olabilecek bir yaklaşımdır (Aladağ ve Tezer, 2007). Bu nedenle belirtilen yararlarının yanı sıra sınırlılıkları da söz konusudur(Aladağ ve Tezer, 2007; Ünver ve Akbayrak, 2013):

- Akran danışmanlığı eğitim programının içeriğinin istenilen özellikte açık ve net olmaması
- Akran danışmanlığının etkili ve verimli olarak yürütülebilmesi için yeterli zaman, enerji ve iş birliğinin, ekip çalışmasının yapılmaması
- Akran danışmanlarının akran danışmanlığı konusunda gereken bilgi birikimine, beceriye, yeterli deneyime, eğitime ve özelliklere sahip olmaması. Böylece danışanların/akranların yanlış ya da eksik öğrenmeler gerçekleştirmesi
- Akran danışmanlarının rol ve sorumluluklarının, sınırlarının net şekilde belirlenmemiş olması
- Akran eğitimi programını yürüten kişilerin, bu konuda yeterli eğitim, deneyim ve özelliklere sahip olmaması
- Akran danışmanının ve danışanın/akranın olumsuz kişilik özelliklerine sahip olması
- Akran danışmanlığı süresinin yetersiz olması

2.5. Akran Danışmanlığı Süreci

Akran danışmanlığı süreci; planlama, uygulama, değerlendirme ve programın devamlılığının sağlanması şeklinde dört aşamadan oluşmaktadır (Şekil 2.1).

Şekil 2.1: Akran Danışmanlığı Süreci

2.5.1. Planlanma Aşaması

Planlama aşamasında öncelikle;

- Akran danışmanlığı programının amacı ve hedefleri belirlenmelidir. Bunun için gereksinimlere yönelik ihtiyaç analizi yapılmalı ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda programın amaç ve hedefleri belirlenmelidir.

- Programın etkin bir şekilde uygulanmasını kolaylaştırmak için idari, mali ve lojistik destek sağlanmalıdır.

- Programda yer alacak olan akran danışmanlarının ve danışanların/akranların rol ve sorumlulukları belirlenmelidir. Bu sorumlulukları etkili ve etik kurallara uygun şekilde yerine getirebilmeleri için gereksinim duyulan eğitim, deneyim ve özellikler vb. belirlenmelidir. Tüm bu süreçler kendi içinde mantıklı ve tutarlı bir yapıya dönüştürülmelidir.

Ayrıca planlama uzun süreli yapılmalı, uzun süreli planlamanın yapılmasında; (a) programı yürüten kişi/kişiler, (b) akran danışmanlarının programı sahiplenmesi ve (c) maddi destek öncelikle dikkate alınmalıdır.

2.5.2. Uygulama Aşaması

Uygulama aşamasında;

- akran danışmanı adayları, önceden belirlenmiş kriterlere göre seçilmelidir.

- akran danışmanlarına, danışmanlık yapacakları konu/konularla ilgili sahip olmaları gereken bilgi ve becerilere uygun olarak eğitim verilmelidir.

- eğitim, etkili öğrenme yöntemleri kullanılarak verilmelidir.

- eğitimin süresi belirlenmelidir. Kısa süreli eğitimler, akran danışmanlarına istenilen bilgi ve becerilerin kazandırılması için yetersiz kalmaktadır. Aksine uzun süreli eğitimlerin de akran danışmanlarına istenilen bilgi ve becerilerin kazandırılmasında başarılı olduğu anlamına gelmemektedir (Taylı, 2010).

- eğitim sonrasında da akran danışmanlarına, danışmanlık süresince düzenli olarak süpervizyon verilmelidir (Aladağ ve Tezer, 2007).

2.5.3. Değerlendirme Aşaması

Değerlendirme aşaması, akran danışmanlığı programının aşamaları, yararları, etkileri, sonuçları, maliyetleri ve etkililiğinin değerlendirilmelidir. Değerlendirme aynı zamanda elde edilen sonuçlar doğrultusunda akran danışmanlığı programının daha etkili bir şekilde sürdürülebilmesi doğrultusunda yeniden yapılandırılmasına da yol göstermektedir. Bu nedenle destek grupları ile ilişkilerin geliştirilmesi, bu grupların programın sonuçları hakkında bilgilendirilmesi ve desteğin sürdürülmesi önemlidir.

Literatür incelendiğinde akran danışmanlığına yönelik getirilen en önemli eleştirinin programların etkinliğinin yeterince değerlendirilmemesi olduğu vurgulanmakta olup (Aladağ ve Tezer, 2007) akran danışmanlığı programlarının değerlendirilmesi konusunda öne çıkan bu eleştirileraşağıdaki şekilde belirtilmektedir:

- Program amaçlarının baştan ölçülebilir amaçlar olarak belirlenmemesi nedeniyle formal bir değerlendirme yapılamaması ve programın faydalananlar üzerindeki etkisine bakılamaması (Fennell, 1993)

- Programa başlamadan önce ihtiyaç analizinin yapılmaması ve programın sübjektif yorumlarla değerlendirilmesi (Downe ve ark., 1986)

- Program değerlendirmesinde kişisel deneyimlere odaklanılması (Morey ve ark., 1993)

- Programların değerlendirilmesinde genellikle nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması (Steinbauer, 1998)

2.5.4. Programın Devamlılığının Sağlanması

Akran danışmanlığının etkili olabilmesi için programın sürdürülebilir olması da çok önemlidir. Bu bağlamda öncelikle programın devamlılığın sağlanabilmesi için gerekli olan kriterlerin neler olduğunun belirlemesi gerekmektedir. Can ve ark. (2019) lisansüstü öğrencilerle yaptıkları bir araştırmada akran danışmanlığının sürdürülebilirliğini etkileyen unsurları araştırmışlardır. Bu araştırma sonucunda;

- Programın öğrencilere, danışmanlardan gelecek olan tecrübe aktarımı, yeni bilgi ve bakış açıları kazandırması ve farkındalıklarını artırması gibi araçlarla akademik katkı sağlaması,
- Karşılıklı katkı, anlayış, destek ve motivasyonun sağlandığı, samimi ve rahat ve bir ortam oluşması,
- Sürecin resmi şekilde planlaması ve gerekli yönlendirmelerin yapılması,
- Danışman ve danışan eşleştirmelerinden sonra da düzenin korunması, belli gün ve saatlerde görüşmelerin yapılması ve görüşme hedeflerinin önceden belirlenmesi,
- Danışmanların fayda sağlama ve rehberlik etmeye hevesli olması ve süreci yönetebilecek yetkinliğe sahip olması,
- Danışmanın iletişimi rahat ve keyifli hale getirmek için çaba göstermesi ve danışan akrana karşı olumlu tutumlar sergilemesi gibi unsurların, akran danışmanlığı çerçevesinde uygulanan programlarının devamlılığın sağlanması açısından önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Can ve ark., 2019).

2.6. Akran Danışmanlığının Uygulandığı Alanları

Akran danışmanlığı farklı toplumsal kesimlerde, yaş gruplarında ve ortamlarda farklı şekillerde uygulansa da en yaygın uygulama alanı, eğitimdir. Eğitim kurumlarında akran danışmanlığı 1960'lı yıllarla birlikte Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) uygulanmaya başlanmıştır (Morey ve Miller, 1993). ABD'de 1960'lı yılların sonlarında suç oranlarının, uyuşturucu ve alkol kullanım oranının, depresyon, intihar ve okulu bırakma gibi problemlerin artması ile eğitimciler alternatif çözümlere yönelmiştir. Bu doğrultuda geliştirilen ve uygulanan akran temelli önleme ve müdahale programları o yıllardan bu yana artarak devam etmiştir (Tobias ve Myrick, 1999).

Akran danışmanlığın uygulama alanlarından biri de, üniversitedir. Üniversite dönemi, pek çok öğrenci için zorlu ve stresli bir dönemdir. Çoğunlukla aileden ayrılarak, kısıtlı maddi

olanaklar nedeniyle öğrenciler yurtlarda, arkadaşları ile kaldıkları kalabalık evlerde yaşamlarını sürdürmektedir. Ayrıca öğrenciler bu dönemde üniversitenin akademik ortamına uyum sağlamaya çalışmakta ve meslek edinme sürecinin gerekliliklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Öğrencilerin uyum sürecinde karşılaştıkları sorunlar zaman içinde akademik zorlanmaya, kaygıya, öğrenim görülen bölüme karşı ilginin azalmasına, gerçekçi olmayan ve sınırlandırılmış beklentilerin oluşmasına ve kariyer planlamasında bazı belirsizliklere yol açmaktadır (Sevinç ve Gizir, 2014). Bu nedenle üniversiteye uyum, öğrencilerin akademik ve sosyal geleceği, kişisel mutlulukları ve psikolojik sağlıkları için önem taşımaktadır (Karahan ve ark., 2005).

Bütün bu sorunlar göz önünde bulundurulduğunda üniversitenin ilk yıllarında öğrenciler bireysel, sosyal ve akademik uyum soruları yaşamaktadırlar. Akademik uyum; akademik hedefleri, gereksinimleri, çabaları değerlendirmeyi ve akademik ortamı kabul etmeyi, Sosyal uyum; öğrencinin destekleyici ilişkiler kurarak ve yeni sosyal çevre ile etkili bir şekilde etkileşime girerek üniversitenin sosyal ortamına katılımını, Kişisel uyum; öğrencinin psikolojik ve fiziksel iyiliğini içermektedir (Baker ve Siryk, 1984).

Literatür incelendiğinde, akran danışmanlığının eğitim alanında kullanılmasının yanı sıra meme muayenesi, emzirme ve güvenli cinsel davranışlar gibi konularda da etkili olduğu görülmektedir. Bulduk ve Erdoğan (2012), Türk üniversite öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada akran eğitiminin HIV/cinsel yolla bulaşan hastalıklara zemin hazırlayacak riskli davranışları azaltmak konusunda etkisi incelemişlerdir. Araştırma kapsamında bir grup öğrenciye cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve güvenli cinsel davranışlar konusunda eğitim verilmiştir ve riskli cinsel davranışlara yönelik tutumları yeniden ölçülmüştür. Araştırma sonunda öğrencilerin eğitim öncesi ve sonrası tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmuş ve akran eğitimin riskli cinsel davranışın azalmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bulduk ve Erdoğan, 2012).

Akran danışmanlığının etkili olarak kullanıldığı alanlardan biri sw, emzirmedir. 2021 yılında yapılan bir çalışmada Hindistan'ın kırsal kesiminde emzirme konusunda verilen akran eğitiminin annelerin ilk altı aydaki emzirme davranışı üzerine etkisi araştırılmıştır (Short ve ark., 2021). Araştırma kapsamında bir grup anneye akran eğitimi verilirken bir grup anneye müdahele edilmemiştir ve eğitim sonunda yapılan gözlemler sonucunda akran eğitimi alan annelerin özellikle ilk altı ayda çocuklarını anne sütüyle besleme olasılıklarının eğitim almayan gruba göre daha yüksek olduğu kanısına varılmıştır (Short ve ark., 2021). Bu

araştırmalarda da görüldüğü gibi akran eğitimi/danışmanlığı yalnızca eğitim alanında değil sağlık alanında da olumlu etkilere sahiptir.

2.7. Hemşirelik/Hemşirelik Eğitiminde Akran Danışmanlığının Kullanımı

Hemşirelik eğitimi de yeni başlayan öğrencilerin akademik, sosyal, kariyer gelişimleri açısından farklı uygulamalar ve yöntemlerle desteklenmesini gerektiren, mesleki bilgi, tutum ve becerileri kazandıracak kuramsal ve uygulamadan oluşan eğitimdir. Hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrenciler de bu süreçte gerek bireysel gerek sosyal gerekse akademik açılardan yaşayacağı değişikliklere uyum sağlamada sorunlar yaşayabilmektedirler (Ünver ve Akbayrak, 2013). Akran danışmanlığı, hemşirelik öğrencilerinin yaşadıkları bu sorunların en aza indirilmesi, üniversite yaşamına ve kurum kültürüne uyumlarının sağlanması, sosyo-kültürel, sportif etkinliklere katılımlarının teşvik edilmesi, çok yönlü gelişimlerinin desteklenmesi ve yaşam becerilerine temel düzeyde sahip olmalarının sağlanması ile bireysel, sosyal ve akademik uyumlarının kolaylaştırılmasında rol oynayan yöntemlerden biridir (Myrick, 1997; Sevinç ve Gizir, 2014).

Akran danışmanlığı; kişisel, sosyal ve akademik konularda akranlarına (yaş cinsiyet, eğitim, statü vb. açısından benzer bireyler) yardım etmeleri için seçilen kişilerin yani akran danışmanlarının, amaca yönelik olarak eğitim aldıkları ve eğitim sonrasında sundukları danışmanlıkla ilgili gözetim ve denetim desteği aldıkları bir süreçtir (Aladağ ve Tezer, 2007). Sosyal destek, öğrenme süreçlerinin kolaylaştırılması, sorun çözme, öğrenmeyi öğrenme, kişiler arasındaki iletişim ve empati becerilerini geliştirme, kariyer danışmanlığı gibi amaçlara yönelik olarak yapılandırılmaktadır (Fischer ve Herta, 2006; Taylor et al., 2013). Akran danışmanlığı ağırlıklı olarak üreme sağlığı programlarında, hemşire/tıp öğrencilerinin klinik eğitimlerinde, özel destek gereken bazı bireylerin (diyabetli hastalar, zihin engelli bireylerde, alkol ve madde bağımlılarında) uyumlarını artırmada (Ünver ve Akbayrak, 2013; Yeniçeri ve ark., 2003; Dağ ve ark., 2012), üniversite eğitiminin özellikle birinci yılında öğrenim gören öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarını kolaylaştırmada / sağlamada kullanılmaktadır (Sevinç ve Gizir, 2014). İlgili araştırmalarda da akran danışmanlığının hemşirelik öğrencilerinin, kuramsal dersler ve klinik uygulamaya uyum sorunlarının giderilmesinde, öğrenmelerinin kolaylaştırılmasında, bireysel ya da gruplar arası çözümleyemedikleri çatışmaların önlenmesinde kullanılabileceği vurgulanmaktadır (Çalışkan

ve Çınar, 2012; Aladağ, 2009; Musal, 2018; Atasoy ve Doğu, 2017; ŞenyuvaveKocaağalarAkince, 2020).

Literatür incelendiğinde de farklı disiplinlerde eğitime yeni başlayan öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarını kolaylaştırmak/sağlamak amacıyla bilgi, beceri ve deneyimleri olan üst sınıflardaki öğrencilerin yeni başlayan öğrencilere akran danışmanlığı yaptıklarını gösteren araştırmalar söz konusudur (Fischer ve Herta, 2006; Musal, 2018; https://medicine.uconn.edu/about-us/academic-affairs/mentoring-programs/, 14.02.2020; https://medicine.uiowa.edu/md/student-support/student-counseling/peer-mentoring-program, 14.02.2020; https://www.medschool.lsuhsc.edu/cmhe/programs_medical_school_support.aspx, 14.02.2020; Kırmızıtoprak ve Şimşek, 2011; Atasoy ve Doğu, 2017; Ay, 2007).

Hemşirelik eğitimi kuramsal eğitimin yanı sıra klinik uygulamaları ve laboratuvar çalışmalarını içermekte, öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme imkanı sağlamaktadır. Ancak buradaki olumsuz deneyimler, yarattığı kaygı nedeniyle öğrenmeyi olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle hemşirelik eğitiminde; öğrencilerin öğretiminde zihinsel, laboratuvar ve klinik becerilerin geliştirilmesinde geleneksel yöntemlerin yanı sıra alternatif modellerin kullanılması gerekmektedir (Ünver ve Akbayrak, 2013). Hemşirelik eğitimi geçmişten bugüne genellikle öğrencinin pasif bir konumda olduğu sınıflarda gerçekleştirilen davranışsal yaklaşımlara dayalı geleneksel öğretim yöntemleri ile yürütülmektedir. Fakat günümüzde bilgi ve teknoloji, sosyo-kültürel ve politik alanlardaki değişim ve gelişmeler, hemşirelik eğitiminin öğrencilerin aktif katılımına, yaratıcı düşünmesine ve sorumluluk almasına olanak tanıyan aktif öğrenci merkezli öğrenme yöntem/yaklaşımlarına dayalı olmasını gerektirmektedir. Bu yaklaşımlardan birisi akranların birlikte çalışabilecekleri birbirlerinden öğrenebilecekleri, birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı olacakları, öğreterek öğrenecekleri ve öğrenme sorumluluğunun üstlenecekleri akran eğitimidir. Hemşirelik eğitiminde akran eğitimi öğrencilerin özellikle öğrencilerin klinik çalışmalarda rol model kullanmamaları, iş yoğunluğunun fazla olması, hemşire sayısındaki yetersizlik, nitelikli akademik personelin olmaması nedeniyle öğrencilerin kuramsal bilgileri kullanması ve klinik çalışmalarda verimli ve etkili şekilde yararlanması, öğrenme sürecine aktif şekilde katılım, bağımsız ve yaratıcı düşünme becerisini geliştirmesi amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Şenyuva ve Akince, 2020).

2.8. İlgili Araştırmalar

Akran danışmanlığı konusu literatürde ele alınan önemli araştırma alanlarından birisidir. Bu konudaki uluslararası araştırmalar 1960'lı yıllardan sonra artmaya başlamıştır. Türkiye'de ise yeni yeni araştırma yapılan bir konudur. Bu nedenle araştırma sayısı sınırlıdır.

*Musal (2018)*tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin eğitim sistemine ve fakülteye uyumunu kolaylaştırmak için geliştirilen akran danışmanlığı programının değerlendirildiği araştırmada, akran danışmanlığının akranların eğitim sistemine ve fakülteye uyumu konusunda önemli katkılar sağladığı, alınan geri bildirimler ve deneyimler ışığında programın sürdürülmesi gerektiği belirtilmiştir (Musal, 2018).

*Abaan ve ark. (2012)*tarafından hemşirelik bölümü öğrencilerini güçlendirme ve iç denetim odağını geliştirmenin bir yolu olarak akran danışmanlığı programının incelendiği araştırmada, akran danışmanlığının öğrencilerin denetim odağı ölçeği puanlarını azalttığı görülmüştür (Abaan ve ark., 2012).

Chapman ve ark. (2010)'nın emzirme akran danışmanlığının etkinliğini değerlendirdiği araştırmada, akran danışmanlarının emzirmeye başlama ve emzirme süresi oranlarını etkili bir şekilde iyileştirdiği belirlenmiştir (Chapman ve ark., 2010).

Uysal ve Nazlı (2010)'nın akran danışmanlığının etkisini incelendiği araştırmada, akran danışmanlığının okulun gelişimsel rehberlik programını olumlu yönde etkilediği, rehberlik programının yaygınlaşmasını sağladığı görülmüştür. Danışmanlığın, hizmet alan öğrencilere de katkı sağladığı ve öğrencilerin akran danışmanlığını hem kendileri hem de arkadaşları açısından etkin bir müdahale yöntemi olarak değerlendirdikleri ortaya konulmuştur (Uysal ve Nazlı, 2010).

Salce (2007)'nin akran danışmanlığı eğitim programının katılımcılar üzerindeki etkisini değerlendirdiği araştırmada, akran danışmanlığı eğitim programına katılan katılımcıların katılmayanlara göre okula bağlılık ve okula yönelik olumlu iklim açısından olumlu değişiklikler gösterdikleri ortaya konmuştur (Salce, 2007).

Taylı (2006) tarafından yapılan araştırmada akran danışmanlığının, danışmanların akademik başarısını etkilemediği ancak akranların akademik başarısı üzerinde olumlu etkiye yol açtığı ortaya konmuştur (Taylı, 2006).

*Kadıoğlu (2005)*yetişkin liderliğinde ve akran liderliğinde yürütülen cinsel eğitimin 8. sınıf öğrencilerinin cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlarının nasıl etkilendiğinin incelediği araştırmada, her iki yönteminde öğrencilerin cinsellikle ilgili bilgilerinin ve tutumlarının olumlu yönde gelişmesinde etkili olduğu, ancak akran liderli cinsel eğitimin yetişkin liderli eğitime göre cinsellikle ilgili bilgi ve tutumun olumlu yönde gelişmesinde daha etkili olduğunu saptamıştır (Kadıoğlu, 2005).

Young ve ark. (2005) tarafından akran desteğinin depresyonu önlemedeki rolünün incelendiği araştırmada, depresyon ile akran danışmanlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu, akran desteğinin depresyon semptomlarını azalttığı, ebeveyn desteği yüksek olan ergenler açısından akran desteğinin koruyucu bir rol oynadığı, düşük ebeveyn desteğine sahip ergenlerin ise depresyon riski taşıdığı saptanmıştır (Young ve ark., 2005).

Pehlivan (2004) tarafından lise son sınıf öğrencilerinde sınav kaygısını azaltmak için okul psikolojik danışmanlarının mı yoksa akran rehberlerinin mi daha etkili olduğunun değerlendirdiği araştırmada, akran rehberliğinin sınav kaygısını azaltmada daha etkili olduğu bulunmuştur (Pehlivan, 2004).

Karabulut (2003) tarafından yapılan araştırmada aile planlaması konusunda akran eğitimi yapılan üniversite öğrencilerinin bilgilerinin ve tutumunun arttığı saptanmıştır (Karabulut, 2003).

Özcebe ve Akın (2003) tarafından bir köydeki 15-24 yaş arasında evlenmiş ya da evlenmemiş 113 kadına anatomi ve fizyoloji, hamilelik, doğum kontrolü gibi konularda bilgi verildiği araştırmada, akran eğitimi alan kadınların ilgili konulardaki bilgi düzeylerinin arttığı ve tutumunun olumlu yönde değiştiği, kadın ve erkek etkileşimini arttırdığı belirlenmiştir (Özcebe ve Akın, 2003).

Nazlı (2003) tarafından akran yardımcılığı konusunda yürütülen araştırmada akran yardımcısı olan öğrencilerin arkadaşlarına yardımcı, faydalı olduklarını bildirmişlerdir. Ayrıca akran yardımcıların okullarda gönüllü arkadaş ekibine ihtiyaç olduğunu, bu uygulamalara aktif olarak katılmakla kendilerini okulda önemli biri gibi algıladıklarını, bir sonraki yılda görevlerine devam etmek istediklerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Akran yardımcılığından yararlanan öğrencilerin ise, akran eğitimi uygulamasından kişisel olarak yararlandıkları, uygulamanın arkadaş ilişkilerine olumlu katkı sağladığını düşündükleri belirlenmiştir (Nazlı, 2003).

Çok ve ark., (2003) tarafından HIV/AIDS konusunda akran eğitimi yapılan öğrencilerin uygulamaya katılmaktan memnun oldukları, akran eğitimcileri ile güzel vakit geçirdikleri ve iletişim becerilerinin arttığını ifade ettikleri belirlenmiştir (Çok ve ark., 2003).

Tuna (2002) üniversite öğrencilerinin kendi kendine meme muayenesini öğrenmelerinde akran eğitiminin etkisini incelediği araştırmada kendi kendine meme muayenesi konusunda uygulanan farklı bir uygulamada da akran eğitiminin kendi kendine meme muayenesi oranlarını arttırdığı, eğitim alan hemşirelerin bilgi düzeylerinde anlamlı bir artış olduğu görülmüştür (Tuna, 2002).

*Naylor ve Cowie (1999)*tarafından yapılan araştırmada akran danışmanlığının duygusal ve sosyal bir koruma iklimi oluşturarak zorbalığı engellemede önemli bir faktör olduğu ortaya konmuştur (Naylor ve Cowie, 1999).

Martin (1998) tarafından yapılan araştırmada akran danışmanlığı eğitim programı alan öğrencilerin danışmanlık becerileri eğitim almayanlara göre belirgin bir şekilde daha gerçekçi, empatik ve saygılı bulunmuştur (Martin, 1998).

Beardsley (1997) tarafından yapılan araştırmada riskli davranışlar gösteren yüksekokul öğrencilerinde akran danışmanlığı programı uygulanmıştır. Akran danışmanlara dinleme, soru sorma, tepki verme, model olma gibi konularda eğitim verilmiştir. Eğitim alan akran danışmanları okula devamsızlık, akademik başarı, aile baskısı, uyuşturucu ve alkol kullanımı, okula uyum sağlama, stresle baş edebilme gibi konularda akranları ile görüşmeler yapmışlardır. Akran danışmanların ve akranların iletişim becerilerinde, okula uyum ve stresle baş edebilme becerilerinde, akademik başarılarında gelişme gösterdiği belirlenmiştir (Beardsley, 1997).

Garcia ve ark., (1997) tarafından yapılan araştırmada yaşça büyük bireylerde akran danışmanlığı programı ve bunun akran danışmanlarına yararları değerlendirilmiştir. Programa akran danışmanı olarak yaş ortalamaları 65 olan 7'si erkek 17 kişi seçilmiştir. Seçilen kişiler 72 saatlik bir eğitime alınmışlar. Program akran danışmanların, yaşadıkları depresyon deneyimleri, intihar duyguları ve diğer duygusal krizler üzerinde odaklanmıştır. Akran danışmanlarının, ön-test sonuçlarında orta düzeyde ve son-test sonuçlarında da normal düzeyde depresyon belirtileri gösterdikleri, özgüvenlerinin ve bireysel etkinliklerinin arttığı belirlenmiştir (Garcia, Metha, Perfect ve McWhirter, 1997).

Sudy (1997) tarafından yapılan araştırmada güvenli cinsel yaşam oluşturmak, daha güvenli cinsel yaşam davranışlarını arttırmak ve daha güvenli cinsel davranışlar kazandırmak için sosyal-bilişsel yaklaşımın etkisi değerlendirilmiştir. Akran liderli katılımcıların, yetişkin liderli ve sadece bilgi verilen katılımcılara göre, önemli oranda daha yüksek kişisel etkinlik ve daha güvenli cinsel davranış yaklaşımları sergilediği, güvenli cinsel yaşam becerileri geliştirmede akranların daha rahatlatıcı ve önemli bir unsur olduğu belirlenmiştir.

Turner (1996) tarafından yapılan araştırmada alkol kullanımı konusunda uygulanan akran eğitiminden yararlanan öğrencilerin bilgi düzeylerinin arttığı, alkol kullanımı konusunda sorumluluklarını arttırdığı ve içme davranışını azaltmada etkili olduğu saptanmıştır.

Pitts (1996) tarafından yapılan araştırmada lise öğrencilerinin kişisel sorunlarını azaltmada akran danışmanlığının etkisi incelenmiş, akran danışmanlarının kişisel sorunları azaltmada etkili olduğunu saptanmıştır.

Moore (1994) tarafından yapılan araştırmada bir yıl boyunca akran eğitim programına katılan öğrencilerin, programda yeni olanlara nazaran yardım işlerini seçmeye büyük yatkınlık gösterdikleri, öz-güvenlerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmada, akran danışmanlığının hemşirelik öğrencilerinin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaca ulaşabilmek için araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiştir;

1. aşamada; Akran Danışmanlığı Eğitim Programı geliştirilmiş, girişim grubunda yer alan akran danışmanlarına geliştirilen Akran Danışmanlığı Eğitim Programı uygulanmıştır.

2. aşamada; girişim ve kontrol grubunda yer alan akran danışmanları tarafından yapılan akran danışmanlığının, girişim ve kontrol grubunda yer alan akranların bireysel, sosyal ve akademik uyumlarına etkisi belirlenmiştir.

Girişim ve Kontrol grubundaki 3. sınıf öğrencileri: Akran danışmanları

Girişim ve Kontrol grubundaki 1. sınıf öğrencileri: Akranlar

3.2. Araştırmanın Tipi

Araştırma; girişim ve kontrol gruplu deneysel araştırma tipindedir.

3.3. Araştırma Hipotezleri

$H1_a$: Girişim grubundaki akranların üniversite yaşamına uyum puanı kontrol grubundaki akranların puanından daha yüksektir.

$H1_b$: Girişim grubundaki akranların bireysel gelişim inisiyatifipuanı kontrol grubundaki akranların puanından daha yüksektir.

3.4. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı Değişkenler: Üniversite yaşamına uyum, Bireysel gelişim inisiyatifi

Bağımsız değişkenler: Akran Danışmanlığı Eğitim Programı

3.5. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, İstanbul ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Hemşirelik Fakültesi'nde Aralık 2020- Haziran 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.6. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Hemşirelik Fakültesi'nde öğrenim gören tüm 3. sınıf öğrencileri (N: 286) ve aynı eğitim-öğretim yılında fakülteye yeni kayıt yaptıran tüm 1. sınıf öğrencileri (N: 281) oluşturmuştur. Araştırmaya dahil edilme kriterlerini sahip 40 3. sınıf öğrencisi akran danışmanı, 80 1. sınıf öğrencisi akran olarak araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

3.6.1. Akran Danışmanlarının Seçimi

Akran danışmanlarını seçmek için farklı yöntemler kullanılmaktadır. Akran danışmanları; eğitimci önerisi, sosyogram ve bireysel görüşme yöntemleri ile seçilebilmektedir (Lupton-Smith ve Carruthers, 1996; Öner Koruklu, 2006). Seçimlerde akademik başarı önemli bir koşul değildir. Uzmanlara göre öğrencinin duyarlılığı, olgunluğu, güvenilir olması, diğer öğrenciler tarafından saygı duyulması daha önemli kişilik özellikleridir (Lupton-Smith ve Carruthers, 1996).

Literatürde girişimsel çalışmalarda örneklem büyüklüğünün girişim ve kontrol gruplarında en az 20 olarak belirlenmesi gerektiği belirtilmektedir (Akgül, 2003). Araştırmada da akran danışmanı olacak 3. sınıf öğrencilerinin örneklem sayısını belirlemek için power güç analizi yapılmıştır (etki oranı girişim grubunda %95, kontrol grubunda %70 öngörülerek tip1 hata payı (α) = 0.05 ve testin gücü (1-β) = 0.80). Girişim grubunda 20, kontrol grubunda 20 olmak üzere toplam 40 3. sınıf öğrencisinin akran danışmanı olarak örneklem grubunu oluşturması kararlaştırılmıştır.

3.6.2. Akran Danışmanlarının Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri

- Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etme
- Akran danışmanı olmayı kabul etme
- Hemşirelik mesleğini isteyerek seçme
- Fakültede içinde ya da fakülte dışında sosyo-kültürel, sportif etkinliklere katılma

3.6.3. Akranların Seçimi

Literatürde bir akran danışmanın ağırlıklı olarak 1-2 akrana danışmanlık yapmasının, akran danışmanlığı sürecinin etkili ve verimli olarak gerçekleştirilmesi açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır (Tükeltürk ve Balcı, 2014; Aypay ve ark., 2009).

Çalışmada bir akran danışmanının iki akrana, akran danışmanlığı yapması uygun görülmüştür. Bu bağlamda araştırmaya dâhil edilme kriterlerini karşılayan girişim grubunda 40 ve kontrol grubunda 40 olmak üzere toplam 80 1. sınıf öğrencisi akran olarak örneklem grubunu oluşturmuştur.

3.6.4. Akranların Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri

- 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Hemşirelik Fakültesine yeni kayıt yaptırma
- Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etme
- Akran olmayı kabul etme
- Eğitim-öğretim süresince akran danışmanlığı almama
- İlk defa bir üniversitede okuma
- Üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda güçlük çektiğini belirtme

3.6.5. Girişim ve Kontrol Gruplarının Belirlenmesi

Araştırmada tüm (N: 286) 3. sınıf öğrencilerine; yaş, cinsiyet, medeni durum, mezun olunan ortaöğretim kurumu, öğrenim döneminde kalınan yer, çalışma durumu, hemşireliği isteyerek seçme durumu, fakülte dışında ve fakülte içinde sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılma, akran danışmanı olmayı isteme vb. özelliklerini içeren "Akran Danışmanı Seçim Formu" uygulanmış, ilgili formları rumuz yazarak doldurmaları istenmiştir (EK 1).

Araştırmada tüm (N: 281) 1. sınıf öğrencilerine; yaş, cinsiyet, medeni durum, mezun olunan ortaöğretim kurumu, yaşamın geçirildiği yer, öğrenim döneminde kalınan yer, üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda güçlük çekme durumu, üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda güçlük çektiyseniz/çekeceğinizi düşünüyorsanız öncelikle yardım/destek/danışmanlık alınacak kişiler, daha önceden akran desteği/danışmanlığı alma durumu vb özelliklerini içeren "Akran Seçim Formu" uygulanmış, ilgili formları rumuz yazarak doldurmaları istenmiştir (EK 2).

Doldurulan formlar değerlendirildikten sonra araştırmaya dahil edilme kriterlerini karşılayan 3. sınıf öğrencilerinin (N: 113) ve 1. sınıf öğrencilerinin (n: 124) rumuzları bir tabloda listelenmiş ve her birine rastgele sıra numaraları verilmiştir. Yazılan rumuzların hangi öğrenciye ait olduğunun belirlenebilmesi için iletişim bilgilerini, ayrı bir listede rumuzlarının karşısına yazmaları istenmiştir. Listede belirtilen rumuzlar karışık bir şekilde sıralanmıştır. Örneklem grubunu oluşturacak öğrencilerin (girişim ve kontrol gruplarında yer alacak olan akran danışmanlarının ve akranlar) seçimi, hangi rumuzun hangi öğrenciye ait olduğu bilinmeden kura yöntemi ile rastgele bir şekilde gerçekleştirilmiştir (www.random.org). Gruplara rastgele seçilmiş sayıların belirlenmesinden sonra sayıların karşılığına denk gelen rumuzlar listelenmiştir.

Kurada ilk seçilen 20 3. sınıf öğrencisi akran danışmanı olarak, 40 1. sınıf öğrencisi akran olarak girişim grubuna seçilmiş, ikinci seçilen 20 3. sınıf öğrencisi akran danışmanı olarak, 40 1. sınıf öğrencisi akran olarak kontrol grubuna yerleştirilmiştir.

Gruplar arası homojenlik, öğrencilerin yaş, cinsiyet, mezun olunan ortaöğretim kurumu, öğrenim döneminde kalınan yer test edilerek sağlanmıştır. Her iki grubun homojenliğinin değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, bağımsız örneklem t testi ve R- Project programı kullanılmıştır. Karşılaştırma sonucunda girişim ve kontrol gruplarının değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Sonuçlar doğrultusunda girişim grubu [(akran danışmanı (n: 20) akran (n: 40)] ve kontrol grubu [(akran danışmanı (n: 20) akran (n: 40)] homojen dağılım göstermiştir.

Girişim grubu: Akran danışmanlığı eğitim programına katılan akran danışmanları ve danışmanlık yapacakları akranlar

Kontrol grubu: Akran danışmanlığı eğitim programına katılmayan akran danışmanları ve danışmanlık yapacakları akranlar

3.7. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak;

- Akran Danışmanı Seçim Formu
- Akran Seçim Formu
- Akran Danışmanı Bilgi Formu
- Akran Bilgi Formu

- Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği
- Bireysel Gelişim İnisiyatif Ölçeği
- Akran İzlem Formu
- Akran Değerlendirme Formu
- Akran Danışmanı Değerlendirme Formu
- Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formu
- Akran Danışmanlığı Eğitim Programı kullanılmıştır.

3.7.1. Akran Danışmanı Seçim Formu (EK 1)

Akran danışmanı olacak 3. sınıf öğrencilerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından literatür (Gürpınar ve ark., 2004; Kaya ve Şenyuva, 2005; Özgüven, 2000) doğrultusunda geliştirilmiştir. Formda; öğrencilerin yaş, cinsiyet, medeni durum, mezun olunan ortaöğretim kurumu, öğrenim döneminde kalınan yer, çalışma durumu, hemşirelik mesleğini isteyerek seçme durumu, fakülte dışında ve fakülte içinde sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılma, akran danışmanı olmayı isteme vb. özelliklerini belirlemeye yönelik 15 soru yer almaktadır.

3.7.2. Akran Seçim Formu (EK 2)

Akran olacak 1. sınıf öğrencilerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından literatür (Ünver ve Akbayrak, 2013; Yeniçeri ve ark., 2003; Dağ ve ark., 2012) doğrultusunda geliştirilmiştir. Formda; öğrencilerin yaş, cinsiyet, medeni durum, mezun olunan ortaöğretim kurumu, çalışma durumu, yaşamın geçirildiği yer, öğrenim döneminde kalınan yer, üniversitede hemşirelik dışında bir başka bölüm okuma durumu, hemşirelik mesleğini isteyerek seçme durumu**,** üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda güçlük çekme durumu, üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda güçlük çekme durumunda yardım/destek/danışmanlık alınacak kişiler, akran danışmanlığı alma durumu ve akran danışmanlığı almak istenen konu/konular vb. özelliklerini belirlemeye yönelik 18 soru yer almaktadır.

3.7.3. Akran Danışmanı Bilgi Formu (EK 3)

Araştırmacı tarafından literatür (Sevinç ve Gizir, 2014; Topkaya ve Meydan, 2013; Stenberg ve Carlson, 2015; Karaöz, 2003) doğrultusunda geliştirilmiştir. Formda; öğrencilerin yaş, cinsiyet, medeni durum, mezun olunan ortaöğretim kurumu, öğrenim döneminde kalınan yer, çalışma durumu, fakülte dışında ve fakülte içinde sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılma, fakültede gerçekleştirilen sosyal etkinliğe (tiyatro, halk oyunları, resim vb.) ya da spor etkinliğine (basketbol, masa tenisi vb.) katılma durumu, kişiliğini ifade ettiği düşünülen özelliklerin ifade etme dereceleri vb. özelliklerini belirlemeye yönelik 16 soru yer almaktadır.

3.7.4. Akran Bilgi Formu (EK 4)

Araştırmacı tarafından literatür (Ünver ve Akbayrak, 2013; Yeniçeri ve ark., 2003; Dağ ve ark., 2012) doğrultusunda geliştirilmiştir. Formda; öğrencilerin yaş, cinsiyet, medeni durum, mezun olunan ortaöğretim kurumu, çalışma durumu, yaşamın geçirildiği yer, öğrenim döneminde kalınan yer, üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda güçlük çekme durumunda yardım/destek/danışmanlık alınacak kişiler ve akran danışmanlığı almak istenen konu/konular vb. özelliklerini belirlemeye yönelik 10 soru yer almaktadır.

3.7.5. Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği (EK 5)

Ölçek, öğrencilerin üniversite yaşamına uyum durumlarını belirlemek amacıyla Aslan (2013) tarafından geliştirilmiştir. 60 maddeden ve Kişisel uyum (20 madde), Sosyal uyum (20 madde) ve Akademik uyum (20 madde) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır.

Beş'li likert tipinde hazırlanan ölçeğin yanıt seçenekleri; (5) Tamamen katılıyorum'dan (1) Katılmıyorum'a doğrudur. Ölçekte tersine çevrilerek puanlanan madde bulunmamaktadır. Her bir alt boyuttan en düşük 20, en yüksek 100 puan alınabilmektedir. Her bir alt boyuttan alınan puanın artması, o alt boyut ile ilgili uyumun arttığını göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alpha güvenirlik katsayıları; Kişisel uyum için .92, Sosyal uyum için .89 ve Akademik uyum için .93'dür. Testin tekrarı katsayıları ise .82, .61, .84 olarak saptanmıştır (Aslan, 2013).

Araştırmada ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alpha güvenirlik katsayıları Kişisel uyum için 0,901, Sosyal uyum için 0,921 ve Akademik uyum için 0,903 olarak belirlenmiştir.

3.7.6. Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği (BGİÖ) (EK 6)

Ölçek, öğrencilerin bireysel gelişim inisiyatiflerini belirlemek amacıyla Akın ve Anlı (2011) tarafından geliştirilmiştir. 9 maddeden oluşmaktadır.

Altı'lı likert tipinde hazırlanan ölçeğin yanıt seçenekleri; (6) Kesinlikle katılıyorum'dan (1) Kesinlikle katılmıyorum'a doğrudur. Ölçekte tersine çevrilerek puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 9, en yüksek puan 45'tir. Ölçekten alınan puanın artması, kişinin bireysel gelişim inisiyatifin arttığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı .90, test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise .94 olarak saptanmıştır (Akın ve Anlı, 2011).

Araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,853 olarak belirlenmiştir.

3.7.7. Akran İzlem Formu (EK 7)

Akran İzlem Formu, araştırmacı tarafından literatür (Ünver ve Akbayrak, 2013; Yeniçeri ve ark., 2003; Dağ ve ark., 2012) doğrultusunda geliştirilmiştir. Form; akranın ve akran danışmanının kişisel bilgilerini, bireysel görüşme başlıklarını/içeriklerini (akran tarafından iletilen sorunlar, akran tarafından iletilen görüş ve öneriler, akran danışmanı tarafından yapılanlar, akran danışmanı tarafından planlananlar) ve akranın akran danışmanına ilişkin genel değerlendirmesini içermektedir. Form, akranlar tarafından görüşmeler sırasında ve sonrasında doldurulmuştur.

3.7.8. Akran Değerlendirme Formu (EK 8)

Akran Değerlendirme Formu, araştırmacı tarafından literatür (Ünver ve Akbayrak, 2013; Yeniçeri ve ark., 2003; Dağ ve ark., 2012) doğrultusunda akran danışmanlarının akranlarına ilişkin değerlendirmelerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Form, 5'li likert tipinde [(5) Çok iyi (4) İyi (3) Orta (2) Fena değil (1) Kötü] 24 sorudan oluşmaktadır. Form; akranla kurulan iletişim, akranın görüşmelere katılım durumu, akranın ve ak8ran danışmanının süreç boyunca yaşadığı kişisel gelişimi, akranın ilerde akran danışmanı olabilme potansiyeli vb. soruları içermektedir.

3.7.9. Akran Danışmanı Değerlendirme Formu (EK 9)

Akran Danışmanı Değerlendirme Formu, araştırmacı tarafından literatür (Ünver ve Akbayrak, 2013; Yeniçeri ve ark., 2003; Dağ ve ark., 2012) doğrultusunda akranların akran danışmanlarına ilişkin değerlendirmelerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Form, 5'li likert tipinde [(5) Çok iyi (4) İyi (3) Orta (2) Fena değil (1) Kötü] 20 sorudan oluşmaktadır. Form; akran danışmanlarının akranları ile kurdukları iletişim, akran danışmanının uygun görüşme ortamı sağlaması ve görüşmelere katılımına, akranın ve süreç boyunca üniversiteye, fakülteye şehre uyumu ve süreçten elde ettiği motivasyon vb. soruları içermektedir.

3.7.10. Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formu (EK 10)

Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formu, araştırmacı tarafından literatür (Ünver ve Akbayrak, 2013; Yeniçeri ve ark., 2003; Dağ ve ark., 2012) doğrultusunda akranların ve akran danışmanlarının Akran Danışmanlığı Programına ilişkin görüşlerini ve değerlendirmelerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Formda, programın sağladığı katkılar, güçlü yönleri, zayıf yönleri, genel görüşler ve programın geliştirilmesine ilişkin önerileri belirlemek amacıyla 5 açık uçlu soru yer almaktadır.

3.7.11. Akran Danışmanlığı Eğitim Programı (EK 11)

Akran danışmanlığı eğitim programının; amaç ve hedefleri, içeriği, eğitimci, katılımcılar, tarih ve süre, yer, öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim materyalleri, değerlendirme yöntemleri EK 11'desunulmuştur.

3.8. Verilerin Toplanması

Veriler, girişim ve kontrol grubunda yer alan akran danışmanlarından ve akranlardan 15 Eylül 2021 ve 15 Mart 2022 tarihleri arasında araştırmacı tarafından yüz yüze toplanmıştır.

Araştırmada tüm (N: 286) 3. sınıf öğrencilerine "Akran Danışmanı Seçim Formu", tüm 1. sınıf öğrencilerine (N: 281) "Akran Seçim Formu" uygulanmıştır. Bu bağlamda araştırmaya dâhil edilme kriterlerini karşılayan girişim grubunda 20, kontrol grubunda 20 olmak üzere toplam 40 3. sınıf öğrencisinin akran danışmanı olarak, girişim grubunda 40 ve kontrol grubunda 40 olmak üzere toplam 80 1. sınıf öğrencisi akran olarak örneklem grubunu oluşturmuştur. Girişim ve kontrol gruplarında yer alan tüm akran danışmanlarına "Akran Danışmanı Bilgi Formu" ve tüm akranlara "Akran Bilgi Formu" uygulanmıştır

Akran danışmanlığı sürecinde, akran danışmanları ve akranlar arasında online veya yüz yüze görüşmeler (Ekim, Kasım, Aralık ayı başı ve Aralık ayı sonu) yapılmıştır. Görüşmeler sonrasında akranlar tarafından "Akran İzlem Formu" doldurulmuştur.

Akran danışmanlığı süreci sonunda Akran Değerlendirme Formu, Akran Danışmanı Değerlendirme Formu ve Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formu uygulanmıştır.

Girişim ve kontrol grubundaki tüm akran öğrencilere eğitimden önce (girişimden önce), eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra üniversite yaşamına uyum ölçeği ve bireysel gelişim inisiyatif ölçeği uygulanmıştır.

Süreçte örneklem grubundan ayrılmak isteyen öğrenciler ile bu programdan neden ayrılmak istediği üzerine araştırmacı tarafından yüz yüze/online görüşülerek ve motivasyon teknikleri kullanılarak öncelikli olarak öğrencilerin beklentileri alınmıştır. Devam etmeye motive etmek için çalışmanın amacı ve kendilerinin katılımının çalışmaya sağlayacağı katkılar hatırlatılmıştır. Akranlara program sürecinde ne gibi faydalar edinebilecekleri, akran danışmanlarının tecrübelerinden edindikleri bilgilerin uyum süreçlerine nasıl katkılar sağlayacağı detaylı şekilde açıklanmıştır. Akran danışmanlarına ise programın onlara sağlayabileceği faydalar ve kendilerinin akranlara sağlayacakları katkılar açıklanmış, akranlarla empati kurmaları teşvik edilmiştir.

3.9. Akran Danışmanlığı Süreci

Akran danışmanlığı sürecinde, akran danışmanları ve akranlar arasında online veya yüz yüze görüşmeler yapılmıştır (EK 12). Akran danışmanları ve akranlar arasında yapılan görüşmeler yaptıkları mevcut görüşme içerisinde veya whatsapp uygulamasından iletişime geçerek planlanmıştır. Toplantılar sırasında akranlar okul ve derslerle ilgili problemlerinden ve bu konularda edinmek istedikleri bilgilerden, staj ile ilgili merak ettiklerinden, okul kulüpleri ve sosyal etkinliklerden bahsetmişler ve bu konularda sorularını iletmişlerdir. Akran danışmanları soruları kendi bilgi ve tecrübeleri doğrultusunda yanıtlamaya çalışmış ve gereken noktalarda okulda bulunan öğretim elemanlarından destek istemişlerdir.

3.10. Verilerin Analizi

Veriler, SPSS paket programının 21.0 versiyonunda analiz edilmiştir. Verilen analizi için öncelikle ortalama, standart sapma ve medyan gibi tanımlayıcı istatistikler elde edilmiştir. Daha sonra araştırma kapsamında girişim grubu ve kontrol grubunda bulunan katılımcılara ön test ve son test yapılarak üniversite yaşamına uyum ve gelişim inisiyatifi düzeyleri karşılaştırılacağı için bu doğrultuda bağımsız örneklem T testi ve ki kare analizi yapılmıştır. Nitel verilerin analizinde, Analiz yapılırken bireysel görüşme esnasında alınan görüşme kayıtları herhangi bir değişiklik yapılmadan, tüm detay ve gözlem notları ile birlikte araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamında yazılı metin haline getirilmiştir. Güvenilirlik için, araştırmacılar tarafından yapılan kodlamanın tutarlılığı incelenmiş ve doğrulanmıştır. İzlem formları doğrultusunda akran danışmanlığına ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler; görüş çokluğuna göre 3 tema ve 7 kod olarak gruplandırılmıştır. Analiz sonucu ortaya çıkan tema ve kodlar yardımıyla elde edilen nitel veriler, araştırmanın amaçları doğrultusunda sayısallaştırılarak sunulmuştur.

3.11. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik kurul onayı, bir üniversitenin Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul'undan (Tarih: 01.12.2020 Sayı: 74555795-050.01.04) alınmıştır (EK 7).

Araştırmanın gerçekleştirildiği devlet üniversitesinin Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı'ndan kurum izni (Tarih: 31.08.2020 Sayı: 74311748-302.08.01) alınmıştır (EK 8).

Akran danışmanları ve akran olarak seçilen öğrencilere araştırma hakkında açıklama yapılmış, sözlü ve yazılı onamları alınmıştır (EK 9).

3.12. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Hemşirelik Fakültesinde gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Ancak Mart 2020 tarihinden itibaren dünyada ve Türkiye'de Covid-19 pandemisinin yaşanması nedeniyle iüniversitelerde eğitim uzaktan eğitim ile sürdürülmüştür. 2021-2022 eğitim-öğretim yılında üniversitelerdeki eğitimin yüz yüze eğitime geçilmesi ile araştırma planlandığı şekilde uygulanmıştır.

3.13. Araştırmanın Güçlükleri

Akran danışmanlığı programı sürecinde en yoğun yaşanan güçlükler iletişim problemi, görüşmelerin hem akranın hem de akran danışmanının müsait olduğu zamanlara göre planlanması ve yüz yüze görüşmelerin gerçekleştirileceği uygun ortamın sağlanması olmuştur.

Ayrıca bazı akranlar programa katılım konusunda istekli olmamışlardır ve görüşme sağlanması zorlaşmıştır. Akranlar da akran danışmanları da özellikle sınav dönemlerinde iletişime geçme ve görüşme planlama konusunda sorun yaşamışlardır.

ARAŞTIRMANIN AKIŞI

2021-2022 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 3. sınıf öğrencileri içinden

Akran Danışmanlarının Belirlenmesi

"Akran Danışmanı Seçim Formu"

2021-2022 eğitim-öğretim yılında yeni kayıt yaptıran 1. sınıf öğrencileri içinden **Akranların Belirlenmesi**

"Akran Seçim Formu"

"Akran Danışmanı Seçim Formu" ve "Akran Seçim Formu" ile elde edilen veriler ve araştırmaya dâhil edilme kriterleri göz önünde bulundurularak belirlenen 3. sınıf (akran danışmanı) ve 1. sınıf (akran) öğrencilerinden kura yöntemi ile **Girişim ve Kontrol Gruplarının** oluşturulması

Deney ve kontrol grubundaki akran danışmanı ve akran eşleşmelerinin yapılması

Girişim Grubu	**Kontrol Grubu**
(20 akran danışmanı, 40 akran)	(20 akran danışmanı, 40 akran)
	~~(40 akran)~~
Akran Danışmanı Bilgi Formu Akran Bilgi Formu Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği	Akran Danışmanı Bilgi Formu Akran Bilgi Formu Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği
GİRİŞİM **Akran Danışmanlığı Eğitim Programı**	**GİRİŞİM** **YOK**
Eğitimden 1 ay sonra Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği	**Eğitimden 1 ay sonra** Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği
Eğitimden 6 ay sonra Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği	**Eğitimden 6 ay sonra** Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği

4. BULGULAR

Araştırmada, akran danışmanlığının hemşirelik öğrencilerinin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarına etkisinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmada elde edilen veriler dört başlık altında sunulmuştur.

4.1. Akran Danışmanlarının Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akran Danışmanlarının Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

4.2. Akranların Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akranların Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

4.3. Akranların Üniversite Yaşamına Uyumlarına İlişkin Bulgular

4.4. Akranların Bireysel Gelişim Inisiyatiflerine İlişkin Bulgular

4.5. Akran Danışmanlığı Sürecine İlişkin Bulgular

4.1. Akran Danışmanlarının Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akran Danışmanlarının Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Girişim ve kontrol grubundaki akran danışmanlarının tanıtıcı özelliklerine ve girişim grubu ile kontrol grubundaki akran danışmanlarının bu değişkenler açısından karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular, Tablo 4.1.1'de yer almaktadır.

Girişim grubundaki akran danışmanlarının yaş ortalaması 21,00±,92 (min 20 – max 23)'tür. Akran danışmanlarının %75'i kadındır, tamamı bekardır. %65'i Anadolu lisesi mezunudur. %35'i yaşamının büyük bölümünü Marmara bölgesinde geçirmiştir, %65'i devlet yurdunda kalmaktadır. %95'i çalışmamaktadır. %90'ı hemşireliği isteyerek seçmiştir. %40'ı okul dışında sosyo-kültürel etkinliğe, %20'si ise spor etkinliklerine katılmaktadır. %45'i fakültedeki kulüp çalışmalarına, %15'i ise fakültedeki spor etkinliklerine katılmaktadır.

Kontrol grubundaki akran danışmanlarının yaş ortalaması 20,70±,73 (min 20 – max 23)'tür. Akran danışmanlarının %90'ı kadındır, tamamı bekardır. %85'i Anadolu lisesi mezunudur. %52,6'sı yaşamının büyük bölümünü Marmara bölgesinde geçirmiştir, %60'ı devlet yurdunda kalmaktadır. Tamamı çalışmamaktadır. %65'i hemşireliği isteyerek seçmiştir. %40'ı okul dışında sosyo-kültürel etkinliğe, %15'i ise spor etkinliklerine katılmaktadır. %40'ı fakültedeki kulüp çalışmalarına, %5'i ise fakültedeki spor etkinliklerine katılmaktadır.

Girişim ve kontrol grubundaki akran danışmanları, tanıtıcı özellikleri açısından karşılaştırıldığında aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Gruplararası homojenlik sağlanmıştır.

Tablo 4.1.1: Akran danışmanlarının tanıtıcı özellikleri ve girişim grubu ile kontrol grubundaki akran danışmanlarının bu değişkenler açısından karşılaştırılması

Değişkenler	Girişim Grubu (n:20)		Kontrol Grubu (n:20)		Toplam		Test istatistiği	Anlamlılık (p)
	Ort±SS	Min-Max	Ort±SS	Min-Max	Ort±SS	Min-Max	t	p
Yaş	21,00±,92	20-23	20,70±,73	20-23	20,85±,83	20-23	1,143	,260
AGNO	3,58±,26	3-4	3,41±,23	3-3,92	3,50±,26	3-4	**2,114**	**,041***

	n	%	n	%	n	%	t	p
Cinsiyet								
Kadın	15	75,0	18	90,0	33	82,5	1,588	,212
Erkek	5	25,0	2	10,0	7	17,5		
Medeni durum								
Evli	-	-	-	-	-	-		
Bekar	20	100,0	20	100,0	40	100,0		
Mezun olunan lise								
Anadolu Lisesi	13	65,0	17	85,0	30	75,0		
Fen lisesi	7	35,0	2	10,0	9	22,5	4,863	0,088
Diğer	0	0	1	5,0	1	2,5		
Yaşamının büyük bölümünün geçirildiği yer								
Marmara Bölgesi	7	70,0	10	52,6	17	58,6		
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	2	20,0	5	26,3	7	24,1		
Karadeniz Bölgesi	1	10,0	1	5,3	2	6,9		
Ege Bölgesi	0	0	1	5,3	2	6,9		
Doğu Anadolu Bölgesi	0	0	2	1,3	1	3,4		
Öğrenim döneminde kalınan yer								
Devlet yurdu	13	65,0	12	60,0	25	62,5		
Aile evi	2	10,0	1	5,0	10	25,0		
Özel yurt	3	15,0	7	35,0	3	7,5		
Öğrenci evi	2	10,0	0	0	2	5,0		

Çalışma durumu								
Çalışıyor	1	5,0	0	0	1	2,5		
Çalışmıyor	19	95,0	20	100,0	39	97,5		
Hemşireliği isteyerek seçme								
Evet	18	90,0	13	65,0	31	62,5	**12,907**	**<,001****
Hayır	2	10,0	7	35,0	9	37,5		
Okul dışında sosyo-kültürel etkinliğe katılma durumu								
Evet	8	40,0	8	40,0	11	36,7	,000	1,000
Hayır	12	60,0	12	60,0	19	63,3		
Okul dışında spor etkinliklerine katılma durumu								
Evet	4	20,0	3	15,0	7	17,5	,173	,677
Hayır	16	80,0	17	85,0	33	82,5		
Fakültedeki kulüp çalışmalarına katılma durumu								
Evet	9	45,0	8	40,0	17	42,5	,102	,749
Hayır	11	55,0	12	60,0	23	57,5		
Katılınan kulüp çalışmaları*								
Tiyatro	4	50,0	2	28,6	6	40,0		
Resim	3	37,5	3	42,9	6	40,0		
Diğer	1	12,5	2	28,6	3	20,0		
Fakültedeki spor etkinliklerine katılma durumu								
Evet	3	15,0	1	5,0	4	10,0	1,111	,292
Hayır	17	85,0	19	95,0	36	90,0		
Katılınan sportif etkinlikler*								
Voleybol	2	66,7	1	100,0	3	75,0		
Basketbol	1	33,3	0	0	1	25,0		

**p<,01; **p<,001*

Tablo 4.1.2: Akran danışman öğrencilerin özellikleri

Değişkenler	Minimum	Maximum	Ort±SS
Saygılılık	3	5	4,60±0,63
Güvenilirlik	3	5	4,58±0,64
Yardım	3	5	4,53±0,68
Önem	3	5	4,50±0,64
Samimiyet	3	5	4,50±0,68
Paylaşımcılık	2	5	4,45±0,71
Sorumluluk	2	5	4,28±0,88
Çözüm Odaklılık	2	5	4,20±0,91
İletişim	2	5	4,03±0,89
Sabırlılık	2	5	4,00±0,85
Mücadelecilik	1	5	4,00±0,93
Sorgulayıcılık	1	5	3,98±0,89
Çalışkanlık	1	5	3,95±0,88
Açıklık	1	5	3,88±1,02
Liderlik	2	5	3,88±0,97
Sakinlik	2	5	3,73±0,91

Akran danışmanlarının sahip oldukları özellikler incelendiğinde; en yüksek puan ortalamasının saygınlık (4,60±,63), güvenirlik (4,58±0,64) ve yardım (4,53±0,68), önem (4,50±0,64) ve samimiyet (4,50±0,68), en düşük puan ortalamasının sakinlik (3,73±,91), liderlik (3,88±0,97) ve açıklık (3,88±1,02) özelliğine ait olduğu saptanmıştır (Tablo 4.1.2).

4.2. Akranların Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akranların Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılması

Girişim ve kontrol grubundaki akranların tanıtıcı özelliklerine ve girişim grubu ile kontrol grubundaki akranların bu değişkenler açısından karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular, Tablo 4.2.1'de yer almaktadır.

Girişim grubundaki akranların yaş ortalaması 20,85±,83 (min 20 – max 23)'tür. Akranların %72,5'i kadındır, %87,5'i Anadolu lisesi mezunudur. %52,5'i yaşamının büyük bölümünü Marmara bölgesinde geçirmiştir, %63,3'ü özel yurtta kalmaktadır.

Girişim grubundaki akranların üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda hangi kişi veya kurumlardan destek ve danışmanlık alacakları sorulduğunda; akranların %47,5'i sınıf arkadaşlarından, %30'u üst sınıflardan, %42,5'i fakültenin psikolojik danışmanlık, rehberlik ve sosyal destek biriminden, %12,5'i farklı bölümlerden arkadaşlarından, %50'si ailesinden, %15,5'i psikolojik danışmandan, %32,5'i şehirdeki arkadaşlarından ve %45'i akran danışmanından destek ve danışmanlık alacaklarını belirtmiştir.

Girişim grubundaki akranların %42,5'i üniversiteye uyum, % 55'i fakülteye uyum, % 70'i eğitim süreci, % 40'ı İstanbul'a uyum, %52,5'i sosyal/sportif faaliyetler ve %60'ı mesleki gelişim süreci konularında akran danışmanlığı almak istediklerini ifade etmiştir.

Kontrol grubundaki akranların yaş ortalaması 20,85±,83 (min 20 – max 23)'tür. Akranların %80'i kadındır, %82,5'i Anadolu lisesi mezunudur. %40'ı yaşamının büyük bölümünü Marmara bölgesinde geçirmiştir, %55'i devlet yurdunda kalmaktadır.

Kontrol grubundaki akranların üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda hangi kişi veya kurumlardan destek ve danışmanlık alacakları sorulduğunda; akranların %60'ı sınıf arkadaşlarından, %37,5'i üst sınıflardan, %30'u fakültenin psikolojik danışmanlık, rehberlik ve sosyal destek biriminden %12,5'i farklı bölümlerden arkadaşlardan %42,5'i ailesinden, %10'u şehirdeki arkadaşlarından, %30'u ve %32,5'i akran danışmanından destek ve danışmanlık alacaklarını belirtmiştir.

Kontrol grubundaki akranların %55'i üniversiteye uyum, %60'ı fakülteye uyum, %60'ı eğitim süreci, %45'i İstanbul'a uyum, %40'ı sosyal/sportif faaliyetler ve %57,5'i mesleki gelişim süreci konularında akran danışmanlığı almak istediklerini ifade etmiştir.

Girişim ve kontrol grubundaki akranlar, tanıtıcı özellikleri açısından karşılaştırıldığında aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır *(p>0,05)*. Girişim ve kontrol grubundaki akranların yaşamlarının büyük bölümü geçirdikleri bölgeye ilişkin karşılaştırmaları, alt gruplarda beşten küçük değer sayısı nedeniyle yapılamamıştır. Gruplar arası homojenlik sağlanmıştır.

Tablo 4.2.1: Akranların tanıtıcı özellikleri ve girişim grubu ile kontrol grubundaki akranların bu değişkenler açısından karşılaştırılması

Değişkenler	Girişim Grubu (n:40)		Kontrol Grubu (n:40)		Toplam		Test istatistiği	Anlamlılık (p)
	Ort±SS	Min-Max	Ort±SS	Min-Max	Ort±SS	Min-Max	t	p
Yaş	18,80±1,02	17-22	19,00±0,91	17-21	18,90±,962	17-22	,928	,356

	n	%	n	%	n	%	t	p
Cinsiyet								
Kadın	29	72,5	32	80,0	61	76,3	0,431	0,300
Erkek	11	27,5	8	20,0	19	23,8		
Medeni durum								
Evli	0	0	0	0	-	-	….	
Bekar	40	100	40	100	80	100		
Mezun olunan lise								
Anadolu Lisesi	35	87,5	33	82,5	68	85,0		
Fen lisesi	5	12,5	2	5,0	7	8,8	2,069	0,150
Diğer	0	0	5	12,5	5	6,3		
Yaşamının büyük bölümünün geçirildiği yer								
Marmara Bölgesi	21	52,5	16	40,0	37	46,3		
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	15,0	8	20,0	14	17,5		
Karadeniz Bölgesi	5	12,5	2	5,0	7	8,8		
Doğu Anadolu Bölgesi	1	2,5	3	7,5	4	5,0		
Ege Bölgesi	2	5,0	1	2,5	3	3,8		
İç Anadolu Bölgesi	2	5,0	2	5,0	4	5,0		
Akdeniz bölgesi	3	7,5	8	20,0	11	13,8		

Öğrenim döneminde kalınan yer								
Devlet yurdu	11	27,5	16	40,0	27	33,8		
Özel yurt	9	22,5	8	20,0	17	21,3		
Aile Evi	14	35,0	8	20,0	22	27,5	4,732	0,316
Öğrenci evi	1	2,5	0	20,0	1	1,3		
Akraba yanı	5	12,5	8	40,0	13	16,3		
Çalışma durumu								
Çalışıyor	-	-	-	-	-	-		
Çalışmıyor	40	100	40	100	80	100		
Üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda yardım/destek/danışmanlık alınacak kişi/kurumlar*								
Sınıf arkadaşlarımdan	19	47,5	24	60,0	43	53.7		
Üst sınıflardan	12	30,0	15	37,5	27	33,7		
Fakültenin Psikolojik Rehberlik, Danışmanlık ve Sosyal Destek biriminden	17	42,5	12	30,0	29	36,2		
Farklı bölümden arkadaşlarımdan	5	12,5	5	12,5	10	12,5		
Ailemden	20	50,0	17	42,5	37	46,2		
Psikolojik danışmanlardan	6	15,5	4	10,0	10	12,5		
Şehirdeki arkadaşlarımdan	13	32,5	12	30,0	25	31,2		
Hiç kimseden	-	-	2	5,0	2	2,5		
Akran danışmanımdan	18	45,0	13	32,5	31	38,7		
Diğer	-	-	-	-	-	-		
Akran danışmanlığı almak istenen konu/konular*								
Üniversiteye uyum	17	42,5	22	55,0	37	46,2		
Fakülteye uyum	22	55,0	24	60,0	46	57,5		
Eğitim süreci	28	70,0	24	60,0	52	65		
İstanbul'a uyum	16	40,0	18	45,0	34	42,5		
Sosyal/sportif etkinlikler	21	52,5	16	40,0	37	46,2		
Mesleki gelişim süreci	24	60,0	23	57,5	47	58,7		
Diğer	-	-	-	-	-	-		

**Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.*

4.3. Akranların Üniversite Yaşamına Uyuma İlişkin Bulgular

"$H1_a$: Girişim grubundaki akranların üniversite yaşamına uyum puanı kontrol grubundaki akranların puanından daha yüksektir." hipotezinden hareketle girişim ve kontrol grubundaki akranların eğitim öncesi, eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra üniversite yaşamına uyum ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 4.3.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.3.1: Girişim ve kontrol grubundaki akranların eğitim öncesi, eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Üniversite Yaşamına Uyum		Girişim Grubu (n:40)	Kontrol Grubu (n:40)	Toplam		Test istatistiği	Anlamlılık (p)
		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Min-Max		
Kişisel uyum	**Eğitim öncesi**	72,40±9,58	73,30±11,18	72,85±10,35	45-96	0,387	,700
	Eğitimden bir ay sonra	73,60±11,20	73,08±10,33	73,34±10,71	45-96	0,218	,828
	Eğitimden altı ay sonra	76,30±11,97	81,55±9,62	78,93±11,11	47-96	**2,163**	**,034***
	F	2,652	**14,740**	**14,413**			
	p	,085	**<,001 a,b<c**	**<,001 a,b<c**			
Akademik uyum	**Eğitim öncesi**	78,33±7,86	78,40±10,33	78,36±9,12	56-100	0,037	,971
	Eğitimden bir ay sonra	79,13±8,95	78,05±9,64	78,59±9,26	56-100	0,517	,607
	Eğitimden altı ay sonra	79,55±12,15	81,70±9,99	80,63±11,10	48-100	0,865	,390
	F	,258	2,465	1,980			
	p	,667	,116	,158			
Sosyal uyum	**Eğitim öncesi**	82,08±7,49	83,63±9,68	82,85±8,64	61-100	0,801	,426
	Eğitimden bir ay sonra	74,28±8,20	75,70±7,86	74,99±8,01	54-90	0,794	,430
	Eğitimden altı ay sonra	86,35±9,47	87,88±10,29	87,11±9,86	61-100	0,690	,493
	F	**33,760**	**34,424**	**69,055**			
	p	**<,001 b<a<c**	**<,001 b<a<c**	**<,001 b<a<c**			
TOPLAM	**Eğitim öncesi[a]**	232,80±21,08	235,33±27,09	234,06±24,15	173-296	0,465	,643
	Eğitimden bir ay sonra[b]	227,00±25,23	226,83±23,13	226,91±24,05	168-286	0,032	,974
	Eğitimden altı ay sonra[c]	242,20±30,38	251,13±26,29	246,66±28,58	172-296	1,405	,164
	F	**6,174**	**16,724**	**21,430**			
	p	**,008 b<a<c**	**<,001 b<a<c**	**<,001 b<a<c**			

p<0,01,Ort.:Ortalama,* ****SS.:Standart* *sapma*

Tablo 4.3.1 incelendiğinde;

Girişim ve kontrol grubundaki akranların eğitim öncesi, eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması bağımsız gruplarda t testi ile analiz edilmiştir.

Girişim grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Kişisel uyum alt boyut puan ortalaması eğitim öncesi 72,40±9,58, eğitimden bir ay sonra 73,60±11,20, eğitimden altı ay sonra 76,30±11,97 olarak belirlenmiştir. Girişim grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Kişisel uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır *(F=2,652 p=,085)*

Kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Kişisel uyum alt boyut puan ortalaması eğitim öncesi 73,30±11,18, eğitimden bir ay sonra 73,08±10,33, eğitimden altı ay sonra 81,55±9,62 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Kişisel uyum alt boyut puan ortalamaları arasında ileri derecede anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Eğitimden altı ay sonra elde edilen puan ortalamasının eğitim öncesi ve eğitimden bir ay sonra elde edilenden daha yüksek olduğu saptanmıştır *(F=14,740 p<*,001*).*

Girişim ve kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Kişisel uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır *(t=2,163 p=,034)*. Girişim grubundaki akranların eğitimden altı ay sonra elde edilen puan ortalamasının eğitim öncesi ve eğitimden bir ay sonra elde edilenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Girişim grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Akademik uyum alt boyut puan ortalaması eğitim öncesi 78,33±7,86, eğitimden bir ay sonra 79,13±8,95, eğitimden altı ay sonra 79,55±12,15 olarak belirlenmiştir. Girişim grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Akademik uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır *(F=,258 p=,667)*

Kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Akademik uyum alt boyut puan ortalaması eğitim öncesi 78,40±10,33, eğitimden bir ay sonra 78,05±9,64, eğitimden altı ay sonra 81,70±9,99 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Akademik uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır *(F=2,465 p=,116)*

Girişim ve kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Akademik uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır *(p>0,05).*

Girişim grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Sosyal uyum alt boyut puan ortalaması eğitim öncesi 82,08±7,49, eğitimden bir ay sonra 74,28±8,20, eğitimden altı ay sonra 86,35±9,47 olarak belirlenmiştir. Girişim grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Sosyal uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır *(F=33,760 p<,001).* Eğitimden altı ay sonra elde edilen puan ortalamasının eğitimden önce ve eğitimden bir ay sonra elde edilenden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Sosyal uyum alt boyut puan ortalaması eğitim öncesi 83,63±9,68, eğitimden bir ay sonra 75,70±7,86, eğitimden altı ay sonra 87,88±10,29 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Sosyal uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır *(F=34,424 p<,001).* Eğitimden altı ay sonra elde edilen puan ortalamasının eğitimden önce ve eğitimden bir ay sonra elde edilenden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Girişim ve kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Sosyal uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır *(p>0,05).*

Girişim grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği toplam puan ortalaması eğitim öncesi 232,80±21,08, eğitimden bir ay sonra 227,00±25,23, eğitimden altı ay sonra 242,20±30,38 olarak belirlenmiştir. Girişim grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Sosyal uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır *(F=6,174 p=,008).* Eğitimden altı ay sonra elde edilen puan ortalamasının eğitimden önce ve eğitimden bir ay sonra elde edilenden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği toplam boyut puan ortalaması eğitim öncesi 235,33±27,09, eğitimden bir ay sonra 226,83±23,13, eğitimden altı ay sonra 251,13±26,29 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Sosyal uyum alt boyut toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır *(F=16,724 p<,001).* Eğitimden altı ay sonra elde edilen puan ortalamasının eğitimden önce ve eğitimden bir ay sonra elde edilenden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Girişim ve kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır *(p>0,05).*

4.4. Akranların Bireysel Gelişim İnisiyatifine İlişkin Bulgular

"$H1_b$: Girişim grubundaki akranların bireysel gelişim inisiyatifi puanı kontrol grubundaki akranların puanından daha yüksektir." hipotezinden hareketle girişim ve kontrol grubundaki akranların eğitim öncesi, eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra bireysel gelişim inisiyatifi toplampuan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 4.4.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.4.1: Girişim ve kontrol grubundaki akranların eğitim öncesi, eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra Bireysel Gelişim İnisiyatifi Ölçeği toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması

Bireysel Gelişim İnisiyatifi	Girişim Grubu (n:40)	Kontrol Grubu (n:40)	Toplam		Test istatistiği	Anlamlılık (p)
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Min-Max		
Eğitim öncesi[a]	39,68±5,51	38,50±7,72	38,98±6,63	16-54	,944	,347
Eğitimden bir ay sonra[b]	40,90±4,49	37,92±8,08	39,31±6,59	16-54	**2,207**	**,031***
Eğitimden altı ay sonra[c]	35,78±5,98	33,53±7,75	34,53±6,93	19-45	1,629	,107
F	**13,724**	**6,672**	**18,463**			
p	**<,001*** a,b>c**	**,008** a,b>c**	**<,001*** a,b>c**			

**p<0,05; **p<0,01; ***p<,001; ****Ort.:Ortalama, *****SS.:Standart sapma*

Tablo 4.4.1 incelendiğinde;

Girişim ve kontrol grubundaki akranların eğitim öncesi, eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra Bireysel Gelişim İnisiyatifleri Ölçeği toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması bağımsız gruplarda t testi ile analiz edilmiştir

Girişim grubundaki akranların Bireysel Gelişim İnisiyatifleri Ölçeği toplam puan ortalaması eğitim öncesi 39,68±5,51, eğitimden bir ay sonra 40,90±4,49, eğitimden altı ay sonra 35,78±5,98 olarak belirlenmiştir. Girişim grubundaki akranlarınBireysel Gelişim İnisiyatifleri Ölçeği toplampuan ortalamaları arasında çok ileri derecede anlamlı bir fark saptanmıştır *(F=13,724 p<*,001***).* Eğitimden altı ay sonra elde edilen puan ortalamasının eğitimden önce ve eğitimden bir ay sonra elde edilenden daha düşük olduğu saptanmıştır.

Kontrol grubundaki akranların Bireysel Gelişim İnisiyatifleri Ölçeği toplam puan ortalaması eğitim öncesi 38,50±7,72, eğitimden bir ay sonra 37,92±8,08, eğitimden altı ay sonra 33,53±7,75 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki akranlarınBireysel Gelişim İnisiyatifleri Ölçeği toplampuan ortalamaları arasında ileri derecede anlamlı bir fark saptanmıştır *(F=6,672 p=,008**).* Eğitimden altı ay sonra elde edilen puan ortalamasının eğitimden önce ve eğitimden bir ay sonra elde edilenden daha düşük olduğu saptanmıştır.

Girişim ve kontrol grubundaki akranların Bireysel Gelişim İnisiyatifleri Ölçeği toplam ortalamaları arasında eğitimden önce ve eğitimden altı ay sonra yapılan ölçümler bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır (*p>0,05).* Girişim ve kontrol grubundaki akranların Bireysel Gelişim İnisiyatifleri Ölçeği toplam ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır *(t=2,207, p=,031*).* Girişim grubundaki akranların eğitimden bir ay sonra bireysel gelişim insiyatifi puan ortalamalarının arttığı ancak eğitimden altı ay sonra düştüğü saptanmıştır.

4.5. Akran Danışmanlığı Sürecine İlişkin Bulgular

4.5.1. Akran İzlem Formlarına İlişkin Bulgular

Girişim ve kontrol grubundaki akranların**,** akran danışmanları ile yaptıkları görüşmeler sonrası doldurdukları Akran İzlem Formu doğrultusunda elde edilen verilere ilişkin bulgular Tablo 4.5.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.5.1: Akran izlem formlarına ilişkin bulgular

	Girişim Grubu (n:40)		Kontrol Grubu (n:40)	
	n	%	n	%
Akademik uyum	26	44,2	22	43,4
Şehre uyum	3	4,8	3	6,08
Kulüpler ve sosyal faaliyetler	9	15,1	6	12,1
Burs	4	6,6	1	1,6
Yurt	1	1,8	1	1,6
Staj	8	13,9	2	3,2
Kariyer	1	1,8	2	3,2
Sosyal uyum	2	3,6	2	3,2
Okula uyum	1	1,8	3	4,8
Görüşme olmadı	4	6,06	4	6,4
Soru Sorulmadı	1	1,8	4	6,4

Tablo 4.5.1 incelendiğinde;

Girişim grubundaki akranların %44,2'si akademik uyumla ilgili, %4,8'i şehre uyumla ilgili, %15,1'i kulüpler ve sosyal faaliyetlerle ilgili, %6,6'sı burs, %1,8'i yurt, %13,9'u staj, %3,6'sı sosyal uyumla ilgili, %1,8'i kariyer planı ve %1,8'ü ise okul ile ilgili sorularını paylaşmışlardır. Görüşmelerden %6,06'sı genelde sınav yoğunluğu ve staj yoğunluğu gibi çeşitli sebeplerle gerçekleşmemiştir. Görüşmelerin %1,8'inde ise akran herhangi bir yaşamadığını iletmiştir.

Kontrol grubundaki akranların %43,4'ü akademik uyumla ilgili, %6,08'i şehre uyumla ilgili, %12,1'i kulüpler ve sosyal faaliyetlerle ilgili, %1,6'sı burs, %1,6'sı yurt, %3,2'si staj,

%3,2'si sosyal uyumla ilgili, %3,2'si kariyer planı ve %4,8'i ise okul ile ilgili sorularını paylaşmışlardır. Görüşmelerden %6,4'ü iletişim kopukluğu yaşama, sınav yoğunluğu ve staj yoğunluğu gibi çeşitli sebeplerle gerçekleşmemiştir. Görüşmelerin %6,4'ünde ise akran herhangi bir sorun yaşamadığını iletmiştir.

4.5.2. Akran Danışmanı Değerlendirme Formlarına İlişkin Bulgular

Girişim ve kontrol grubundaki akran danışmanlarının akranlar tarafından değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.5.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.5.2: Akran danışmanlarının akranlar tarafından değerlendirilmesi

	Girişim Grubu (n=40)										Kontrol Grubu (n=40)									
	Çok iyi (5)		İyi (4)		Orta (3)		Fena Değil (2)		Kötü (1)		Çok iyi (5)		İyi (4)		Orta (3)		Fena Değil (2)		Kötü (1)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. Akran danışmanım güven vericiydi	32	80	6	15	1	2,5	0	*0*	1	*2,5*	38	95	2	5	-	-	-	-	-	-
2. Akran danışmanım benimle etkili bir iletişim kurdu	26	65	6	15	6	15	2	*5*	-	-	38	95	1	2,5	-	-	1	2,5	-	-
3. Akran danışmanım aylık görüşmelerimiz dışında da benimle iletişim kurdu	8	20	18	35	6	15	6	*15*	2	*5*	23	57,5	15	60	1	2,5	1	2,5	-	-
4. Akran danışmanım belirtilen tarihlerde görüşmeler gerçekleştirdi	24	60	2	5	11	27,5	1	*2,5*	-	-	36	90	3	7,5	-	-	-	-	1	2,5
5. Akran danışmanım görüşmeler için uygun ortam ve zaman sağladı	28	70	3	7,5	7	17,5	2	*5*	-	-	39	97,5	-	-	-	-	1	2,5	-	-
6. Akran danışmanıma her aradığımda kolaylıkla ulaşabildim	14	35	23	57,5	1	2,5	2	*5*	-	-	34	85	5	12,5	-	-	1	2,5	-	-
7. Akran danışmanım soru sormama fırsat verdi	33	82,5	4	10	-	-	3	*7,5*	-	-	35	87,5	2	5	-	-	3	7,5	-	-
8. Akran danışmanım görüşlerime saygı gösterdi	33	82,5	4	10	2	5	1	*2,5*	-	-	37	92,5	2	5	-	-	1	2,5	-	-
9. Akran danışmanım sorun yaşadığımda bana yol gösterici oldu	13	32,5	19	47,5	3	7,5	4	*10*	1	*2,5*	37	92,5	2	5	-	-	1	2,5	-	-
10. Akran danışmanım bana sorun çözme becerisi kazandırdı	10	25	20	50	6	15	4	*10*	-	-	10	25	20	50	6	15	4	10	-	-
11. Akran danışmanım özgüvenimi arttırdı / destekledi	32	30	1	2,5	4	10	3	*7,5*	-	-	33	82,5	1	2,5	3	7,5	3	7,5	-	-
12. Akran danışmanım şehre (İstanbul) uyumumu kolaylaştırdı	23	57,5	7	17,5	4	10	5	*12,5*	1	*2,5*	23	57,5	7	17,5	4	10	5	12,5	1	
13. Akran danışmanım üniversiteye	25	62,5	4	10	9	22,5	2	*5*	-	-	25	62,5	4	10	9	22,5	2	5	-	-

	uyumumu kolaylaştırdı																			
14.	Akran danışmanım fakülteye uyumumu kolaylaştırdı	10	25	23	57,5	3	7,5	4	*10*	-	-	11	27,5	23	57,5	3	7,5	3	7,5	-	-
15.	Akran danışmanım fakülte eğitim sürecine uyumumu kolaylaştırdı	23	57,5	11	27,5	5	12,5	1	*2,5*	-	-	23	57,5	11	27,5	5	12,5	1	2,5	-	-
16.	Akran danışmanım eğitim sürecine ilişkin kaygılarımı giderdi / azalttı	26	65	8	20	4	10	2	*5*	-	-	26	65	8	20	4	10	2	5	-	-
17.	Akran danışmanım öğrenme ve araştırma yapmaya isteğimi artırdı	8	20	23	57,5	5	12,5	3	*7,5*	1	*2,5*	26	65	26	65	4	10	3	7,5	-	-
18.	Akran danışmanım sosyal aktivitelere katılımımı arttırdı	23	57,5	7	17,5	7	17,5	2	*5*	1	*2,5*	27	67,5	10	25	2	5	--	--	-	-
19.	Akran danışmanım geleceğe yönelik kariyer hedeflerimi şekillendirdi	9	22,5	21	52,5	7	17,5	2	*5*	1	*2,5*	21	52,5	15	37,5	3	7,5	1	2,5	-	-
20.	Akran danışmanım rehberliği/danışmanlığı beni motive etti.	24	60	7	17,5	7	17,5	1	*2,5*	1	*2,5*	36	90	3	7,5	0	0	1	2,5	-	-

Tablo 4.5.2 incelendiğinde;

Girişim grubundaki akranlar tarafından;

En yüksek oranda yüksek skorlanan ifade 1. ifadedir (Akran danışmanım görüşmeler için uygun ortam ve zaman sağladı) (%97,5 çok iyi). En yüksek oranda yüksek skorlanan diğer iki ifade ise 1. ve 2. ifadelerdir (Akran danışmanım güven vericiydi) (%95 çok iyi) ve (Akran danışmanım benimle iyi iletişim kurdu), (%95 çok iyi).

Yüksek oranda düşük skorlanan görülmemişir. Yalnızca 4. (Akran danışmanım belirtilen tarihlerde görüşmeler gerçekleştirdi) ve 12. (Akran danışmanım şehre (İstanbul) uyumumu kolaylaştırdı) maddeleri birer kişi tarafından kötü olarak skorlanmıştır.

Kontrol grubundaki akranlar tarafından;

En yüksek oranda yüksek skorlanan ifade 1. ifadedir (Akran danışmanım şehre (İstanbul) uyumumu kolaylaştırdı) (%95 çok iyi ve iyi). En yüksek oranda yüksek skorlanan diğer iki ifade ise sırasıyla 7. ve 8. ifadelerdir (Akran danışmanım soru sormama fırsat verdi) ve (Akran danışmanım görüşlerime saygı gösterdi) (%25 çok iyi ve iyi) (Akran danışmanım soru sormama fırsat verdi) (Akran danışmanım görüşlerime saygı gösterdi).

En yüksek oranda düşük skorlanan ifade 12. ifadedir (Akran danışmanım şehre (İstanbul) uyumumu kolaylaştırdı) (%15 fena değil ve kötü). En yüksek oranda düşük skorlanan ikinci ifade 9. ifadedir (Akran danışmanım sorun yaşadığımda bana yol gösterici oldu) (%12,5 fena değil ve kötü). En yüksek oranda düşük skorlanan üçüncü ifade ise 14. ifadedir (Akran danışmanım fakülteye uyumumu kolaylaştırdı) (%10 fena değil ve kötü).

4.5.3. Akran Değerlendirme Formlarına İlişkin Bulgular

Girişim ve kontrol grubundaki akranların akran danışmanları tarafından değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.5.3'de sunulmuştur.

Tablo 4.5.3: Akranların akran danışmanları tarafından değerlendirilmesi

	Girişim Grubu (n=40)										Kontrol Grubu (n=40)									
	Çok iyi (5)		İyi (4)		Orta (3)		Fena Değil (2)		Kötü (1)		Çok iyi (5)		İyi (4)		Orta (3)		Fena Değil (2)		Kötü (1)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. Akranım benimle etkili bir iletişim kurdu	34	85	4	10	1	2,5	1	2,5	-	-	19	47,5	10	25	6	15	3	7,5	2	5
2. Akranım aylık görüşmelerimiz dışında da benimle iletişim kurdu	32	80	2	5	2	5	3	7,5	1	2,5	19	47,5	5	12,5	7	17,5	3	7,5	6	15
3. Akranımın kendi akranları ile iletişimi iyiydi	28	70	9	22,5	3	7,5	-	-	-	-	17	42,5	13	32,5	5	12,5	2	5	3	7,5
4. Akranım belirtilen tarihlerde görüşmelere düzenli olarak katıldı	35	87,5	3	7,5	-	-	1	2,5	1	2,5	27	67,5	3	7,5	5	12,5	3	7,5	2	5
5. Akranıma her aradığımda kolaylıkla ulaşabildim	36	90	1	2,5	1	2,5	2	5	-	-	28	70	3	7,5	4	10	2	5	3	75
6. Akranım bana merak ettikleri konusunda sorular sordu	36	90	-	-	-	-	3	7,5	1	2,5	25	62,5	8	20	2	5	2	5	3	7,5
7. Akranım düşünce, beklenti ve isteklerini açıkça dile getirdi	33	82,5	6	15	-	-	-	-	1	2,5	22	55	10	25	2	5	3	7,5	3	7,5
8. Akranım eleştiri ve geri bildirimlere açıktı	32	80	6	15	1	2,5	-	-	1	2,5	29	72,5	2	5	3	7,5	4	10	2	5
9. Akranımın sorun çözme becerisi gelişti	2	5	10	25	2	5	-	-	-	-	19	47,5	13	32,5	4	10	1	2,5	3	7,5
10. Akranımın özgüveni arttı	29	72,5	9	22,5	2	5	-	-	-	-	20	50	12	30	5	12,5	1	2,5	2	5
11. Akranım görüş ve düşüncelerime saygı gösterdi	36	90	2	5	1	2,5	1	2,5	-	-	26	65	7	17,5	5	12,5	-	-	2	5
12. Akranım görüş, düşünce ve tavsiyelerimi dikkate aldı	37	92,5	1	2,5	1	2,5	1	2,5	-	-	26	65	6	15	5	12,5	-	-	3	7,5
13. Akranım bana sorun çözme becerisi kazandırdı	32	80	6	15	-	-	1	2,5	1	2,5	26	65	6	15	1	2,5	5	12,5	2	5
14. Akranım özgüvenimi arttırdı / destekledi	29	72,5	8	20	2	5	-	-	1	2,5	25	62,5	10	25	3	7,5	-	-	2	5
15. Akranım şehre (İstanbul) uyum sağladı	31	77,5	7	17,5	2	5	-	-	-	-	26	65	9	22,5	3	7,5	-	-	2	5

16. Akranım üniversiteye uyum sağladı	28	70	10	25	2	5	-	-	-	-	20	50	10	25	8	20	-	-	2	5
17. Akranım fakülteye uyum sağladı	29	72,5	9	22,5	2	5	-	-	-	-	20	50	11	27,5	6	15	1	2,5	2	5
18. Akranım fakülte eğitim sürecine uyum sağladı	29	72,5	10	25	1	2,5	-	-	-	-	20	50	14	35	4	10	-	-	2	5
19. Akranımın eğitim sürecine ilişkin kaygıları azaldı	36	90	13	32,5	1	2,5	-	-	-	-	19	47,5	13	32,5	5	12,5	1	2,5	2	5
20. Akranımın öğrenme ve araştırma yapmaya isteği arttı	28	70	11	27,5	3	7,5	1	2,5	-	-	9	22,5	13	32,5	13	32,5	2	5	3	7,5
21. Akranımın sosyal aktivitelere katılımı arttı	21	52,5	14	35	5	12,5	0	0	-	-	11	27,5	13	32,5	9	22,5	3	7,5	4	10
22. Akranımın geleceğe yönelik kariyer hedefleri şekillendi	22	55	12	30	5	12,5	1	2,5	-	-	12	30	9	22,5	15	37,5	-	-	4	10
23. Akranım bireysel ve kariyer gelişimi için sorumluluk aldı	26	65	9	22,5	5	12,5	-	-	-	-	12	30	9	22,5	13	32,5	-	-	4	10
24. Akranım 3. sınıfa geldiğinde akran danışmanı olma konusunda değerlendirilebilir.	13	67,5	9	22,5	3	7,5	1	2,5	-	-	21	52,5	7	17,5	2	5	8	20	2	5

Tablo 4.5.3 incelendiğinde;

Girişim grubundaki akran danışmanları tarafından;

En yüksek oranda yüksek skorlanan ifade 14. ifadedir (Akranım görüş, düşünce ve tavsiyelerimi dikkate aldı) , (%92,5 çok iyi ve iyi). En yüksek oranda skorlanan diğer ifadeler ise 5. ve 6. ifadelerdi (Akranıma her aradığımda kolaylıkla ulaşabildim) (Akranım bana merak ettikleri konusunda sorular sordu) (%90 çok iyi).

Düşük skorlanan ifadelerin yalnızca 1 kişi tarafından düşük skorlandığı tespit edilmiştir. Bunlar 2., 4., 6., 7., 8., 13., ve 14., ifadelerdir.

Kontrol grubundaki akran danışmanları tarafından;

En yüksek oranda yüksek skorlanan iki ifade sırasıyla 14. ve 15. ifadelerdir (Akranım özgüvenimi arttırdı/destekledi) (Akranım şehre (İstanbul) uyum sağladı) (%87,5 çok iyi ve iyi). En yüksek oranda skorlanan diğer ifadeler ise 6. ve 11. ifadelerdir (Akranım görüş ve düşüncelerime saygı gösterdi) (Akranım bana merak ettikleri konusunda sorular sordu) (%82,5 çok iyi ve iyi).

En yüksek oranda düşük skorlanan ifade 24. ifadedir (Akranım 3. sınıfa geldiğinde akran danışmanı olma konusunda değerlendirilebilir) (%25 fena değil ve kötü). En yüksek oranda düşük skorlanan ikinci ifade, 2. ifadedir (Akranım aylık görüşmelerimiz dışında da benimle iletişim kurdu) (%22,5 fena değil ve kötü). En yüksek oranda düşük skorlanan üçüncü ifadeler ise 13 ve 21. ifadelerdir (Akranım bana sorun çözme becerisi kazandırdı) (Akranımın sosyal aktivitelere katılımı arttı) (%17,5 fena değil ve kötü).

Ayrıca açık uçlu sorulara verilen yanıtlar biraraya getirilerek incelendiğinde; bu soruya 21 akran danışmanının yanıt verdiği belirlenmiştir. Yanıt veren akran danışmanlarının 12’si karşılıklı çok iyi etkileşim kurulduğunu, 5’i akranının çekingen olmasından kaynaklı yeterince katkı veremediğini, 2’si kendisinden ötürü, 2’si ise akranından kaynaklanan nedenlerden dolayı danışmanlık yapamadığını ifade etmiştir.

4.5.4. Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formuna İlişkin Bulgular

Girişim ve kontrol grubundaki akranların akran danışmanlığı programını değerlendirmelerine ilişkin bulgular Tablo 4.5.4'de sunulmuştur.

Tablo 4.5.4: Akranların akran danışmanlığı programını değerlendirmeleri

	Girişim Grubu (n:40)		Kontrol Grubu (n:40)	
	n	%	n	%
Okula uyumu artırma	26	65,0	24	60,0
Sosyal ilişkileri geliştirme	22	55,0	19	47,5
Beceri geliştirme	16	40,0	16	40,0
Bilgi edinme	15	37,5	22	55,0
Zamanın kısıtlı olması	10	25,0	6	15,0
Form doldurma	-	-	8	20,0
Toplantı sıklığının az olması	5	12,5	-	-

Tablo 4.5.4 incelendiğinde;

Girişim grubundaki ve kontrol grubundaki akranlara ve akran danışmanlarına akran danışmanlığı programını değerlendirmelerine yönelik açık uçlu sorunların bulunduğu bir form uygulanmıştır. Formda programın güçlü ve zayıf yönleri ve kendilerine sağladığı katkılar gibi sorular bulunmaktadır.

Formların analiz edilmesi sonucunda akran danışmanlığı programının katkıları ve güçlü yönleri doğrultusunda empati, özgüven, sorumluluk, sorun çözme ve iletişim gibi faktörleri içeren beceri geliştirme, sosyal ilişkilerin gelişmesi, okula uyum ve bilgi edinme olmak üzere 4 kod oluşmuştur. Programın zayıf yönleri ile ilgili ise zamanın kısıtlı olması ve toplantı sıklığının az olması olmak üzere 2 kod oluşmuştur.

Girişim grubundaki akranların %65'i okula uyum, %55'i sosyal ilişkileri geliştirme, %40'ı beceri geliştirme, %37,5'i bilgi edinme konusunda akran danışmanlığı programının katkı sağladığını ifade etmiştir. Akranların %25'i zamanın kısıtlı olması, %12,5'i ise toplantı sıklığının az olduğunu belirtmiştir.

Kontrol grubundaki akranların %60'ı okula uyum, %48'i beceri geliştirme, %55'i bilgi edinme, %47,5'i sosyal ilişkileri geliştirme konusunda akran danışmanlığı programının katkı sağladığını ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin %20'si form doldurmanın samimiyeti azalttığını ve %20'si ise görüşmeler için zaman bulma konusunda zorluk yaşadıklarını belirterek programın zayıf yönlerini ifade etmişlerdir.

Bazı öğrencilerin akran danışmanlığı programı değerlendirme formunda belirttikleri ifadeler şöyledir ;

"okulun bir yabancısı olarak okulla, sınavlarla ilgili her şey hakkında bilgilendirilmek okula adapte olma sürecimi kolaylaştırdı"

"yeni bir şehre ve yeni bir okula alışmak çok zor, bu program bunu kolaylaştırma yönünden gayet güçlü"

"Alt sınıftan insanlarla tanışma olanağı sağladı, sorumluluk duygusunu artırdı. Alt sınıflardaki arkadaşlarımızın bizim yaşadığımız sorunları yaşamaması için çok iyi planlanmış bir program"

5. TARTIŞMA

Araştırmada, akran danışmanlığının hemşirelik öğrencilerinin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarına etkisinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmada elde edilen bulgular, dört başlık altında tartışılmıştır.

5.1. Akran Danışmanlarının Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akran Danışmanlarının Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

5.2. Akranların Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akranların Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

5.3. Akranların Üniversite Yaşamına Uyumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması

5.4. Akranların Bireysel Gelişim Inisiyatiflerine İlişkin Bulguların Tartışılması

5.5. Akran Danışmanlığı Sürecine İlişkin Bulguların Tartışılması

5.1. Akran Danışmanlarının Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akran Danışmanlarının Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Literatür incelendiğinde akran danışmanlığı ile ilgili yapılan çalışmalarda araştırmaların hedef kitlesinin genellikle bu araştırmada olduğu gibi 20'li yaşların başı olduğu görülmektedir (Abaan ve ark., 2012; Atasoy ve Doğu, 2017). Bu yaşlar katılımcıların genellikle öğrencilik dönemine denk gelmektedir. Araştırmada olduğu gibi literatürde de genel olarak katılımcılar evli olmayan, çalışmayan, kendi çekirdek ailesi ile veya yurtta yaşayan, sosyal ve sportif etkinliklere katılan kişiler olmuştur (Abaan ve ark., 2012; Atasoy ve Doğu, 2017). Ayrıca bu araştırmada kadın akran danışmanı sayısının erkek akran danışmanı sayısından fazla olması da literatürdeki genel olarak kadın katılımcı sayısının azımsanmayacak bir oranda erkek katılımcı sayısından fazla olduğunu ortaya koyan araştırmalar ile uyum göstermektedir (Atasoy ve Doğu, 2017; Şancı ve Kelleci, 2019). Araştırmada akran danışmanlarının tanıtıcı özellikleri incelendiğinde, 20'li yaşların başlarında oldukları, akademik olarak başarılı, çalışmayan ve sosyal ve sportif etkinliklere katılan öğrenciler oldukları görülmüştür (Tablo 4.1.1). Bu bulgu, hemşireliğin kadınlar tarafından daha çok tercih edildiği bu nedenle kadın öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısından fazla olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Akran danışmanlarının akademik olarak başarılı, okulun sınav sistemi, derslerin içeriği gibi konularda bilgi sahibi ve akranı yönlendirebilecek kapasitede olması oldukça önem taşımaktadır çünkü akran danışmanları bu konularda kendi deneyimlerini ve bilgilerini paylaşarak ve akranları sorun yaşadıkları konularda yönlendirmişlerdir. Ayrıca akran danışmanların akranlarla yaş ve yaşanılan yer, medeni durum gibi özellikler açısından benzer olması akran ve akran danışmanı arasındaki uyum düzeyine olumlu katkı sağlayabilir. Bu sayede akran ve akran danışmanı arasında samimi ve akıcı bir iletişim kurulabilir ve akranların sorunlarını daha rahat ifade etmesi sağlanabilir. Ancak akran danışmanının çalışıyor olması, evli olması gibi durumlar, akran danışmanının zamanını kısıtlayabilir ve iletişiminin aksamasına sebep olabilirdi.

Akran danışmanlarının ve diğer öğrencilerin hemşirelik mesleğine, bu mesleği sevme ve iş bulma kolaylığı gibi sebeplerle yöneldikleri görülmektedir (Ergün ve ark., 2021). Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin iç denetim odağını geliştirmede akran danışmanlığının etkisinin araştırıldığı bir araştırmada öğrencilerin olumlu gelişme kaydettikleri sonucuna

ulaşılmıştır. Bu gelişmenin öğrenciler için hemşire olup olmama konusundaki kararsızlıklarına yönelik destekleyici bir müdahale olarak yer almasının önemli olduğu vurgulanmıştır (Abaan ve ark., 2012). Araştırmada girişim ve kontrol grubundaki akran danışmanlarının çoğunun hemşirelik mesleğini isteyerek seçtikleri saptanmıştır (Tablo 4.1.1). Bu bulgu, hemşireliği isteyerek seçen akran danışmanlarının, akranlarının hemşireliğe devam etme konusunda yaşıyor olabilecekleri kararsızlıklarda olanlara etkili bir biçimde destek olabileceklerini, onları mesleğe yönlendirebileceklerini düşündürmüştür. Akranlardan birisi hemşirelik bölümüne isteyerek gelmeyen ve sonraki süreçler konusunda kararsızlık ve üzüntü yaşadığını ifade ettiğinde akran danışmanı onunla empati kurup bilgilendirerek kendisini daha iyi hissetmesine yardımcı olmuştur. Akran danışmanlarının ilerleyebilecekleri kariyer planı ve hemşirelik bölümü ile ilgili yaptıkları bilgilendirmeler ve kendi olumlu deneyimlerini de paylaşmaları özellikle bulundukları konumla ilgili kararsızlık yaşayan 1. sınıf öğrencilerine hem motivasyonlarının artması konusunda fayda sağlayacaktır hem de kararsızlığa neden olan soru işaretlerini giderecektir.

Hemşirelik fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum durumlarının incelendiği bir araştırmada okul kulüplerine üye olmanın uyum oranını artırdığı tespit edilmiştir (Savaşan ve Meriç, 2021). Araştırmada ise girişim ve kontrol grubunda yer alan akran danışmanlarının fakültedeki kulüp çalışmalarına ve sportif etkinliklere katılım durumlarının düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.1.1). Bu bulgu, fakültedeki kulüp çalışmalarının ve sportif etkinliklerinin arttırılması ve akran danışmanlarının bu etkinliklere yönlendirilmesi gerektiğini düşündürmüştür. Araştırmada okuldaki kulüp faaliyetleri ve sosyal faaliyetler konusunda bilgi isteyen öğrenciler olmuştur. Ayrıca uyum konusunda zorluk yaşayanlar akranlar da akran danışmanları tarafından kulüpler hakkında bilgilendirilmiş ve sosyal faaliyetlere katılmak konusunda teşvik edilmişlerdir. Bu bağlamda yönlendirme alan akranlar akran danışmanlığı değerlendirme formunda okula uyumlarının artmasının kolaylaştığını, sosyal faaliyetlere katılımlarının arttığını ve arkadaş edindiklerini bu yüzden programı faydalı bulduklarını ifade etmişlerdir.

5.2. Akranların Tanıtıcı Özellikleri ve Girişim Grubu ile Kontrol Grubundaki Akranların Bu Değişkenler Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı yurtlarda kalan öğrencilerin sosyal uyum düzeylerini araştıran bir araştırmada öğrencilerin %58'inin orta, %32,6'sının iyi, %6'sının

zayıf, %3,4'ünün ise çok iyi düzeyde uyum sağladıkları tespit edilmiştir (Akyüz ve Yılmaz, 2019). Araştırma sonuçları incelendiğinde katılımcıların yüksek oranda yurtta kaldığı görülmektedir (Tablo 4.1.2). Bu bulgu, üniversiteye başlayarak hayatlarında yeni bir evreye geçişi yapmış olan akranların yurtta kalmaları ile yaşam koşullarının değişmesi ve belli kurallara uymak zorunda olmak gibi toplu ortamda yaşamanın sonuçları ile karşı karşıya kalmaları vb. nedenlerle uyum sağlama konusunda etkilenebileceklerini düşündürmüştür. Ancak mevcut çalışmada akranlar uyum söz konusu olduğunda genel olarak okula, derslere ve İstanbul'a uyum konusunda destek istemişlerdir. Yurtlarla ilgili destek isteyen akranların sayısı diğer konularda destek isteyen akranların sayısına göre oldukça azdır.

Ergün ve ark. (2021) tarafından yapılan araştırmada öğrenciler üniversiteye başladıklarında uyum sorunları yaşadıklarını ve akran danışmanlarından yönetmelikler, eğitimcilerle iletişim, okul faaliyetleri ve ders çalışma gibi konularda destek istediklerini ifade etmişlerdir (Ergün ve ark., 2021). Sağlık yüksek okulu öğrencilerinde akran desteğinin önemini araştıran bir araştırmada öğrencilerin algıladıkları duygusal desteğin fiziksel ve akademik desteğe göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Atasoy ve Doğu, 2017). Öğrencilerin uyum sürecinde karşılaştıkları sorunlar zaman içinde akademik zorlanmaya, kaygıya, öğrenim görülen bölüme karşı ilginin azalmasına, gerçekçi olmayan ve sınırlandırılmış beklentilerin oluşmasına ve kariyer planlamasında bazı belirsizliklere yol açmaktadır (Sevinç ve Gizir, 2014). Bu nedenle üniversiteye uyum, öğrencilerin akademik ve sosyal geleceği, kişisel mutlulukları ve psikolojik sağlıkları için önem taşımaktadır (Karahan ve ark., 2005). Araştırmada akran danışmanlığı almak istenen konular; üniversiteye uyum, fakülteye uyum, eğitim süreci, İstanbul'a uyum, sosyal/sportif etkinlikler, mesleki gelişim süreci şeklindedir (Tablo 4.2.1). Bu bulgu, akranların özellikle üniversite yaşamlarının başlangıcında pek çok konuda kafa karışıklıkları, uyum sorunları yaşadıkları şeklinde değerlendirilebilir. Literatürle benzerlik gösteren bu bulgu üniversite döneminin çoğunlukla aileden ayrılarak, kısıtlı maddi olanaklar nedeniyle yurtlarda, arkadaşları ile kalmaları, kalabalık evlerde yaşamlarını sürdürmeleri, üniversitenin akademik ortamına uyum sağlamaya çalışmaları ve meslek edinme sürecinin gerekliliklerini yerine getirmeye çalışmaları vb. nedenlerle uyum sorunları yaşadıkları şeklinde değerlendirilebilir. Bu bulgu aynı zamanda akranlara, akran danışmanlarından gelecek herhangi bir desteğin onların iyilik haline, bireysel, sosyal ve akademik uyumlarına katkıda bulunacağı şeklinde yorumlanabilir.

Üniversite öğrencilerinin akran desteği ve öz yeterlilik algısının araştırıldığı bir çalışmada sosyal bilimler fakültesi öğrencileri ve hemşirelik öğrencilerinin karşılaştırıldığı araştırmada hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin akran desteği algısının daha yüksek olduğu bulunmuştur ve bu sonucun nedeninin bölümün uygulama içermesinin öğrencilerin birbirine destek için başvurma olasılığı artırması olduğu şeklinde yorumlanmıştır (Yelten ve ark., 2017). Bir başka araştırmada Avustralya'da bir üniversitenin sağlık programındaki öğrencilerin akran sosyal desteği aldıklarında mesleklerinin getirdiği stresle başa çıkma durumlarının nasıl etkilendiğini araştıran bir çalışmada akran desteğinin duygusal ifade ve duygu odaklı başa çıkmayı artırdığı görülmüştür (Pinks ve ark., 2021). Araştırmada akranların uyum sağlamak konusunda desteğe başvurdukları kişi ve kurumların, arkadaşları, üst sınıflar, fakültenin psikolojik rehberlik, danışmanlık ve destek birimi, aileleri ve akran danışmanları olduğu görülmüştür (Tablo 4.2.1). Bu bulgu, özellikle sağlık alanındaki öğrencilerin mesleğin getirdiği stresten dolayı destek arayışında oldukları ve bu desteği bulmak için de akranlarına yöneldiklerini gösteren memnuniyet verici bu bulgu olarak değerlendirilebilir. Bu noktada akran danışmanlığının, arkadaşlarından ve diğer kaynaklardan aldığı desteğin zayıf olduğu kişilere ihtiyaç duydukları yardımı sağlamada önemli olduğu bu nedenle bu programlara gereken önemin verilmesi ve planlı şekilde yapılandırılması gerektiği söylenebilir.

Mevcut çalışmada akranlar, akran danışmanlığı programını faydalı bulduklarını belirtmişlerdir. Akranlar, üniversite 1. sınıf öğrencileri için programı faydalı buldukları daha genişletilmiş, sistemli ve bütün öğrencilere ulaşılabilir olması gerektiğini önermişlerdir. Ayrıca çalışmada akranların sosyal ve kişisel konularda da akran danışmanlarından destek istedikleri görülmüştür. Öğrencilerin henüz kişisel ve sosyal sorunlarını paylaşabilecekleri yakınlıkta arkadaşları olmadığı birçoğunun ailelerinden uzak oldukları düşünüldüğünde akran danışmanlarının varlığı ve görüşme günleri dışındaki zamanlarda da ulaşılabilir olmaları onların kendilerini daha güvende ve daha az stresli hissetmelerine katkı sağladığı söylenebilir.

5.3. Akranların Üniversite Yaşamına Uyumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Akran eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkilerinin araştırıldığı araştırmaları inceleyen bir meta analiz sonucunda uygulama farklılıklarına göre değişimler olsa da eğitim sonrasında öğrencilerin ve akran danışmanlarının özgüven ve işbirlikçi tutumlarında artış olduğu saptanmıştır (Subaşı Çağlar, 2022). Aynı meta analiz çalışmasında akran eğitimi veren kişilerin 4. sınıf olması öğrencilerle aynı yaşta olanlara göre olumlu gelişim gösterilmesi

açısından daha etkili olduğu tespit edilmiştir (Subaşı Çağlar, 2022). Akran danışmanlığının hemşirelik bölümü öğrencilerinin anksiyete ve stres düzeylerine ilişkin etkilerinin ele alındığı bir derleme çalışmasında, akran danışmanlığının akranların anksiyete ve stres düzeylerini azalttığı, akademik, sosyal ve kişisel uyumlarını arttırdığı görülmüştür (Kachaturoff ve ark., 2020). Araştırmada girişim ve kontrol grubundaki akranların eğitim öncesi, eğitimden bir ay sonra ve eğitimden altı ay sonra Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırıldığında yalnızca Kişisel uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Girişim grubundaki akranların eğitimden altı ay sonra elde edilen puan ortalamasının eğitim öncesi ve eğitimden bir ay sonra elde edilenden daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.3.1). Bu bulgu, akran danışmanlığının üniversite yaşamına uyumda özellikle kişisel uyumlarına katkı sağladığını düşündürmüştür. Öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinin artışında başlarda akran danışmanlığının katkıları olsa da ilerleyen dönemlerde şehre, fakülteye, derslere ve okula alışmaları, arkadaş edinmeye başamaları gibi etkenler uyum süzeylerinin artmasında rol oynamış olabilir. Bu bağlamda elde edilen kişisel uyum puanlarını tartışmalı olduğu yorumu yapılabilir çünkü akran danışmanlığı programı olmasaydı dahi doğal akış içerisinde uyum düzeyleri zamanla artabilirdi. Ancak akranların kişisel özellikleri de burada etkili rol oynuyor olabilir çünkü daha çekingen öğrenciler uyum konusunda akran danışmanlarından daha çok faydalanmış olabilirler.

5.4. Akranların Bireysel Gelişim Inisiyatiflerine İlişkin Bulguların Tartışılması

"Bireysel inisiyatif, kişinin kendi iradesi ve düşüncesiyle bir konuda karar vererek harekete geçmesidir." İnisiyatif almak halinde kişi kendi rızasıyla harekete geçer. İş hayatından kişisel hayata kadar her alanda kişiler inisiyatif alabilir. Bir kişi inisiyatif aldığı takdirde, karar verme sürecinin sahibi olur. Ancak kişiler böyle bir girişimde bulunduğunda her zaman için olumlu sonuçlar olmayacağından dolayı aldığı kararın sorumluluğunu da üstlenirler. *İ*nisiyatif almak, risklere rağmen harekete geçmek ise motivasyonun artmasını sağladığı gibi kişilerin başarılı olmasında da bir itici güç olarak da kabul edilmektedir."Araştırmada da girişim grubundaki akranların eğitimden bir ay sonra bireysel gelişim inisiyatifi puan ortalamalarının arttığı ancak eğitimden altı ay sonra düştüğü saptanmıştır (Tablo 4.3.1). Bu bulgu, akran danışmanlığının akranların herhangi bir konu/olay vb. karşısında bireysel kararlar almalarını sağladığı ancak zaman geçtikçe herhangi bir olay/durum/konu karşısında bireysel olarak gerekli kararları almadıklarını/çekindiklerini ya

da bu konuda istekli olmadıklarını, genel olarak var olan durumu kabulleneceklerini, başkalarının verecekleri kararlara uyum sağlayacaklarını gösteren endişe verici bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Lisans öğrencilerinin bireysel gelişim insiyatifi, duygusal öz-yeterlilik ve genel iyi oluşları arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmada, bu üç değişken arasında pozitif yönde bir ilişki oldu saptanmıştır ve genel iyi oluş halinin bireysel gelişim insiyatifinin güçlü bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Beri ve Jain, 2016). Bu sonuç göz önüne alınarak mevcut çalışmada bireysel gelişim insiyatifi puanlarının düşüş göstermesinde akranların genel iyi oluş hallerinin veya duygusal öz-yeterlilik durumlarının etkisinin olabilceğini de düşündürmüştür. Bu nedenle akranların genel iyi oluş halleri veya duygusal öz-yeterlilik durumları da sorgulanabilir. Bu düşmenin sebeplerinden birinin de zamanla görüşme sıklığının azalması olmuş olabilir çünkü akran danışmanlığı değerlendirme formlarında bazı akranlar programın süresini ve görüşme sıklığını yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Özellikle sınav dönemlerinde görüşme sıklığı oldukça azalmıştır veya bazı akranlar ve akran danışmanları görüşmelerini hiç yapamamışlardır. Bu durum da akran danışmanlığı programın bireysel insisiyatif konusunda uzun vadede etkilerinin azalmasına sebep olmuş olabilir.

5.5. Akran Danışmanlığı Sürecine İlişkin Bulguların Tartışılması

5.5.1. Akran İzlem Formlarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada en çok istenen konu fakülteye uyum ve akademik uyum olmuştur. Öğrenciler özellikle belirli bazı dersler olmak üzere, ders materyallerine nasıl ulaşacakları, dersin sınavlarına nasıl çalışmaları gerektiği, devamsızlık gibi konularda akran danışmanlarından bilgi talep etmişlerdir. Destek istenen konulardan birisi de staj materyalleri ve staj süreçleri olmuştur. Öğrenilenleri uygulamaya geçirecekleri ve ilk kez bu durumla karşılaşan akranlar için akran danışmanlarının yönlendirmesi içinde bulundukları stresin azalması açısından faydalı bulunmuştur. Akranlar İstanbul'a uyum konusunda da destek istemişlerdir. Öğrenciler İstanbul'a uyum konusunda genelde okula ulaşımda sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir ve akran danışmanlarından bulundukları konumdan okula nasıl ulaşacakları konusunda yönlendirme almışlardır. Özellikle İstanbul dışından gelen öğrencilerin kendilerini tedirgin hissettikleri görülmüştür. Bu bağlamda akran danışmanlığı izlem formlarından elde edilen bilgiler üniversiteye yeni başlamış olan bir öğrencinin ne gibi

konularda zorluklar yaşayabileceği konusunda fikir vermektedir. Sorun yaşanan konularla ilgili fakültelerde ve kampüslerde çeşitli uygulamalar geliştirilebilir.

5.5.2. Akran Danışmanı Değerlendirme Formlarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada akranlar akran danışmanları ile ilgili değerlendirme yaparken açık uçlu sorularda iletişim konusu ön plana çıkmıştır. Formalarda ise akran danışmanlarının uyum konusunda sağladıkları katkılar, akran danışmanının yardımcı olabilme durumu ve akranı etkili biçimde dinlemesi öne çıkmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde verimli bir akran danışmanlığı süreci için bir akran danışanının iletişim ve sorun çözme becerilerin güçlü olması, etkili bir dinleyici olması ve akranların görüşlerine saygılı olması özelliklerinin güçlü olması gerektiği düşünülebilir. Girişim ve kontrol gruplarındaki temel farkları ortaya koyan sonuçlardan birisi de akran danışmanı değerlendirme formlarından elde edilmiştir. Her iki grupta da akran danışmanları genel olarak yüksek skorlarla değerlendirilmişlerdir ancak bu yüksek skorların oranları arasında farklar bulunmaktadır. Girişim grubunda birçok maddede katılımcıların tamamına yakını akran danışmanlarını ‘çok iyi’ şeklinde değerlendirmişlerdir. Kontrol grubunda ise ‘iyi’, ‘orta’, ‘fena değil’ ve ‘kötü’ ifadelerinin de dağılımı görülmektedir bu durum ise akranların akran danışmanlarının birçok konuda çok iyi olduğunu düşünmediğini ortaya çıkarmıştır. Kontrol grubu ve girişim grubundaki akran danışmanlarının değerlendirmeleri arasında en yüksek farkların iletişim konusuna ilişkin olan maddelerde görüldüğü tespit edilmiştir. Bu bağlamda girişim grubundaki akranlar kontrol grubundaki akranlara göre akran danışmanlarıyla kurdukları iletişimden daha memnun görünmektedirler ve bu durumda yapılan girişimin, girişim grubundaki akran danışmanlarının iletişim becerilerine etki ettiği söylenebilir. Girişim ve kontrol grupları arasında en az farkın görüldüğü maddeler ise sorun çözme becerisi kazandırma, özgüven kazandırma gibi beceri geliştirmelerine yönelik maddeler olmuştur. Her iki grupta da akranlar danışmanlarını bu konuda birbirine yakın oranlarda iyi olarak değerlendirmişlerdir. Bu bağlamda girişim olduğunda veya olmadığında da akran danışmanlarının akranlarıyla ilişkilerinin onlara beceri kazandıracak yoğunlukta olmadığı söylenebilir. Bunun sebepleri ise de görüşmelerin arasındaki aralıkların uzun olması ve 4 görüşme ile sınırlı olması olarak düşünülebilir.

5.5.3. Akran Değerlendirme Formlarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Akran danışmanlarının akranlarını değerlendirdikleri akran değerlendirme formları nicel ve nitel anlamda incelendiğinde öne çıkan konulardan birinin akran danışmanlarının özgüvenlerinin arttığını belirtmesidir. Sorun çözme becerilerine ilişkin ise düşük skorlar elde edilmiştir. Sorumluluk almak danışmanların özgüvenlerini arttırmış olabilir ancak yaşanan iletişim zorlukları, bazı akranların isteksizliği ve bazı akranlarının sorunlarının olmaması gibi durumlar akran danışmanlarının bir sorunla karşılaşmamasına dolayısıyla çözüm üretmesine engel olmuş olabilir. İletişimlerinin kuvvetli olduğunu belirten akran danışmanları da akranlar da programdan memnun kaldıklarını ifade etmişlerdir ve akran danışmanları akranlarıyla güçlü etkileşimler kurmanın onlara da katkı sağladığını düşünmektedir. Bu bağlamda her iki tarafın da programdan etkili şekilde faydalanabilmesi için aradaki iletişim ve uyum güçlü olmalıdır çıkarımı yapılabilir. Akran danışmanı değerlendirme formları incelendiğinde kontrol grubu ve girişim grubunun birbirlerine en yakın değerlendirildiği maddeler; akranımın sosyal etkinliklere katılımı arttı, akranımın geleceğe yönelik kariyer hedefleri şekillenmeye başladı ve akranım bireysel ve sosyal gelişimi için sorumluluk aldı maddeleri olmuştur. Her iki grupta da bu maddeler çok yüksek veya yüksek görünmemektedir. Bunun sebebi ise bu görüşmelerin bireylerde davranış değişikliği yaratacak kadar kapsamlı ve uzun süreli olmadığı olabilir. Aralarındaki en yüksek farkın ise akranımın öğrenme ve araştırma yapmaya hevesi arttı maddesinde olduğu görülmüştür. Girişim grubundaki akran danışmanları, akranlarını bu konuda daha yüksek skorlarla değerlendirmişlerdir. Bu bağlamda girişim grubunda yer alan eğitimin akran danışmanlarına akranlarını çeşitli konularda teşvik edebilmelerine yönelik beceri kazandırdığı söylenebilir.

5.5.4. Akran Danışmanlığı Programı Değerlendirme Formuna İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada akran danışmanları, akran danışmanlığı değerlendirme formunda, akranlara çeşitli konularda bilgi vermenin, yardımcı olmanın akranların onların bilgi ve deneyimlerinden yararlandıklarını görmenin daha özgüvenli hissetmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Bazı akran danışmanları problem çözme becerilerinin, empati kurma yeteneklerinin ve iletişim becerilerinin de geliştiğinden bahsetmiştir. Mevcut çalışmadan elde edilen bulgular da akran danışmanlarının da neredeyse akranlar kadar programdan faydalandıklarını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca birçok akran danışmanı sürece severek dahil

olduklarını, akranları ile uyumlu ilişkiler kurduklarını ve programı genel anlamda akran için de akran danışmanı için de faydalı bulduklarını belirtmişlerdir.

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin akran yönderliği programına ilişkin deneyim ve görüşlerini araştıran bir araştırmada öğrenciler, danışmanlarını yararlı ve programı yeterli bulduklarını belirtmişler ve danışmanlarını etik, saygılı, nazik ve sorumluluk sahibi olarak tanımlamışlardır (Ergün ve ark., 2021). Öğrencilere akranlarından aldıkları eğitim desteğiyle ilgili neler hissettiklerinin sorulduğu bir araştırmada ise öğrenciler akran gruplarıyla kurulan rahat iletişimin klinik uygulamalarda anksiyetelerini azaltacağını ve uyumlu bir ortama zemin hazırlayarak hemşirelik uygulamalarının öğrenilmesine katkı sağlayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar aynı zamanda akran danışmanlarının ileride meslek yaşamlarında liderlik becerileri ve takım çalışması uyumu yüksek, özgüvenli ve mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilere hakim kişiler olduğunu düşünmektedirler (Şancı ve Kelleci, 2019). Kıdemli ve akademik başarısı yüksek hemşirelik öğrencilerinin akran danışmanlığı yaptığı ve deneyimleri ile ilgili günlük tuttukları bir araştırmada ise danışmanlık yapan öğrenciler daha başarılı hissettiklerini, sorun çözme becerisi kazandıklarını ayrıca sadece akran danışmanlığı alan değil aynı zamanda danışmanlık yapan öğrencilerin de kendi becerileri konusunda özgüvenlerinin arttığını saptanmıştır (Kramer ve ark., 2018). Akran danışmanlığı programına danışman olarak katılan hemşirelik öğrencilerinin deneyimlerini keşfetmek amacıyla Güney Kore'de yapılan nitel bir araştırmada, araştırmaya katılan akran danışmanları, danışmanlık yapmanın kendilerinde çatışmalı durumlarla başa çıkma ve liderlik özelliklerini geliştirdiğini belirtmişlerdir (Won ve Choi, 2017). Araştırmada akran danışmanlarının özelliklerinin; saygılılık başta olmak üzere güvenilirlik, yardım, samimiyet, paylaşımcılık ve sorumluluk gibi özelliklerinin ön plana çıktığı saptanmıştır (Tablo 4.1.2). Literatürle benzerlik gösteren bu bulgu, akran danışmanlarının sahip olmaları gereken temel özelliklere sahip olduklarını gösteren memnuniyet verici bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu bulgu, akran danışmanlarının sahip oldukları bu olumlu özelikler sayesinde akranların bireysel, duygusal, sosyal, mesleki ve akademik uyumlarının da kolaylaşacağı söylenebilir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Akran danışmanlığının fakülteye yeni başlayan hemşirelik öğrencilerinin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarına etkisinin belirlenmesini amaçlayan araştırmada aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır;

- Girişim grubundaki akran danışmanlarının yaş ortalaması 21,00±,92'dir (min 20 – max 23). Kontrol grubundaki akran danışmanlarının yaş ortalaması 20,70±,73 (min 20 – max 23)'tür.
- Girişim ve kontrol grubundaki akranların çoğunluğu kadındır, bekardır, Anadolu lisesi mezunudur, yaşamının büyük bölümünü Marmara bölgesinde geçirmiştir, %65'i devlet yurdunda kalmaktadır, çalışmamaktadır ve hemşireliği isteyerek seçmiştir.
- Girişim ve kontrol grubundaki akran danışmanlarının çoğunluğu okul dışındaki sosyo-kültürel ve spor etkinliklerine, fakültedeki kulüp çalışmalarına ve spor etkinliklerine katılmamaktadır.
- Akran danışmanları öncelikle saygınlık, güvenirlik, yardım, önem ve samimiyet özelliklerine sahiptir (Tablo 4.1.2).
- Girişim grubundaki akranların yaş ortalaması 20,85±,83 (min 20 – max 23)'tür. Kontrol grubundaki akranların yaş ortalaması 20,85±,83 (min 20 – max 23)'tür.
- Girişim ve kontrol grubundaki akranların çoğunluğu kadındır, Anadolu lisesi mezunudur, yaşamının büyük bölümünü Marmara bölgesinde geçirmiştir, devlet ve özel yurtta kalmaktadır.
- Girişim ve kontrol grubundaki akranlar üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda; genel olarak sınıf arkadaşlarından, üst sınıflardaki arkadaşlarından, ailelerinden ve akran danışmanlarından destek aldıklarını belirtmişlerdir.
- Girişim ve kontrol grubundaki akranlar üniversiteye uyum, fakülteye uyum, şehre uyum, eğitim süreci, mesleki gelişim süreci ve sosyal/sportif faaliyetler konularında akran danışmanlığı almak istediklerini ifade etmiştir.
- Girişim ve kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği Kişisel uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır *(t=2,163 p=,034)*. Girişim grubundaki akranların eğitimden altı ay sonra elde edilen puan

ortalamasının eğitim öncesi ve eğitimden bir ay sonra elde edilenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- Girişim ve kontrol grubundaki akranların Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği toplam ve Akademik uyum, Sosyal uyum alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır *(p>0,05).*
- Girişim ve kontrol grubundaki akranların Bireysel Gelişim İnisiyatifleri Ölçeği toplam ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır *(t=2,207, p=,031*).* Girişim grubundaki akranların eğitimden bir ay sonra bireysel gelişim inisiyatifi puan ortalamalarının arttığı ancak eğitimden altı ay sonra düştüğü saptanmıştır.
- Akran danışmanı değerlendirme formlarından elde edilen nitel ve nicel veriler, girişim grubundaki akranların akran danışmanlarını "çok iyi" veya "iyi" olarak değerlendirme oranlarının kontrol grubundakilerden daha fazla olduğunu göstermiştir. "kötü", "fena değil" ve "orta" değerlendirmelerine ise kontrol grubunda daha yaygın olarak rastlanılmıştır.
- Akran değerlendirme formlarından elde edilen nitel ve nicel veriler, girişim grubundaki akranların danışmanlarının akranlarını "çok iyi" veya "iyi" olarak değerlendirme oranlarının kontrol grubundakilerden daha fazla olduğunu göstermiştir. "kötü", "fena değil" ve "orta" değerlendirmelerine ise kontrol grubunda daha yaygın olarak rastlanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda;

- Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi,
- Bireysel, sosyal ve akademik uyumda, mesleğe hazırlanmada akran danışmanlığının önemini ortaya koyacak, öğrencilerin bilgi ve farkındalıklarını arttıracak etkinliklerin düzenlenmesi,
- Akran danışmanlığının süreç doğrultusunda formal olarak yapılandırılması, sonuçlarının değerlendirilmesi,

- Akran danışmanları ve akranların, akran danışmanlığının akranların bireysel, sosyal ve akademik uyumlarına etkilerine ilişkin görüşlerinin bireysel/grup görüşmeleri (nitel araştırma yöntemi) ile belirlenmesi,
- Üniversite öğrencilerinin bireysel, sosyal ve akademik konularda zorluk yaşadıklarında destek arayışına teşvik edilmeleri ve destek alacakları kişi/kurum ve kuruluşlar hakkında bilgilendirilmeleri,
- Görüşmelerin yüz yüze yürütülebileceği ortamlar hazırlanması
- Görüşme zamanlarının ve sürelerinin daha net çizgilerle belirlenebileceği randevu gibi sistemler oluşturulması,
- Zaman sorununu çözebilmek için akran danışmanları sayısının artırılması ve öğrencilerin akran danışmanlığı yapmaya teşvik edilmesi,
- Zaman sorununun çözülebilmesi adına akranların ortak sorunlarının önceden belirlenmesi ve toplu görüşmeler yapılması,
- Üniversite öğrencilerinin genel refahını teşvik etmek ve öz yeterlilik duygularını güçlendirmek amacıyla psikologlar, danışmanlar ve okullarda bulunan sosyal destek birimlerinin katkılarıyla uyum programlarının oluşturulması önerilebilir.

7. KAYNAKLAR

Abaan, E. S., Duygulu, S., & Uğur, E. (2012). Akran danışmanlığı: yeni hemşirelik öğrencilerini güçlendirmede iç denetim odağını geliştirme yolu. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 19(1),* 24-35.

Aladağ, M. (2009). Üniversiteye uyum konusunda yürütülen akran danışmanlığı programının değerlendirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *4*(31), 12-22.

Aladağ, M., & Tezer, E. (2007). Akran Danışmanlığı Nedir? Ne Değildir? *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *3*(27), 139-155.

Akyüz, İ., Yılmaz, Ş., &Beyenal, S. (2019). Gençlik ve Spor Bakanlığı'na Bağlı Yurtlarda Kalan Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *5*(2), 92-106.

Andreanoff, J. (2016). *Coaching and mentoring in higher education: A step-by-step guide to exemplary practice*. Macmillan International Higher Education.

Arudo, T. O. O. (2006). Kenyatta University Peer Counseling Outreach for Secondary Schools: A Case Study of St. *Albert's Ulanda Girls Nyanza Province*, 2005-6.

Atasoy, I., & Özlem, D. (2017). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde akran desteğinin önemi. *Journal of Human Rhythm, 3(1).*

Babadoğan, C. (2002). Akran Eğitimi: Sosyal bilimler alanında eğitim gören üniversite gençliğinde HIV/AIDS'in önlenmesi. Ankara: HATAM Yayınları.

Baker, R. W., &Siryk, B. (1984). Measuring adjustment to college. *Journal of counseling psychology*, *31*(2), 179.

Barker, E. R. (2006). Mentoring- A complex relationship. Journal of the American Academy of Nurse Practicioners. 2006; 18: 56-61.

Beardsley, G. S. (1997). The effects of peer counseling on at-risk high schooll youth. Unpublished doctoral dissertation, University of Miami, Florida.

Beri, N., & Jain, M. (2016). Personal growth initiative among undergraduate students: Influence of emotional self efficacy and general well being. *Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities, 8*(2), 43-56

Bett, J. C. (2013). The importance of promoting the value and the role of peer counseling among students in secondary schools. *International Journal of Economy, Management and SocialSciences, 2(6),* 477-484.

Brenton, K. L. (1999). *Implementation and evaluation of the effectiveness of peer helping training program at the Junior High.* Unpublished doctoral dissertation, Memorial University of Newfoundland, Newfoundland.

Briscoe, J., Orwin, D. R., Ashton, L., &Burdett, J. (2005). *Being there: a peer support service for older adults with mental illness*. Auckland: Health Research Council of New Zealand.

Bulduk, S. &Erdogan, S. (2012). TheEffects of Peer Education on Reduction of the HIV/Sexually Transmitted Infection Risk Behaviors Among Turkish University Students. *Journal of the Association of Nurses in AIDS Care, 23* (3), 233-243. doi: 10.1016/j.jana.2011.02.003.

Buote, V. (2006). Friendship development and university adjustment among first-year students [Master'sthesis, Wilfrid LaurierUniversity].

Buote, V. M., Pancer, S. M., Pratt, M. W., Adams, G., Birnie-Lefcovitch, S., Polivy, J., &Wintre, M. G. (2007). The importance of friends: Friendship and adjustment among 1st-year university students. *Journal of adolescentresearch, 22*(6), 665-689.

Campbell, J. (2003). Emerging new practices in organized peer support. Washington.: U.S. Department of Health and Human Services.

Can, G., Çoşkun, A., Uzun, Y., Nalça, C., &Böğürcü, C. (2019). Lisansüstü öğrenciler arasında yapılan çevrimiçi akran mentorluğun sürdürülebilirliğini etkileyen unsurlar. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(1),* 910-942.

Carlson, E.,Pilhammar-Andersson, E., Wann-Hansson, C. (2010). Time to precept: Supportive and limiting conditions for precepting nurses. Journal of Advanced Nursing, 66 (2), 432–441

Carnell, E., MacDonald, J., Askew, S. (2006). *Coaching and mentoring in higher education: A learning-center dapproach* London, UK: Institute of Education, University of London.

CelalBayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim dalı, Gençlerde Sigaradan Korunma Konusunda Akran Eğitimi Programını Etkinliği Uzmanlık Tezi Dr.Gökben Yaslı Tez Danışmanı Doç.Dr.Gönül Dinç, Horasan, Manisa, 2009

Ceylan, F. (2019). *Mentorluk kavramı ve mentorluğun bireysel kariyer üstündeki etkisi* [Master'sthesis, Namık Kemal Üniversitesi].

Chapman, D. J., Morel, K., Anderson, A. K., Damio, G., &Pérez-Escamilla, R. (2010). Breast feeding peer counseling: from efficacy throug scale-up. *Journal of Human Lactation*, *26*(3), 314-326.

Clutterbuck, D., (1991). *Everyone Needs a Mentor*. London. IPM

Cooperrider, D., &Whitney, D. D. (2005). *Appreciative inquiry: A positive revolution in change*. Berrett-KoehlerPublishers.

Cropper, A. (2000). Mentoring as an inclusive device for the excluded: Black students' experience of a mentoring scheme. *Social Work Education*, *19*(6), 597-607.

Çiçeklioğlu, M., Ege, C. E ., Soyer, T. M., &Çımat, S. (2005). Birinci basamaktaki hemşire/ebelerin eğitiminde akran eğiticilerin kullanılması; meme kanseri erken tanısı eğitim programı geliştirme deneyimi. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, *14*(11), 249-255.

Çok, F. ve Diğ. (2003). HIV/AIDS'in önlenmesi: Akran eğitimi izlenimleri. HIV/AIDS Dergisi, 6 (1), 24-27.

Downe, A. G., Altmann, H. A., &Nysetvold, I. (1986). Peer counseling: More on an emerging strategy. *The School Counselor*, *33*(5), 355-364.

Ender, S. & Newton, F., B. (2000). *Student Helping Students: A Guide for Peer Educators on College Campuses.*SanFransisco: Jossey- Bass Publishers.

Ergün, Y., Şahin Orak, N., Islattı Mutlu, Ç., &Kolaç, N. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Akran Yönderliği Programına İlişkin Deneyim ve Görüşleri: Bir Devlet Üniversitesi Örneği.

Esas, İ. (2013), Mentorluk ve Bireysel Kariyer Arasındaki İlişki. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul].

Field, M., Burke, J. ,McAllister, D., &Lloyd D. (2007). Peer-Assisted Learning: A NovelApproachToClinicalSkills Learninfor medical studentsmedical educationtion,

Gadad, J., Talageri, V., Baligar, P., &Joshi, G. (2021, October). Peer-Mentoring in Design Projects in Project-Based Learning (PBL) at First-year engineering Course. In *2021 IEEE Frontiers in Education Conference (FIE)* (pp. 1-5). IEEE.

Garcia, Y. E., Metha, A., Perfect, M. C., &McWhirter, J. J. (1997). A senior peer counseling program: Evaluation of training and benefits to counselors. *Educational Gerontology, 23 (4),* 329-345.

Glynn, G. L., Macfarlane, A., Kelly, M.,Cantillon, P.&Murphy, W.A. (2006). Helping each other to learn a process evaluation of peer-assisted learning.*BMC medical education, 6(18),* 1–21

Glynn, L. G., MacFarlane, A., Kelly, M., Cantillon, P., & Murphy, A. W. (2006). Helping each other to learn–a process evaluation of peer-assisted learning. *BMC medical education*, *6*(1), 1-9.

Goldsmith, M., Stewart, L., &Ferguson, L. (2006). Peer learning partnership: An innovative strategy to enhance skill acquisition in nursing students. *Nurse Education Today*, *26*(2), 123-130.

Haggard, D. L., Dougherty, T. W., Turban, D. B., Wilbanks, J. E. (2011). Who Is a mentor? A review of evolving definitions and implications for research. *Journal of Management, 37*(1), 280-304.

He, Y., Hutson, B. L., Bloom, J. L., &Cuevas, A. P. (2020). Advisor beliefs, practices, and perceptions of Well-Being: development of an advisor self evaluation instrumentt. *NACADA Journal*, *40*(1), 23-35.

Ho, A. P. (2007). A peer counseling program fortheel derly with depression living inthe communityy. *Aging and Mental Health*, *11*(1), 69-74.

Hurley, K. F., Mckay, D. W., Scott, T. M., & James, B. M. (2003). The supplemental instruction project: peer-devised and delivered tutorials. *Medical teacher*, *25*(4), 404-407.

Jackson, N. H. (2008). *Factors related to nonacademic adjustment of freshmen students*. [Doctoral dissertation, TheUniversity of Southern Mississippi].

Jordan, P., Miller, M. A., &Drake, J. K. (Eds.). (2013). *Academic advisin gapproaches: Strategies that teach students to make the most of college*. John Wiley&Sons.

Kadıoğlu, H. (2005). Yetişkin ve akran liderli cinsel eğitimin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin cinsellikle ilgili bilgi ve tutumları üzerindeki etkileri. [Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği Doktora Tezi, İstanbul].

Karadağ, Ö. (2003). *Üreme Sağlığı ve Hıv/Aıds Konusunda Akran Eğitimi Kaynak Elkitabı.* Turkmsıc. Akmat, Ankara.

Karadağ, Ö. (2004). *Akran Eğitimi- Eğitici Eğitimi Rehberi,* UNFPA.

Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E., & Dicle, A. N. (2005). Üniversite 1. sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin sosyo-kültürel etkinlikler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *2*(30), 63-71.

Kartal, N. (2012). Danışmanlık üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*, *45*(4), 139-155.

Kachaturoff, M., Caboral-Stevens, M., Gee, M., & Lan, V. M. (2020). Effects of peer-mentoring on stress and anxiety levels of undergraduate nursing students: A integrative reviewed. *Journal of Professional Nursing, 36(4),* 223-228.

Kram, K. E. (1983). Phases of mentorrelationship*Academy of Management Journal*, *26*(4), 608-625.

Kramer, D., Hillman, S. M., &Zavala, M. (2018). Developing a culture of caring and support through a peer mentorship program. *Journal ofnursing education, 57(7),* 430-435.

Lines, D. (2006). *Brief Counselling in Schools. Working with Young People from 11 to 18.*London: Sage Publications.

Makinde, O. (1984). *Fundamentals of Guidance and Counselling*. London: Macmillan Publishers.

Martin, A. A. (1998). The effectiveness of Christian adolescent peer counselor training: A controlled study. Unpublished Doctoral Dissertation.

McKenna, L. & French, J. (2011). A step ahead: Teaching undergraduate students to be peer teachers. *Nurse Education in Practice, 11(2),* 141–145.

Megginson, D., (1994). *What's Happening in Mentoring Research?, European Mentoring Centre Conference, Sheffield Business School*. Cited in Woodd, M., (1997). 'Mentoring in FurtherandHigherEducation: Learning from the Literature'. Education and Trai

Moberg, D. J., Velasquez, M. (2004). The ethics of mentoring. *Business Ethics Quarterly*, *14*(1), 95-122.

Morey, R. E., Miller, C. D., Rosén, L. A., & Fulton, R. (1993). High school peer counseling: There lationship between student satisfaction and peer counselors' style of helping. *The School Counselor*, *40*(4), 293-300.

Morey, R. E., Miller, C. D., Rosén, L. A., & Fulton, R. (1993). High school peer counseling: The relationship between student satisfaction and peercounselors' style of helping. *The School Counselor*, *40*(4), 293-300.

Musal, B. (2018). Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinde Akran Danışmanlığı Programı: İki Yıllık Deneyim. *Tıp Eğitimi Dünyası*, *17*(53), 5-12.

Mutie, E. K., & Ndambuki, P. (1999). *Guidance and Counselling for Schools and Colleges*. Nairobi: Oxford University Press.

Myrick, R. D., & Folk, B. E. (1991). *The Power of Peervention: A Manual for the Trainers of Peer Facilitators*. Educational Media Corporation, PO Box 21311, Minneapolis, MN 55421.

Myrick, R. D., Highland, W. H., & Sabella, R. A. (1995). Peer helpers and perceived effectiveness. *Elementary School Guidance&Counseling*, *29*(4), 278-288.

Naylor, P., & Cowie, H. (1999). The effectiveness of peer support systemss challenging school bullyinging: the perspective sandex periences of teachers and pupils. *Journal of adolescence*, *22*(4), 467-479.

Nazlı, S. (2003). Okullarımızda küçük yardımcılar: Gönüllü arkadaş eğitim programı. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Özcebe, Hilal. & L. Akın. (2003). Effects of peer education on reproductive health knowledge for adolescents living in ruralareas of Turkey. *Journal of Adolescent Health, 33, 217-218.*

Özkan, S., & Yılmaz, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları (Bandırma Örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, *5*(13), 153-171.

Pålsson, Y., Mårtensson, G., Swenne, C.L., Ädel, E., Engström, M. (2017). A peer learning intervention for nursing students in clinical practice education: A quasi-experimental study. *Nurse education today, 51,* 81-87.

Pinks, D., Warren-James, M., & Katsikitis, M. (2021). Does a peer social support group intervention using the cares skills frame work improve emotional expression demotion-focused coping in paramedic students? *Australasian Emergency Care, 24(4),* 308-313.

Pitts, M. A. (1996). The effectiveness of peer counseling for resolving interpersonal problem distress in college students. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Idaho.

Rogers, J. (2008). *Coaching skills: A hand book* (2nd ed.). Maiden head: Mc Graw-Hill Education.

Russell, J. E., & Adams, D. M. (1997). The changing nature of mentoring in organizations: An introduction to the special issue on mentoring in organizations. *Journal of Vocational Behavior*, *51*(1), 1-14.

Salce, M. A. (2007). *The effects of Peer Helping on participants' perceptions of school climate, school connectedness, and school violence*. University of Southern California.

Salzer, M. S. (2002). Consumer-delivered services as a best practice in mental health care delivery and the development of practice guidelines: Mental Health Association of Southeastern Pennsylvania Best Practices Team Philadelphia. *Psychiatric Rehabilitation Skills*, *6*(3), 355-382.

Salzer, M. S., & Shear, S. L. (2002). Identifying consumer-provider benefits in evaluations of consumer-delivered services. *Psychiatric rehabilitation journal*, *25*(3), 281-288.

Santrock, J. W. (2005). *Adolescence (10thed.).* New York, USA: Mc Graw Hill.

Savaşan, A., & Meriç, M. (2021). Hemşirelik fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 9(3),* 969-980.

Schreiner, L. A. (2013). Strengths-basedadvising. *Academic advising approaches: Strategies that teach students to make the most of college*, 105-120. San Francisco: Jossey-Bass and the National Academic Advising Association.

Secomb, J. (2008). A systematicreview of peer teaching and learning in clinicaleducation. *Journal of clinical nursing*, *17*(6), 703-716.

Secomb, J. A. (2007). A systematic review of peer teaching and learning in clinical education. Journal of Clinical Nursing, 17, 703–716.

Sevinç, S., & Gizir, C. A. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin bakış açılarından üniversiteye uyumu olumsuz etkileyen faktörler (Mersin Üniversitesi Örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, *14*(4), 1285-1308.

Short, V. L., Bellad, R. M., Kelly, P. J., Washio, Y., Ma, T., Chang, K., ... & Derman, R. (2022). Feasibility, acceptability, and preliminary impact of Health supported

breastfeeding peer counselor intervention in rural India. International Journal of Gynecology&Obstetrics, 156(1), 48-54.

Solomon, P. (2004). Peer support/peer provided services underlying processes, benefits, and critical ingredients. *Psychiatric rehabilitation journal*, *27*(4), 392.

Sowel, R. S., Zhang, T., Bell, N. E., Kirby, S. N. (2010). Ph.D. completion and attrition: Policies and practice stop promote student success. Washington, DC.

Sprengel,A. D., &Job, L. (2004). Reducing student anxiety by using clinical peer mentoring with beginning nursing students. *Nurse educator, 29(6),* 246-250.

Steinbauer, L. (1998). *The effects of a high school peer counselor training program on the self-appraisal skills and the interpersonal skills of the trained peer leader*. Unpublished doctoral dissertation,

Steinbauer, L. (1998). The effects of a high school peer counselor training program on the self-appraisal skills and the interpersonal skills of the trained peer leader. Unpublished doctoral dissertation, The State University of New Jersey, New Brunswick.

Subaşı Çağlar, S. (2022). Hemşirelik öğrencilerinde akran eğitiminin klinik uygulama becerilerine etkisi: Bir meta-analiz çalışması. [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi]

Şancı, Y., & Kelleci, Ö. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Akran Eğitimi Hakkındaki Görüşleri: Bir Vakıf Üniversitesi Örneği. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi, 1(2),* 104-111.

Şenyuva, E., & Akince, E. K. (2020). Is peer education an effective method of strengthening nursing education? Akran eğitimi hemşirelik eğitimini güçlendirmede etkili bir yöntem midir? *Journal of Human Sciences*, *17*(1), 92-103.

Taslak, S., & Işıkay, Ç. (2015). Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Eğitim Algıları ile Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerine Yönelik Bir Araştırma: Sağlık Yüksekokulu Örneği. *SDU Journal of Health Science Institute/SDÜ Saglik Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, *6*(3), 108-115.

Taylı A. (2006). *Akran Yardımcılığı Uygulaması Aracılığıyla lise Öğrencilerinde kişisel ve sosyal sorumluluğun Arttırılması*. [Doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara].

Taylı, A. (2010). Okullarda akran temelli programların uygulanma süreci. *Milli Eğitim Dergisi*, *40*(186), 8-26.

TDK, (2022). https://sozluk.gov.tr/Akran, (Erişim Tarihi: 05.04.2022).

Tindall, J. A., & Salmon-White, S. J. (1990). *Peers Helping Peers: Program for the Preadolescent. Leader Manual*. Accelerated Development.

Tindi, O. ve Silsil, P. (2008). *Guidance and Counselling. Topics and Programmes for Schools*. Nairobi: Shrend Publishers Ltd.

Tiwari, A., Lam, D., Yuen, K., Chan, R. (2005). Student learning in clinical nursing education: perceptions of the relationship between assessmentand learning. *Nurse Education Today, 25 (4),* 299–308.

Tobias, A. K., &Myrick, R. D. (1999). A peer facilitator-ledintervention with middle school problem-behavior students. *Professional School Counseling*, *3*(1), 27.

Tokgöz, S.S. (2007). The effect of peer instruction on sixth-grade students' science achieve mentandattitudes Unpublished doctoral dissertationtation, The Middle East Technical University, Ankara.

Topping K.J. (1996). Theeffectivenesss peertutorin in furtherandhighereducationtypologyandrevireviewtheeragturature. HigherEducation, 3 (32), 321-345.

Topping, K. J. (2005). Trends in peerlearning. *Educational psychology*, *25*(6), 631-645.

Tuna, A. (2002). Üniversite öğrencilerinin kendi kendine meme muayenesini öğrenmelerinde akran eğitimi modelinin etkinliğinin incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Turner, S.C. (1996). Theeffects of peer alcohol abuse education on college students drinking behavior, Degree of Doctor of Education, University of South Dakota

Uysal, D., & Nazlı, S. (2010). Akran Yardımcılığı Müdahalesinin Etkililiği: Balıkesir Karesi İlköğretim Okulu Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *13*(23), 17-35.

Ünver, V., & Akbayrak, N. (2013). Hemşirelik eğitiminde akran eğitim modeli. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, *6*(4), 214-217.

Varney, J. (2013). Proactive advising. In J. K. Drake, P. Jordan, & M. A. Miller (Eds.), Academic advising approaches: Strategies that teach students to make the most of college (pp. 137–154). San Francisco: Jossey-Bassand the National Academic Advising.

Vatan F., & Temel, A. B. (2012). Hemşirelikte Kariyer Geliştirmede Yeni Bir Yaklaşim: Yönderlik. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 28(2),* 7-89.

Waddell, D. L., & Dunn, N. (2005). Peer coaching: thenext step in staff development. *The Journal of Continuing Education in Nursing*, *36*(2), 84-89.

Wang, J., Chen, C. Y., Lai, L. J., Chen, M. L., &Chen, M. Y. (2014). The effectiveness of a community-based health promotion program for rural elders: A quasi-experimental design. *Applied Nursing Research, 27*(3), 181-185.

Wango, G. M., & Mungai, E. K. (2007). *Counseling in the Schools. A Hand book for Teachers*. Nairobi: Phoenix Publishers Ltd.

Won, M. R., & Choi, Y. J. (2017). Undergraduate nursing student mentors' experiences of peermentoring in Korea: A qualitative analysis. *Nurse Education Today, 51,* 8-14.

Wright-Harp, W., Cole, P. A. (2008). A mentoring model forenhancing success in graduate education. *Contemporary Issues in Communication Science in Disorders, 35*, 4-16.

Yelten, G., Tanrıverdi, S., Gider, B., & Yılmaz, M. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Akran Desteği ve Sosyal Öz-yeterlilik Algısının Değerlendirilmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 7(1),* 1-8.

Young, J. F., Berenson, K., Cohen, P., &Garcia, J. (2005). The role of parent and peer support in predicting adolescent depression: A longitudinal community study. *Journal of Research on Adolescence*, *15*(4), 407-423.

Zerzan JT, Hess R, Schur E, Phillips RS, Rigotti N. Making the most of mentors: guide for mentees. Academic Medicine.2009; 84(1): 140-144.

8. EKLER

EK 1. AKRAN DANIŞMANI SEÇİM FORMU

Değerli öğrencimiz,

Bu form, siz akran danışmanlarının sosyo-demografik özelliklerinizi belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu form ile elde edilecek bilgiler sadece araştırma amacı ile kullanılacaktır. Lütfen her bir soruyu/ifadeyi dikkatli bir şekilde okuyarak uygun seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir soruyu boş bırakmamaya özen gösteriniz.

İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

Naz Özüm SÖZER
İUC Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Hemşirelikte Eğitim Tezli Yükseklisans Programı Öğrencisi
Doç.Dr. Emine ŞENYUVA (Danışman)

Bilgi Formu:

1. Öğrenci Numaranız (…….)

2. Yaşınız (……..)

3. Cinsiyetiniz
( ) 1. Kadın ( ) 2. Erkek

4. Medeni Durumunuz
( ) 1. Evli ( ) 2. Bekâr

5. Mezun olduğunuz ortaöğretim kurumu
( ) 1. Genel lise ( ) 2. Anadolu Liseleri ( ) 3. Fen liseleri
( ) 4. Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ( ) 5. Sosyal Bilimler Lisesi ( ) 6. Teknik ve Meslek Eğitim Liseleri
( ) 7. Diğer (…….)

6. Yaşamınızı geçirdiğiniz yer (Üniversiteye gelene kadar)
(…..…….)

7. Öğrenim döneminde kaldığınız yer
( ) 1. Ailemle birlikte ( ) 2. Akraba yanında ( ) 3. Devlet yurdunda

( ) 4. Özel yurtta ( ) 5. Evde yalnız başıma ( ) 6. Evde arkadaşlarımla
( ) 7. Diğer

8. Çalışma durumunuz
( ) 1. Çalışıyorum
(**Nerede çalıştığınızı ve görevinizi belirtiniz.** ……...……
……
…)
( ) 2. Çalışmıyorum

9. Üniversite sınavında hemşirelik bölümünü tercih sıranız: …….
10. Hemşirelik mesleğini isteyerek mi seçtiniz?
( ) 1. Evet ( ) 2. Hayır

11. 10. soruya yanıtınız "Evet" ise hemşirelik mesleğini seçme nedeniniz nedir?
(*Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
( ) 1. Mesleği sevme ( ) 2. Ailemin isteği
( ) 3. İş bulma kolaylığı ( ) 4. Diğer (…….)

12. Okul dışında herhangi bir sosyo-kültürel etkinliğe/etkinliklere düzenli olarak katılıyor musunuz?
( ) 1. Evet **(Belirtiniz**. ……..
……)
( ) 2. Hayır

13. Okul dışında herhangi sportif etkinliğe/etkinliklere düzenli olarak katılıyor musunuz?
( ) 1. Evet **(Belirtiniz**. ……
……)
( ) 2. Hayır

14. Akran danışmanı olmak ister misiniz?
( ) 1. Evet ( ) 2. Hayır

15. Hangi konularda akran danışmanlığı yapmak istersiniz?
(*Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
( ) 1. Üniversiteye uyum ( ) 2. Fakülteye uyum ( ) 3. Eğitim süreci
( ) 4. İstanbul'a uyum ( ) 5. Sosyal/sportif etkinlikler ( ) 6. Mesleki gelişim süreci
( ) 7. Diğer (……..)

Katkı ve katılımız için teşekkür ederiz.

EK 2. AKRAN SEÇİM FORMU

Değerli öğrencimiz,

Bu form, siz birinci sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilecek akran danışmanlığı programında akran olacak "akran adaylarını" belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu form ile elde edilecek bilgiler sadece araştırma amacı ile kullanılacaktır. Lütfen her bir soruyu/ifadeyi dikkatli bir şekilde okuyarak uygun seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir soruyu boş bırakmamaya özen gösteriniz.

İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

Naz Özüm SÖZER
İUC Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Hemşirelikte Eğitim Tezli Yükseklisans Programı Öğrencisi
Doç.Dr. Emine ŞENYUVA (Danışman)

Bilgi Formu:

1. Öğrenci Numaranız (…….)

2. Yaşınız (……..)

3. Cinsiyetiniz
( ) 1. Kadın ( ) 2. Erkek

4. Medeni durumunuz
( ) 1. Evli ( ) 2. Bekâr

5. Mezun olduğunuz ortaöğretim kurumu
( ) 1. Genel lise ( ) 2. Anadolu Liseleri ( ) 3. Fen liseleri
( ) 4. Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ( ) 5. Sosyal Bilimler Lisesi ( ) 6. Teknik ve Meslek Eğitim Liseleri
( ) 7. Diğer (…….)

6. Çalışma durumunuz
( ) 1. Çalışıyorum
(**Nerede çalıştığınızı ve görevinizi belirtiniz.** ……...……..
……
)
( ) 2. Çalışmıyorum

7. Yaşamınızı geçirdiğiniz yer (Üniversiteye gelene kadar)
(…..……)

8. Öğrenim döneminde nerede kalıyorsunuz?

( ) 1. Ailemle birlikte ( ) 2. Akraba yanında ( ) 3. Devlet yurdunda
( ) 4. Özel yurtta ( ) 5. Evde yalnız başıma ( ) 6. Evde arkadaşlarımla
( ) 7. Diğer (…….)

9. Üniversitede hemşirelik dışında bir başka bölüm okudunuz mu/kayıt yaptırdınız mı?

( ) 1. Evet ( ) 2. Hayır

10. Hemşirelik mesleğini isteyerek mi seçtiniz?

( ) 1. Evet ( ) 2. Hayır

11. 10. soruya yanıtınız "Evet" ise hemşirelik mesleğini seçme nedeniniz nedir? (*Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

( ) 1. Mesleği sevme ( ) 2. Ailemin isteği
( ) 3. İş bulma kolaylığı ( ) 4. Diğer (…….)

12. Üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda güçlük çekeceğinizi düşünüyor musunuz?

( ) 1. Evet ( ) 2. Hayır

13. 12. soruya yanıtınız "Evet" ise öncelikle hangi konu/konularda güçlük çekeceğinizi düşünüyorsunuz?

……
……

14. Üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda güçlük çekeceğinizi düşünüyorsanız öncelikle kimlerden yardım/destek/danışmanlık almayı istersiniz?

( ) 1. Sınıf arkadaşlarımdan ( ) 2. Üst sınıflardan ( ) 3. Fakültenin Psikolojik Rehberlik, Danışmanlık ve Sosyal Destek biriminden
( ) 4. Farklı bölümden arkadaşlarımdan ( ) 5. Ailemden ( ) 6. Psikolojik danışmanlardan
( ) 7. Şehirdeki arkadaşlarımdan ( ) 8. Hiç kimseden ( ) 9. Akran danışmanımdan
( )10. Diğer (…….)

15. Sizce akran danışmanlığı nedir?

……
……

16. Daha önceden akran desteği/danışmanlığı aldınız mı?

( ) 1. Evet ( ) 2. Hayır

17. 16. soruya yanıtınız "Evet" ise daha önce almış olduğunuz akran desteği/danışmanlığının size katkısı ne/neler oldu?

……
……

18. Hangi konularda akran danışmanlığı almak istersiniz?
(*Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

( ) 1. Üniversiteye uyum ( ) 2. Fakülteye uyum ( ) 3. Eğitim süreci
( ) 4. İstanbul'a uyum ( ) 5. Sosyal/sportif etkinlikler ( ) 6. Mesleki gelişim süreci
( ) 7. Diğer (……..)

Katkı ve katılımız için teşekkür ederiz.

EK 3. AKRAN DANIŞMANI BİLGİ FORMU

Değerli öğrencimiz,

Bu form, siz akran danışmanlarımızın sosyo-demografik özelliklerinizi belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu form ile elde edilecek bilgiler sadece araştırma amacı ile kullanılacaktır. Lütfen her bir soruyu/ifadeyi dikkatli bir şekilde okuyarak uygun seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir soruyu boş bırakmamaya özen gösteriniz.

İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

Naz Özüm SÖZER
İUC Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Hemşirelikte Eğitim Tezli Yükseklisans Programı Öğrencisi
Doç.Dr. Emine ŞENYUVA (Danışman)

Bilgi Formu:

1. Öğrenci Numaranız (…….)

2. AGNO (……..)

3. Yaşınız (……..)

4. Cinsiyetiniz
( ) 1. Kadın ( ) 2. Erkek

5. Medeni Durumunuz
( ) 1. Evli ( ) 2. Bekâr

6. Mezun olduğunuz ortaöğretim kurumu
( ) 1. Genel lise ( ) 2. Anadolu Liseleri ( ) 3. Fen liseleri
( ) 4. Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ( ) 5. Sosyal Bilimler Lisesi ( ) 6. Teknik ve Meslek Eğitim Liseleri
( ) 7. Diğer (…….)

7. Yaşamınızı geçirdiğiniz yer (Üniversiteye gelene kadar)
(…..…….)

8. Öğrenim döneminde kaldığınız yer
( ) 1. Ailemle birlikte ( ) 2. Akraba yanında ( ) 3. Devlet yurdunda
( ) 4. Özel yurtta ( ) 5. Evde yalnız başıma ( ) 6. Evde arkadaşlarımla
( ) 7. Diğer

9. Çalışma durumunuz

( ) 1. Çalışıyorum

(Nerede çalıştığınızı ve görevinizi belirtiniz. ……...……
……)

( ) 2. Çalışmıyorum

10. Okul dışında herhangi bir sosyo-kültürel etkinliğe/etkinliklere düzenli olarak katılıyor musunuz?

( ) 1. Evet **(Belirtiniz**. ……
……)

( ) 2. Hayır

11. Okul dışında herhangi sportif etkinliğe/etkinliklere düzenli olarak katılıyor musunuz?

( ) 1. Evet **(Belirtiniz**. ……..
……)

( ) 2. Hayır

12. Fakültede Sosyal Araştırmalar Kulübü (SAK) kapsamında gerçekleştirilen herhangi bir sosyal etkinliğe (tiyatro, halk oyunları, resim vb.)katılıyor musunuz?

( ) 1. Evet ( ) 2. Hayır

13. 12.soruya yanıtınız "Evet" ise hangi sosyal etkinliklere katılıyorsunuz?
(*Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

( ) 1. Halk oyunları ( ) 2. Tiyatro ( ) 3. Modern Dans
( ) 4. Resim ( ) 5. Tük Sanat Müziği ( ) 6. Kitap okuma
( ) 7. Sinema

14. Fakültede Spor Komisyonu kapsamında gerçekleştirilen herhangi bir spor etkinliğine (basketbol, masa tenisi vb.)katılıyor musunuz?

( ) 1. Evet ( ) 2. Hayır

15. 14. soruya yanıtınız "Evet" ise hangi spor etkinliklerine katılıyorsunuz?
(*Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

( ) 1. Futbol ( ) 2. Basketbol ( ) 3. Masa Tenisi
( ) 4. Satranç ( ) 5. Diğer (…….)

16. Aşağıdaki kelimelerin senin kişiliğini ifade ettiği düşünülürse; ifade etme derecelerini 5 puan üzerinden puanlayınız.

	1	2	3	4	5
▪ Etkili ve kolay iletişim kurma					
▪ Başkalarının düşüncelerine önem verme					
▪ Fikirleri açıkça söyleme					
▪ Başkalarına yardım etme					
▪ Güvenilir					
▪ Samimi					
▪ Sakin					
▪ Sabırlı					
▪ Paylaşımcı					
▪ Sorumluluk sahibi					
▪ Çözüm odaklı					
▪ Çalışkan					
▪ Sorgulayıcı					
▪ Mücadeleci					
▪ Saygılı					
▪ Lider					
▪ Pozitif					
▪ Esnek					
▪ Empatik					

Katkı ve katılımız için teşekkür ederiz.

EK 4. AKRAN BİLGİ FORMU

Değerli öğrencimiz,

Bu form, siz akranlarımızın sosyo-demografik özelliklerinizi belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu form ile elde edilecek bilgiler sadece araştırma amacı ile kullanılacaktır. Lütfen her bir soruyu/ifadeyi dikkatli bir şekilde okuyarak uygun seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir soruyu boş bırakmamaya özen gösteriniz.

İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

Naz Özüm SÖZER
İUC Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Hemşirelikte Eğitim Tezli Yükseklisans Programı Öğrencisi
Doç.Dr. Emine ŞENYUVA (Danışman)

Bilgi Formu:

1. Öğrenci Numaranız (…….)

2. Yaşınız (……..)

3. Cinsiyetiniz
( ) 1. Kadın ( ) 2. Erkek

4. Medeni durumunuz
( ) 1. Evli ( ) 2. Bekâr

5. Mezun olduğunuz ortaöğretim kurumu
( ) 1. Genel lise ( ) 2. Anadolu Liseleri ( ) 3. Fen liseleri
( ) 4. Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ( ) 5. Sosyal Bilimler Lisesi ( ) 6. Teknik ve Meslek Eğitim Liseleri
( ) 7. Diğer (…….)

6. Çalışma durumunuz
( ) 1. Çalışıyorum
(**Nerede çalıştığınızı ve görevinizi belirtiniz.** ……...……...……....
)
( ) 2. Çalışmıyorum

7. Yaşamınızı geçirdiğiniz yer (Üniversiteye gelene kadar)
(…..……)

8. Öğrenim döneminde nerede kalıyorsunuz?

( ) 1. Ailemle birlikte ( ) 2. Akraba yanında ( ) 3. Devlet yurdunda
( ) 4. Özel yurtta ( ) 5. Evde yalnız başıma ( ) 6. Evde arkadaşlarımla
( ) 7. Diğer (…….)

9. Üniversiteye, fakülteye, şehre vb. uyum konusunda güçlük çekeceğinizi düşünüyorsanız öncelikle kimlerden yardım/destek/danışmanlık almayı istersiniz?

( ) 1. Sınıf arkadaşlarımdan ( ) 2. Üst sınıflardan ( ) 3. Fakültenin Psikolojik Rehberlik, Danışmanlık ve Sosyal Destek biriminden
( ) 4. Farklı bölümden arkadaşlarımdan ( ) 5. Ailemden ( ) 6. Psikolojik danışmanlardan
( ) 7. Şehirdeki arkadaşlarımdan ( ) 8. Hiç kimseden ( ) 9. Akran danışmanımdan
( )10. Diğer (…….)

10. Hangi konularda akran danışmanlığı almak istersiniz?
(*Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

( ) 1. Üniversiteye uyum ( ) 2. Fakülteye uyum ( ) 3. Eğitim süreci
( ) 4. İstanbul'a uyum ( ) 5. Sosyal/sportif etkinlikler ( ) 6. Mesleki gelişim süreci
( ) 7. Diğer (……..)

Katkı ve katılımız için teşekkür ederiz.

EK 5. ÜNİVERSİTE YAŞAMINA UYUM ÖLÇEĞİ

Aşağıda sizin üniversiteye/fakülte yaşamına uyumunuzla ilgili ifadeler yer almaktadır. Sizin durumunuzu en iyi yansıtan seçeneği (X) işaretleyiniz. Araştırma sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için lütfen hiçbir soruyu boş bırakmamaya özen gösteriniz. İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

	Hiç Katılmıyorum	**Çok Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Tamamen katılıyorum**
1. Okul yaşamımda ruh sağlığımın yerinde olduğunu düşünürüm.					
2. Kendimi bu üniversitenin bir parçası gibi hissederim.					
3. Üniversitemde kendimi huzurlu hissederim.					
4. Üniversitemde kendimi evindeymiş gibi hissederim.					
5. Üniversitemde yabancılık hissetmem.					
6. Üniversitemde değerli olma duygusuna sahibim.					
7. Üniversitede stres faktörlerinin üstesinden gelirim.					
8. Üniversitedeki problemlerimi çözerim.					
9. Derslere zamanında giderim.					
10. Derslere ilgiliyim.					
11. Derslerde kendimi ifade ederim.					
12. Derslere devamsızlık problemim olmaz.					
13. Derslerimi takip ederim.					
14. Derslere istekli katılırım.					
15. Derslerde aktif olmak isterim.					

16. Derslere gelmeden önce hazırlık yaparım.					
17. Derslerde öğrendiklerimi uygularım.					
18. Derslerde verilen ödev, proje vb. zamanında bitiririm.					
19. Derslerde öğrendiğim konular üzerinde kafa yorarım.					
20. Kendimi bu üniversitenin bir öğrencisi olarak tanımlarım.					
21. Öğrencilik hayatından zevk alırım.					
22. Üniversitem ilgi ve becerilerimi keşfetmemi sağlıyor.					
23. Bu üniversitede kendime benzer arkadaşlar edinirim.					
24. Bu üniversitede tek başınaymış gibi hissetmem.					
25. Bu üniversitenin kişiliğime katkısı olduğunu düşünürüm.					
26. Üniversitedeki farklı kişilerle paylaşımlarımın kişiliğime katkı sağladığını düşünürüm.					
27. Üniversitedeki ilişkilerimin kendimi tanımadaki katkısını bilirim.					
28. Üniversitede farklı değerlere ve tutumlara sahip arkadaşlar isterim.					
29. Üniversitede farklı değerlere ve tutumlara sahip öğrencileri anlamaya çalışırım.					
30. Üniversitemdeki öğrencilere iyi davranırım.					
31. Üniversitedeki öğrencilerle takım hâlinde çalışabilirim.					
32. Üniversitedeki yeniliklere açığım.					
33. Akademik programımın getirdiği çalışma temposuna ayak uydururum.					
34. Akademik programımla kendimi yeterli hissederim.					
35. Bu üniversiteye uyum sağladığımı düşünürüm.					
36. Bu üniversitede olmaktan dolayı olumlu duygulara ve düşüncelere sahibim.					
37. Bu üniversitenin kültürel etkinliklerini hayatımın bir parçası hissederim.					

38. Kişisel özelliklerim üniversiteme uyum sağlamamı kolaylaştırır.					
39. Üniversitedeki arkadaşlarımdan öğrenecek bir şeyler bulurum.					
40. Diğer öğrencilerle arkadaşlıklarımda anlaşmazlıklar uzun sürmez.					
41. Arkadaşlarımın sorunlarına eşit ilgi gösteririm.					
42. Arkadaşlarımın benim hakkındaki düşüncelerine önem veririm.					
43. Üniversitedeki kurduğum arkadaşlıklarımı devam ettirmeyi düşünürüm.					
44. Üniversitedeki yeni kurduğum arkadaşlıklar hâlen devam eder.					
45. Üniversitede arkadaşlarımla yaşadığım problemleri çözmek için çaba sarf ederim.					
46. Arkadaşlarımı incitmemeye özen gösteririm.					
47. Arkadaşlarıma kırıcı olmam.					
48. Arkadaşlarımla olumlu ilişkilerimi sürdürmeye özen gösteririm.					
49. Arkadaşlarımın olumlu yönlerini görmeye çalışırım.					
50. Üniversitede arkadaşlarımla ilişkilerimde onları olduğu gibi kabul ederim.					
51. Bu üniversitede yeni arkadaşlar edinmek için çaba gösteririm.					
52. Bu üniversitede yeni arkadaş ilişkileri edinmekten hoşlanırım.					
53. Üniversitedeki arkadaşlarımla ilişkilerimde yapıcı tepki vermeye çalışırım.					
54. Derslerime düzenli çalışırım.					
55. Sınavlardan düşük puan aldığımda yapamadığım soruları araştırır, öğrenirim.					
56. Düzenli olarak derslerimi takip etmeye çalışırım.					
57. Derslerimde eksik kaldığım konularda bölüm hocalarımdan destek alırım.					

58. Derslerimle ilgili kitap, makale vb. yayınları okurum.					
59. Derslerimle ilgili düzenli not tutarım.					
60. Derslerde verilen ödevlerde görev almada istekli olurum.					

EK 6. BİREYSEL GELİŞİM İNİSİYATİF ÖLÇEĞİ

Aşağıda sizin üniversiteye/fakülteye uyumunuzla ilgili ifadeler yer almaktadır. Sizin durumunuzu en iyi yansıtan seçeneği (X) işaretleyiniz. Araştırma sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için lütfen hiçbir soruyu boş bırakmamaya özen gösteriniz. İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

	Kesinlikle katılmıyorum	**Çoğunlukla katılmıyorum**	**Biraz katılmıyorum**	**Biraz katılıyorum**	**Çoğunlukla katılıyorum**	**Kesinlikle katılıyorum**
1. Yaşamımda değiştirmek istediğim özel şeyleri nasıl değiştireceğimi biliyorum.						
2. Yaşamımın ne yönde ilerlediğine ilişkin bir sağduyuya sahibim.						
3. Yaşamımda bir şey değiştirmek istersem, değişim sürecini başlatırım.						
4. Bir grupta sahip olmak istediğim rolü seçebilirim.						
5. Amaçlarıma ulaşabilmek için ne yapmaya başlamam gerektiğini biliyorum.						
6. Amaçlarıma ulaşmamda bana yardım edecek özel bir eylem planım var.						
7. Yaşamımın sorumluluğunu üstlenirim.						
8. Dünyaya nasıl eşsiz bir katkıda bulunabileceğimi biliyorum.						

9. Yaşamımı daha dengeli bir hale getirmek için planım var.						

EK 7. AKRAN İZLEM FORMU

Değerli akranımız,

Bu form, siz akranın **Ekim-Kasım ve Aralık aylarının başında ve Aralık ayının sonunda akran danışmanınız ile gerçekleştireceğiniz görüşmeler sırasında/sonrasında doldurulacaktır.** Bu form ile elde edilecek bilgiler sadece fakültemiz tarafından kullanılacaktır. Lütfen her bir soruyu/ifadeyi dikkatli bir şekilde okuyarak uygun seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir soruyu boş bırakmamaya özen gösteriniz.

İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

Naz Özüm SÖZER
İUC Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Hemşirelikte Eğitim Tezli Yükseklisans Programı Öğrencisi
Doç.Dr. Emine ŞENYUVA (Danışman)

Akran Adı Soyadı :

- Öğrencinin Numarası
- Telefon Numarası
- E-posta
- Adres

Akran Danışmanı Adı Soyadı :

- Öğrencinin Numarası
- Telefon Numarası
- E-posta
- Adres

Araştırmacı Adı Soyadı :

- Telefon Numarası
- E-posta
- Adres

Teslim Edilen TARİH

Akran

İmza

Araştırmacı

İmza

1. GÖRÜŞME

(EKİM ayı başı)

Görüşme Tarihi	AKRAN tarafından iletilen SORUNLAR	AKRAN tarafından iletilen GÖRÜŞ ve ÖNERİLER	AKRAN DANIŞMANI tarafından YAPILANLAR	AKRAN DANIŞMANI tarafından PLANLANANLAR

2. GÖRÜŞME

(KASIM ayı başı)

Görüşme Tarihi	AKRAN tarafından iletilen SORUNLAR	AKRAN tarafından iletilen GÖRÜŞ ve ÖNERİLER	AKRAN DANIŞMANI tarafından YAPILANLAR	AKRAN DANIŞMANI tarafından PLANLANANLAR

3. GÖRÜŞME

(Aralık ayı başı)

Görüşme Tarihi	AKRAN tarafından iletilen SORUNLAR	AKRAN tarafından iletilen GÖRÜŞ ve ÖNERİLER	AKRAN DANIŞMANI tarafından YAPILANLAR	AKRAN DANIŞMANI tarafından PLANLANANLAR

4. GÖRÜŞME

(ARALIK ayı sonu)

Görüşme Tarihi	AKRAN tarafından iletilen SORUNLAR	AKRAN tarafından iletilen GÖRÜŞ ve ÖNERİLER	AKRAN DANIŞMANI tarafından YAPILANLAR	AKRAN DANIŞMANI tarafından PLANLANANLAR

AKRANIN AKRAN DANIŞMANINA İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

EK 8. AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Değerli akran danışmanımız,

Bu form, siz akran danışanının akranınıza ilişkin değerlendirmelerinizi/görüşlerinizi belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Değerlendirmeleriniz/görüşleriniz, 1-5 puan [(5) Çok iyi (4) İyi (3) Orta (2) Fea değil (1) Kötü] arasında puanlanacaktır. Bu form ile elde edilecek bilgiler sadece fakültemiz tarafından kullanılacaktır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuyarak uygun seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir ifadeyi boş bırakmamaya özen gösteriniz.

İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

Naz Özüm SÖZER

İUC Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Hemşirelikte Eğitim Tezli Yükseklisans Programı Öğrencisi

Doç.Dr. Emine ŞENYUVA (Danışman)

Değerlendiren Akran Danışmanı Adı Soyadı:

Değerlendirilen Akran Adı Soyadı:

	Çok iyi (5)	İyi (4)	Orta (3)	Fena Değil (2)	Kötü (1)
1) Akranım benimle etkili bir iletişim kurdu					
2) Akranım aylık görüşmelerimiz dışında da benimle iletişim kurdu					
3) Akranımın kendi akranları ile iletişimi iyiydi					
4) Akranım belirtilen tarihlerde görüşmelere düzenli olarak katıldı					
5) Akranıma her aradığımda kolaylıkla ulaşabildim					
6) Akranım bana merak ettikleri konusunda sorular sordu					
7) Akranım düşünce, beklenti ve isteklerini açıkça dile getirdi					
8) Akranım eleştiri ve geri bildirimlere açıktı					
9) Akranımın sorun çözme becerisi gelişti					
10) Akranımın özgüveni arttı					
11) Akranım görüş ve düşüncelerime saygı gösterdi					
12) Akranım görüş, düşünce ve tavsiyelerimi dikkate aldı					
13) Akranım bana sorun çözme becerisi kazandırdı					
14) Akranım özgüvenimi arttırdı / destekledi					

15) Akranım şehre (İstanbul) uyum sağladı					
16) Akranım üniversiteye uyum sağladı					
17) Akranım fakülteye uyum sağladı					
18) Akranım fakülte eğitim sürecine uyum sağladı					
19) Akranımın eğitim sürecine ilişkin kaygıları azaldı					
20) Akranımın öğrenme ve araştırma yapmaya isteği arttı					
21) Akranımın sosyal aktivitelere katılımı arttı					
22) Akranımın geleceğe yönelik kariyer hedefleri şekillendi					
23) Akranım bireysel ve kariyer gelişimi için sorumluluk aldı					
24) Akranım 3. sınıfa geldiğinde akran danışmanı olma konusunda değerlendirilebilir.					

Genel olarak Akranıma ilişkin Görüş ve Önerileriniz:

……
……
……
……

EK 9. AKRAN DANIŞMANI DEĞERLENDİRME FORMU

Değerli akranımız,

Bu form, siz akranın, akran danışmanınıza ilişkin değerlendirmelerinizi/görüşlerinizi belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Değerlendirmeleriniz/görüşleriniz, 1-5 puan [(5) Çok iyi (4) İyi (3) Orta (2) Fena değil (1) Kötü] arasında puanlanacaktır. Bu form ile elde edilecek bilgiler sadece fakültemiz tarafından kullanılacaktır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuyarak uygun seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir ifadeyi boş bırakmamaya özen gösteriniz.

İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

Naz Özüm SÖZER

İUC Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Hemşirelikte Eğitim Tezli Yükseklisans Programı Öğrencisi

Doç.Dr. Emine ŞENYUVA (Danışman)

Değerlendiren Akran Danışmanı Adı Soyadı:

Değerlendirilen Akran Adı Soyadı:

	Çok iyi (5)	İyi (4)	Orta (3)	Fena Değil (2)	Kötü (1)
1. Akran danışmanım güven vericiydi					
2. Akran danışmanım benimle etkili bir iletişim kurdu					
3. Akran danışmanım aylık görüşmelerimiz dışında da benimle iletişim kurdu					
4. Akran danışmanım belirtilen tarihlerde görüşmeler gerçekleştirdi					
5. Akran danışmanım görüşmeler için uygun ortam ve zaman sağladı					
6. Akran danışmanıma her aradığımda kolaylıkla ulaşabildim					
7. Akran danışmanım soru sormama fırsat verdi					
8. Akran danışmanım görüşlerime saygı gösterdi					
9. Akran danışmanım sorun yaşadığımda bana yol gösterici oldu					
10. Akran danışmanım bana sorun çözme becerisi kazandırdı					
11. Akran danışmanım özgüvenimi arttırdı / destekledi					
12. Akran danışmanım şehre (İstanbul) uyumumu					

kolaylaştırdı					
13. Akran danışmanım üniversiteye uyumumu kolaylaştırdı					
14. Akran danışmanım fakülteye uyumumu kolaylaştırdı					
15. Akran danışmanım fakülte eğitim sürecine uyumumu kolaylaştırdı					
16. Akran danışmanım eğitim sürecine ilişkin kaygılarımı giderdi / azalttı					
17. Akran danışmanım öğrenme ve araştırma yapmaya isteğimi arttırdı					
18. Akran danışmanım sosyal aktivitelere katılımımı arttırdı					
19. Akran danışmanım geleceğe yönelik kariyer hedeflerimi şekillendirdi					
20. Akran danışmanım rehberliği/danışmanlığı beni motive etti.					

Genel olarak Akran Danışmanınıza ilişkin Görüş ve Önerileriniz:

……
……
……
…….

EK 10. AKRAN DANIŞMANLIĞI PROGRAMI DEĞERLENDİRME FORMU

Değerli akran akranımız,

Bu form, sizin akran danışmanlığı programına ilişkin değerlendirmelerinizi/görüşlerinizi belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu form ile elde edilecek bilgiler sadece fakültemiz tarafından kullanılacaktır. Lütfen her bir soruyu dikkatli bir şekilde okuyarak yanıtlayınız.

İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

Naz Özüm SÖZER

İUC Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Hemşirelikte Eğitim Tezli Yükseklisans Programı Öğrencisi

Doç.Dr. Emine ŞENYUVA (Danışman)

- **Akran danışmanlığı programının size katkılarını belirtiniz:**

  ……
  ……
  ……
  ……
  ……
  ……

- **Sizce akran danışmanlığı programının güçlü yönleri:**

  ……
  ……
  ……
  ……
  ……
  ……..

- **Sizce akran danışmanlığı programının zayıf yönleri:**

  ……
  ……
  ……
  ……
  ……

……..

- **Genel olarak Akran danışmanlığı programına ilişkin görüşleriniz:**

  ……..……
  ……
  ……
  ……
  ……

- **Fakültemiz Akran Danışmanlığı Programının geliştirilmesine ilişkin görüş ve önerileriniz:**

……
……
……
……

EK 11. AKRAN DANIŞMANI EĞİTİM PROGRAMI

Amaç : Fakülteye yeni kayıt yaptıran akranlara şehre, üniversiteye ve fakülteye uyum konularında danışmanlık yapacak olan akran danışmanlarının bilgi, tutum ve becerilerini geliştirmek ve etkili ve verimli bir akran danışmanlığı sürecini ortaya koymaktır.

Hedefler : Eğitim sonunda 3. sınıf öğrencisi (akran danışmanı);

1. Akran Danışmanlığı programını kavrar.
2. İstanbul hakkında bilgi sahibi olur.
3. …. Üniversitesi hakkında bilgi sahibi olur.
4. …… Hemşirelik Fakültesi hakkında bilgi sahibi olur.

İçerik : **GİRİŞ**

1. AKRAN DANIŞMANLIĞI PROGRAMI

- 1.1. Akran ve akran danışmanı kavramlarının tanımı
- 1.2. Akran danışmanlığının ilkeleri
- 1.3. Akran danışmanının sahip olması gereken özellikler
  - 1.3.1. İletişim
  - 1.3.2. Stres Yönetimi
  - 1.3.3. Zaman Yönetimi
  - 1.3.4. Sorun çözme
  - 1.3.5. Liderlik Becerileri
- 1.4. Akranlarla görüşmelerin temel yapısı ve dikkat edilmesi gereken hususlar

2. İSTANBUL

- 2.1. İstanbul'un Tanıtılması
- 2.2. Temel Ulaşım Araçları
- 2.3. İstanbul'da Yapılabilecek Kültürel ve Sosyal Etkinlikler
- 2.4. Gezilecek Eerler (müzeler, tarihi yerler, doğal ve turistik yerler vb.)

3. ……. ÜNİVERSİTESİ

- 3.1. Fiziki Yapısı (Rektörlük- Yerleşkeler vb.)
- 3.2. Tarihçesi
- 3.3. Vizyon ve Misyonu
- 3.4. Organizasyon Şeması
- 3.5. Öğrenciye Sağlanan Olanaklar/Hizmetler

3.5.1. Öğrenci Kimlik Kartı (Kampüs Kart)
3.5.2. Barınma Hizmetleri
3.5.3. Beslenme Hizmetleri
3.5.4. Bilişim Hizmetleri
3.5.5. Sağlık Hizmetleri
3.5.6. Öğrenci Değişim Programları
3.5.7. Kütüphane ve Veri Tabanları
3.5.8. Bilimsel Etkinlikler
3.5.9. Spor Faaliyetleri
3.5.10. Öğrenci Toplulukları
3.5.11. Öğrenci Çalışma Programı (KZÖ)
3.5.12. Yabancı Dil Eğitimi
3.5.13. İletişim-Ulaşım
3.6. Açık ve Uzaktan Eğitim Merkezi (AUZEM)
3.7. Sürekli Eğitim Merkezi (SEM)
3.8. Kariyer Planlama, Uygulama ve Araştırma Merkezi
3.9. Engelli Danışma ve Koordinasyon Birimi

4. ……. HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ

4.1. Fiziki Yapısı
4.2. Tarihçesi
4.3. Vizyon ve Misyonu
4.4. Fakülte Yönetimi
4.5. Akademik Personel
4.6. Öğrenci İle İlgili Yönetmelik ve Yönergeler
4.7. Müfredat Programı/ Eğitim Süreci
4.7.1. Akademik Takvim
4.7.2. Öğrenci Otomasyon Sistemi (AKSİSC)
4.7.3. Müfredat Ders Listesi
4.7.4. Ders Alma-Bırakma
4.7.5. Dersler ve Ders Kredilerinin Hesaplanması (AGNO/AKTS)
4.7.6. Devam Zorunluluğu
4.7.7. Başarı Notu
4.7.8. Başarısızlık Durumu
4.7.9. Ders Muafiyet ve Mazaret Sınavları
4.7.10. Sınavlar
4.7.11. Sınav Notuna İtiraz
4.7.12. Kayıt Dondurma
4.7.13. İlişik Kesme ve Ayrılma
4.7.14. Mezuniyet ve Diploma Mezuniyet Koşulları
4.7.15. Yüksek Onur ve Onur Belgesi
4.7.16. Disiplin
4.8. Staj, Uygulama Alanları ve İntörnlük

4.9. Öğrenciye Sağlanan Olanaklar/Hizmetler
4.9.1 Akademik Danışmanlık
4.9.2 Kütüphane
4.9.3 Okuma Odası
4.9.4 Laboratuvarlar
4.9.4.1. Bilgisayar Laboratuvarı
4.9.4.2. Hemşirelik Esasları Laboratuvarı
4.9.4.3. Beceri Laboratuvarı
4.9.4.4. İletişim Laboratuvarı
4.9.5. Burs (özel ve devlet) Olanakları veBaşvuruları
4.9.6. Komisyon/Kulüp Çalışmaları
4.10. Öğrenci Temsilci Seçimi
4.11. Kısmi Zamanlı Öğrenci Programı
4.12. Sağlık Sorunu Yaşadıklarında Başvurabilecekleri Kurumlar
4.13. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi
4.14. Hemşirelik Öğrenci Kongreleri
4.15. Florance Nightingale Mezunlar Derneği

KAPANIŞ ve ÖNERİLER

Koordinatör ve Eğitimci	**:**	Eğitim, İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Hemşire Naz Özüm SÖZER tarafından geliştirilmiştir. Aynı eğitimci tarafından yürütülmüştür.
Katılımcılar	**:**	Akran danışmanı olarak seçilen 3. sınıf öğrencileri (20 öğrenci)
Tarih ve Süre	**:**	07 – 08 Eylül 2021 18.00-20.00
Yer	**:**	Online
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	**:**	Düz anlatım, soru cevap, beyin fırtınası, tartışma
Öğretim Materyalleri	**:**	Barkovizyon/slayt, video gösterimi
Değerlendirme Yöntemleri	**:**	Sözel değerlendirme Akran Danışmanı Eğitimi Değerlendirme Formu

EK 12. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Naz Özüm SÖZER tarafından yürütülen "**AKRAN DANIŞMANLIĞININ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL, SOSYAL VE AKADEMİK UYUMUNA ETKİSİ**"başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin bireysel, sosyal ve akademik uyumlarını kolaylaştırmak amacıyla akran danışmanlığı programının geliştirilmesi, uygulanması ve etkinliğinin değerlendirilmesidir. Araştırmada Üniversite Uyum Ölçeği, Bireysel Uyum Ölçeği, Akran Danışmalığı İzlem Formu, Akran Danışmanlarının "Akran Danışmanlığını" Değerlendirme Formu ve Akranların "Akran Danışmanlığını" Değerlendirme Formu kullanılarak veriler toplanacaktır. Araştırmada sizden tahminen 10-15 dk. (süreyi saat veya dakika olarak belirtebilirsiniz) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 240 kişi katılacaktır.[1] Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakmahakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya ozumnazsozer@gmail.com e-posta adresinden ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkinolmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının [2]:
Adı-Soyadı:.....
İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta: Telefon:
İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için "ortak araştırma havuzuna" aktarılmasını; ☐ kabul ediyorum ☐ kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin;

Veli veya Vasisinin
Adı-Soyadı:.....
İmzası:
Araştırmacının

Adı-Soyadı: Naz Özüm SÖZER
İmzası:

Şahidin:[3]
Adı-Soyadı:.....
İmzası:

EK 13. ÜNİVERSİTE YAŞAMINA UYUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ

EK 14. ÜNİVERSİTE YAŞAMINA UYUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ

EK 15. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ – CERRAHPAŞA KURUM İZNİ

EK 16. ETİK KURUL İZNİ

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

AKRAN DANIŞMANLIĞININ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL, SOSYAL ve AKADEMİK UYUMUNA ETKİSİ

ORİJİNALLİK RAPORU

%15	%14	%4	%6
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	%2
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%2
3	www.acarindex.com İnternet Kaynağı	%1
4	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%1
5	abakus.inonu.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
6	www.egegeriatri.org.tr İnternet Kaynağı	<%1
7	www.deuhyoedergi.org İnternet Kaynağı	<%1
8	www.j-humansciences.com İnternet Kaynağı	<%1

avesis.istanbulc.edu.tr

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Naz Özüm SÖZER
Doğum Tarihi	
Uyruğu	
E-Posta Adresi	
Web Address	-

Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa
Fakülte	Florance Nightingale Hemşirelik Fakültesi
Bölümü	Hemşirelik
Mezuniyet Yılı	2018
Yüksek Lisans	
Üniversite	İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa
Enstitü Adı	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalı	Hemşirelikte Eğitim
Programı	Hemşirelikte Eğitim Programı
	İş Deneyimi
2018- devam	Koç Üniversitesi Hastanesi
2017-2018	İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Tıp Fakültesi

Makale ve Bildiriler